

DEMOKRACIJA

Nekdanji prvi človek
Zveze komunistov
Slovenije in nekdanji
predsednik RS
Milan Kučan je
začel ostro in slabo
argumentirano
napadati aktualno
vlado.

SPOROČILA IZ PODZEMLJA

INTERVJU

Dragutin Mate

Policisti so izpostavljeni grožnjam

KOLUMNA

Dr. Boštjan M. Turk
Močnejši, boljši,
najboljši

Z Demokracijo do novega telefona

Samsung SGH-M300:

- teža: 63 g
- velikost: 80x40x16,7 mm
- čas pripravljenosti: do 230 ur
- čas pogovora: do 250 ur
- barvni grafični zaslon (65.536 barv)
- GPRS
- vgrajen digitalni fotoapar
- prostoročno telefoniranje preko vgrajenega zvočnika
- MMS
- zvočna beležka (diktafon)
- vgrajen radio

Slika je simbolična

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ **vsak mesec podarja 5 aparatov GSM Samsung SGH-M300.**

Vsi dosedanji naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 4 dodatne aparate GSM. Nagradna igra traja do 31. julija 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006
2. Naročniki do 1. 9. 2006

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- ☐ mesečno*
 ☐ 4 x letno (9 % popusta)
 ☐ 2 x letno (10 % popusta)
 ☐ 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- ☐ upokojenec ☐ invalid
☐ brezposeln ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA

ID za DDV: _____

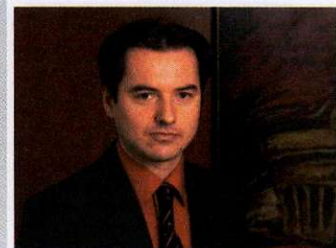
Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01 24 47 204.**

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Moteča uspešnost

Metod Berlec

Pred poletnimi počitnicami in tik pred koncem svojega mandata se je sešel vrh vladne koalicije. Z izjemo predsednika SLS Bojana Šrota, ki je menda na dopustu, so se ga udeležili vsi predstavniki strank: Janez Janša (SDS), Andrej Bajuk (NSi), podpredsednik SLS Janez Podobnik in Karl Erjavec (DeSUS). Premier Janša je pri tem ocenil, da je za njimi stabilen mandat. Ta je omogočil, da se koalicija ni ukvarjala s »političnimi turbulencami, ampak s ključnimi razvojnimi vprašanji«. Po njegovih navedbah je koalicija uresničila 80 odstotkov zavez, ki si jih je zastavila. Pri tem je Janša poudaril, da sta se tako zakonodajna kot izvršilna veja oblasti v preteklih treh letih in pol ukvarjali tudi s številnimi drugimi nalogami, ki niso bile predvidene v koalicijski pogodbi, pri čemer je izpostavil vodenje Evropske unije. Med ključnimi dosežki koalicije na gospodarskem področju so izvrstna gibanja na trgu dela, znižanje javne porabe in vstop v območje evra. V času sedanje vlade je Slovenija dosegla rekordno gospodarsko rast, zaradi visokih cen nafte in hrane na svetovnih trgih pa višjo inflacijo od pričakovane.

Prvič smo priče tudi dejstvu, da je desnosredinska, pomladna, vlada zdržala cel mandat. Samo spomnimo se, da je Demosova vlada kljub uspešni osamosvojitvi po dveh letih vladanja razpadla, Bajukova pa je bila na oblasti le pol leta. Janševa vlada se je izkazala z delavnostjo, učinkovitostjo in vizijo ter kljub hudim napadom zdržala do konca. Pomladni politiki Janša, Bajuk in Podobnik so se iz napak preteklosti veliko naučili; znali so stopiti skupaj in kot člani vlade so veliko pripomogli k njenemu uspešnemu delu. Znali so se celo uspešno zoperstaviti tranzicijski levici, ki še danes obvladuje večino vzvodov oblasti: predsednika republike, sodstvo, računsko sodišče, protikorupcijsko komisijo, informacijsko pooblaščenko, medije in kapital.

Z uspešnim delovanjem vlade, ki je seveda naredila tudi nekatere napake, pa se ne more sprijazniti nekdanji predsednik države Milan Kučan. V nedeljo

je na partizanski proslavi na Rodiku za POP TV dejal: »Aroganca in samopašnost, ki se je razširila pod to vladavino, in razvrednotenje vrednot, ki so negacija tega, kar smo želeli leta '90, ko smo se odločili za svojo državo, je vendarle taka, da so potrebne spremembe.« Na njegove besede so se takoj odzvali v SDS. Zapisali so, da tistemu, »ki laže, se jezik hitro zaplete«. Kučan je želel verjetno povedati nekaj drugega, vendar se mu je v navalu sovraštva do drugače mislečih zataknilo in je dejal, da je sedanja vladavina »razvrednotenje vrednot, ki so negacija tega, kar smo želeli leta '90«. To seveda drži, saj se sedanja vlada trudi, da tisto, kar je negiralo vrednote iz 90. let (komunizem, jugoslovanski centralizem, partijski privilegiji), ne bi postalo vrednota današnjega časa. Takšno ravnanje je podprlo in ga še podpira vsaj 90 odstotkov Slovencev. Ob tem se moramo spomniti, da je bilo treba Kučana leta 1990 zelo prepričevati, da ni nasprotoval osamosvojitvi. Ko je Demos novembra 1990 sprejel odločitev o razpisu plebiscita za samostojno Slovenijo, je Kučan ta predlog najprej močno napadel. V začetku leta 1991, potem ko smo se Slovenci na plebiscitu že odločili za samostojno pot, je Kučan skupaj z Ribičičem, s Potrčem in številnimi drugimi levičarskimi politiki podpisal deklaracijo, v kateri je odločno nasprotoval oblikovanju slovenske vojske. V času demokratičnih sprememb ob prvih svobodnih volitvah pa je kot predsednik predsedstva RS objektivno pripomogel k razorožitvi slovenske Teritorialne obrambe, saj je toliko časa zavlačeval z ukrepanjem, da je JLA pobrala večino slovenskega orožja. To dejstvo je letos nesporno ugotovila preiskovalna komisija slovenskega parlamenta. Pokojni Jože Pučnik je to sramotno Kučanovo dejanje že pred desetimi leti javno označil za veleizdajo.

Neverjetno je, kako se lahko Kučan spreneveda, hkrati pa še modruje o vrednotah. In to človek, ki je konec osemdesetih let vodil nedemokratsko Zvezo komunistov Slovenije in imel pod svojim nadzorom Službo državne varnosti (udbo), ki mu je dnevno pripravljala ovaduška poročila. ■

Danes o vrednotah slovenske pomladi, osamosvojitve in demokracije modruje Milan Kučan, ki je bil kot prvi mož Zveze komunistov Slovenije do vsega tega močno zadržan, pravilneje rečeno je temu celo dolgo nasprotoval.

UVODNE STRANI

- 10 **Pogledi:** Poletna srečanja
11 **Kolumna:** Močnejši, boljši, najboljši

POLITIKA

- 12 Uspešen in stabilen mandat koalicije
15 Kučanovo predvolilno sprenevedanje
18 Prvi čudež škofa Vovka
20 Varuhinja in pravna država

SLOVENIJA

- 22 Pirčeva brani interese kapitala
26 Uspešno čez zrelostni izpit
28 Posledice uničujočega neurja
30 Vsaka žrtev je nepotrebna
32 Tabor Slovencev po svetu

TUJINA

- 34 Zaspano sveto mesto
36 **Globus:** Utajevalci davkov
37 **Tuji tisk:** Asteroidna vojna

INTERVJU

- 38 Dragutin Mate

DOMOZNANSTVO

- 42 47. mariborski pešpolk
44 Istrska utrdba Petrapilosa
46 **Osebnosti:** Barbara Celjska
50 **Naši kraji:** Gorenja vas
54 Podobe duše in fotografije solin

OGLEDALO

- 56 **Film:** Skrivnostni Dosjeji X
58 **Avtomobilizem:** Renault kangoo
60 **Zdravje:** Hujšanje mora biti pravilno
62 **Šport:** Mariborov »ne« Pečečniku
64 **Črna kronika:** Pred lokalom pretepen do smrti
66 **Rumeno:** Madonnino buro življenje
68 **TV Kuluar:** Pozdrav iz Argentine
74 Umrli krščanski socialist

DEMOKRACIJA,

Mivka 25, 1000 Ljubljana, SI

Tel.: 01/ 24 47 205 (uredništvo), urednik@demokracija.si;

01/ 24 47 200 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si

Faks: 01/ 24 47 204

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelčič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, dr. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

38 Intervju: Dragutin Mate

V policiji je bilo treba spremeniti nekatere načine razmišljanja iz preteklosti. Treba jim je bilo dati tudi samozavest, da politika v nobenem primeru ne bo ustavljala nobene njihove preiskave.

12 Uspešen in stabilen mandat

Predsednik vlade Janez Janša je po zadnjem sestanku vrha koalicije minuli petek njeno delovanje v tem mandatu ocenil kot uspešno in stabilno. To je omogočilo, da so se lahko koalicijski partnerji posvetili ključnim razvojnim vprašanjem.

15 Predvolilno sprenevedanje

Predsednik Foruma 21 in nekdanji predsednik države Milan Kučan je nedavno znova sprožil vihar, in sicer z intervjujem v Magu, kjer je razkril, da v boju za mandatarsko mesto podpira predsednika SD Boruta Pahorja.

22 Brani interese kapitala

Če se bo pokazalo, da je bila odločba informacijske pooblaščenke nezakonita, bomo lahko davkoplačevalci za razliko, ki jo bomo plačali zaradi inflacije, izstavili račun Nataši Pirc Musar osebno.

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Andreja Velušček, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrti tisk

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o., Komenskega 11, Lj.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102 Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščiten blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: Buenos Dias, fotomontaža

Položaj upokojencev se je izboljšal

Gašper Blažič, foto: Andreja Velušček

Poslanka SDS Alenka Jeraj v teh tednih končuje svoj prvi poslanski mandat. Je podpredsednica odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide in članica odbora za zdravstvo ter odbora za kulturo, šolstvo in šport v državnem zboru.

Izteka se vaš prvi mandat v državnem zboru, kjer ste podpredsednica odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide. Kako bi na kratko ocenili ta mandat?

Mandat ocenjujem kot zelo uspešnega. Sprejeli smo kar za tretjino več zakonskih predlogov, kot jih je bilo sprejetih v prejšnjem mandatu. Nekatera področja smo končno uredili s samostojnimi zakoni, saj je bila pred tem problematika neurejena ali pa so jo urejali različni zakoni, nobeden od teh pa ne v celoti in sistemsko. Taki zakoni so npr.: zakon o duševnem zdravju, zakon o štipendiranju, zakon o dijaški prehrani, zakon o preprečevanju nasilja v družini ... Trudili smo se urediti vse tisto, na kar so državljanke in državljani opozorili, da je problem, ki ga čutijo (dragi vrtci, nasilje v šoli, stanovanjski problemi), in to ne le z zakoni, ampak tudi s finančnimi spodbudami. Marsikaj pa sploh ni zahtevalo finančnega vložka, ampak le nekaj dobre volje (odprava nalepk, znižanje notarskih tarif, prijaznejša uprava, uvedba vinjet ...)

Nedavno ste podprli zakon o enkratnem pokojninskem dodatku. Na kakšen način bo ta izboljšal materialni in socialni položaj upokojencev z nizkimi pokojninami?

Gre za enkratno pomoč vsem tistim, katerih mesečna pokojnina je nižja od 500 evrov. Z enkratnimi pomočmi problematike pokojnin ne moremo reševati učinkovito, zato smo si ves čas mandata prizadevali izboljševati položaj upokojencev z različnimi spremembami zakonov. V začetku mandata smo popravili krivico, ki se je zgodila upokojencem takoj po volitvah leta 2000, ko so začele pokojnine bistveno zaostajati za plačami. V nadaljevanju smo spremenili tudi zakon o socialnih transferjih z ugodnejšim usklajevanjem varstvenega dodatka, ki ga prav tako prejema upokojenci. Povečala so se sredstva za graditev domov starejših občanov in drugih oblik varovanja sta-

rejših, ki omogočajo upokojencem kvalitetnejše preživljanje tretjega življenjskega obdobja.

Ko je poslanec SD Anton Rop v začetku meseca predstavljal alternativni vladni program svoje stranke, je med drugim dejal, da se je v času mandata sedanje vlade položaj upokojencev poslabšal. Kako to komentirate?

Resnica je, da so do izvolitve sedanje vlade oktobra 2004 pokojnine za več odstotkov zaostale za rastjo plač, in to kljub dogovoru leta 1999, ko je prišlo do reforme pokojninskega sistema z namenom prehoda na vzdržnejši sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Vlada Janeza Drnovška in Antona Ropa je v decembru 2000 zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju spremenila, s čimer so bili upokojenci prikrajšani za vsaj eno pokojnino letno. In prav poslanec Rop najbolj ve, kako je kot minister za delo pripravil pokojninsko reformo, ko pa je postal finančni minister, je od nje odstopil in tako upokojencem »vzel« nekaj pokojnin. Položaj upokojencev je morda res nekoliko slabši, kot bi bil, vendar ne zaradi te vlade. Zaradi te vlade je položaj bistveno boljši, kot bi bil sicer. Ključni problem ni lanska inflacija, ki je kljub drugačnim trditvam še vseeno ena najnižjih v zgodovini Slovenije, ampak izredno povišanje cen hrane, ki ga v Sloveniji omogočajo monopoli, ustvarjeni pred obdobjem te vlade, in ga najbolj občutijo prejemniki najnižjih pokojnin.

Ste tudi članica odbora za šolstvo, kulturo in šport. Kako ocenjujete nedavno izjavo Barbare Žgajner Tavš, da je rezultat šolske reforme »politizacija v poskusu po ideološko enozvočnem podjarmljanju otrok in mladine«?

Tega nima smisla komentirati, ker imajo nekateri očitno težave z razumevanjem pojmov »ideologija« in »podjarmljanje« in so že pozabili, v kakšnem sistemu in pod kakšnimi jarmi smo živeli pred osamosvojitvijo. Spremembe

in izboljšave, ki se dogajajo v šolskem sistemu, so rezultat analiz po uvedbi in nekajletnem izvajanju devetletne osnovne šole, sodelovanja staršev in učiteljev in so odgovor na težave, ki so se pojavile zaradi načina življenja in drugih okoliščin. Trg dela zahteva mlade, kreativne, izobražene in samostojne ljudi in spremembe v srednješolskem sistemu temu sledijo. Šolski sistemi se bodo vedno spreminjali, ker se spreminja tudi življenje, način poučevanja, prihajajo nove učne in vzgojne metode ...

Kako gledate na razmerje med javnim in zasebnim šolstvom? Opozicija v svojih volilnih programih poudarja predvsem pomen javnega šolstva.

Da bo naš šolski sistem učinkovit in kakovosten, potrebujemo javne in zasebne šole. Zasebne šole z drugačnimi učnimi metodami in sistemom vrednot, ki se odraža skozi šolski urnik, in z dejavnostmi, ki bogatijo šolski prostor, staršem in otrokom pa omogočajo izbiro. Skrbeti moramo, da z zadostnimi finančnimi sredstvi in strokovno podporo spodbujamo tak razvoj javnega in zasebnega šolstva, ki bo omogočal prijetno okolje za učence in učitelje, v sistem pa bodo primerno vključeni tudi starši. Šolarjem mora dati znanja in kompetence, ki jih potrebujejo, da bodo v svojih najbolj ustvarjalnih letih uspešni, saj je uspeh posameznika tudi pogoj za uspešnost države.

Vse bolj se bližajo parlamentarne volitve. Boste na njih kandidirali? Kakšna so vaša pričakovanja?

Nameravam kandidirati, ker je, čeprav smo bili zelo pridni in smo veliko naredili, ostalo še kar nekaj nedokončanih projektov.

Pričakujem izboljšanje rezultata SDS v prihodnji s prejšnjimi parlamentarnimi volitvami in sem prepričana, da bo tudi prihodnjo vlado tako uspešno kot v tem mandatu vodil predsednik SDS Janez Janša. ■

Varuh lučke

Aleksander Škorc

Ni dolgo tega, ko je varuhinja ZČT izjavila, da bo posebno pozornost posvetila pravicam otrok, in besedo drži. "Policija ne bi smela s plastičnimi trakovi vezati delovnih ročic poštenih jokajočih otročičkov," je izjavila. Nič pa ni rekla v primeru nekdanjega narkomana, ki mora v zapor, ker je pred več kot desetletjem svojemu "kolegu" ukradel hlebec sira. Ne pomaga mu niti to, da je v tem času postal zgleden državljani z redno zaposlitvijo, niti to, da bo kmalu postal očka. Pomagalo bi, če bi jokal v kamero, a kaj, ko mu dostojanstvo tega ne dopušča. Nič pa ZČT ne bo treba izjaviti v primeru tistega junaka, ki je menda pri poslih z derivati utajil neverjetne vsote davka. Njegov primer bo zastaral. Človek ima pač srečo, da ni kradel sira. Še ena zmaga pravice, ki jo krojijo sodniki.

Sicer pa varuhi pravnega reda krojijo pravico predvsem sebi. Menda imajo – še iz prejšnjega stoletja – nezakonite plače in pravico bodo iskali kar pri sebi, na sodišču. Človek se vpraša: Če so več kot desetletje potrebovali za zaznavo njim storjene krivice, koliko šele potrebujejo za ugotovitev krivice, storjene nekomu drugemu?!

Samozvani rešitelji človeštva in varuhi Zemlje pa so na vrhu G8 dokazali, da lahko storijo marsikaj, le Zemlje in ljudi ne morejo obvarovati, lakote ne morejo preprečiti, brezdomcem ne morejo ponuditi zavetja, revnim in bolnim ne zmorejo olajšati umiranja. Že zdavnaj zaplezani še vedno trdijo, da je bleščeč vrh na dosegu roke in, ujeti v mehkobi navideznega obilja, ne zmorejo zaznati udarcev ob kotaljenju proti robu grozljivega prepada.

Obstaja drobno upanje. Imenuje se Lučka (Kajfež Bogataj). Bojuje se za pravico Zemlje, tiste, ki so jo "varuhi" in njihovi gospodarji že zdavnaj obsodili za smrt. Ena vejica v manj pomembnem Lučkinem stavku vsebuje več modrosti kot celotno življenjsko delo povprečnega politika poljubne opcije. Razume probleme, pozna rešitve, vse zablude so ji jasne in pot človeštva iz teme je njena vizijska, a se ne more udejaniti. "Varuhi" in njihovi gospodarji ne dovolijo. A ko jih bodo razdraženi, lačni in na smrt preplašeni ljudje končno odstranili in postavili Lučko na čelo močne svetovne vlade, ko bodo ministric Lučke razširile luč na vse Lučke po planetu, takrat bo bolje. Ljudje niso lačni hrane, radi bi se najedli ljubezni. Če jim uspe, bo tudi hrane nenadoma čudežno dovolj za vse, razen za "varuhe" in njihove gospodarje. Njih takrat ne bo zraven.

H-umor

»Tako vrednota na primer postaja ovaduštvo. Obstajajo tajne številke, na katere sporočaš, kaj počnejo sodržavljani, anonimke so postale vodilo za konkretno ukrepanje organov pregona, laž in poseganje v zasebnost sta pri arogantni politiki dobili skoraj domovinsko pravico.«

(Nekdanji predsednik države Milan Kučan meni, da se vrednote od tedaj, ko je bil sam še šef partije in s tem Udbe, niso nič spremenile.)

»Če sodniki ne znajo soditi, jih je treba kaznovati z odvzemanjem sodniške funkcije, ne z mizerno plačo.«

(Nekdanji ustavni sodnik Matevž Krivic ne pozna milosti do slabih sodnikov.)

»Ne da se hvalim, ampak dejstvo je, da več vem, več znam in sem bolj inteligentna kot on.«

(Nekdanja izolska županja Breda Pečan je pojasnila, zakaj je bil koprski župan Boris Popovič tako ljubosumen nanjo.)

»Koalicija, v kateri bo Zares, ne bo kadrovala po politični liniji ali pa nas v njej ne bo.«

(Predsednik Zaresa Gregor Golobič bo

v primerjavi s preteklimi leti, ko je bil kot generalni sekretar LDS glavni kadrovnik v državi, v prihodnje očitno bolj asketsko naravnan.)

»Kot nadomestek Partnerstva za razvoj se pred volitvami obeta Zbor za republiko in pokrajine.«

(Poslanec SD Dušan Kumer obuja spomine na čase, ko smo v naši nekdanji prestolnici nekdanje »Juge« imeli zbor republike in pokrajin.)

»Veste, v čebelarstvu je tako: ne dobiš močne družine, če združiš dve šibki.«

(Evropski poslanec Lojze Peterle za zdaj ne verjame v uspešno združevanje NSi in SLS, pri tem pa se opira tudi na čebelarske izkušnje.)

»Ker niso imeli pametnih razlogov, so poiskali neumne.«

(Poslanec SD Miran Potrč je prepričan, da bi se v vsakem primeru našli razlogi za razrešitev Milana M. Cvikla z mesta predsednika komisije, ki se ukvarja z nabavo oklepnikov 8x8.)

»Neljubi dogodki s terorizmom so zakomplicirali prenos orožja, čeprav teroristi orožja javno ne razkazujejo in ga ne prijavljajo na mejah tako kot mi.«

(Strelec in olimpijski veteran Rajmond Debevec je po 11. septembru 2001 postal kolateralna žrtev protiterorističnih ukrepov.)

Z Demokracijo na počitnice!

Želite prejemati revijo na svoj počitniški naslov?
Pokličite 01/24 47 200 in revijo vam bomo brez dodatnih stroškov poslali, kamor koli želite!

Tržič v primežu korupcije?

V javnosti se pojavljajo govorice, da je Tržič ujet v primež korupcije, zlasti pa naj bi bilo problematično Komunalno podjetje Tržič, ki ga vodi Sebastjan Zupanc kot vršilec dolžnosti direktorja, čeprav mu je enoletni mandat v. d. že potekel. Zupanca je imenoval župan Tržiča in njegov strankarski kolega Borut Sajovic. Komunalno podjetje Tržič je bilo po odloku preoblikovano v Javno podjetje Komunala Tržič, po 12. členu prav tega odloka pa bi moral biti objavljen tudi razpis za mesto direktorja, vendar ni bil objavljen.

Sajovic je imenoval prokurista, ki naj bi bil prav tako kot v. d. direktorja brez ustrezne izobrazbe, vendar je tudi on član LDS in je vodil volilno kampanjo župana Sajovca. Skupaj naj bi oba imenovana člana v tržiški Komunali zaslužila okrog 8.500 evrov mesečno.

Zupanc naj bi bil nekaterim zaposlenim kupil službene avtomobile, po navedbah pa naj bi za zakup plačeval 2.500 evrov

mesečno. Razpis za nakup avtomobilov nikoli ni bil objavljen, vsi avtomobili pa so bili zakupljeni pri isti družbi.

Za korupcijo naj bi šlo tudi na Cestnem podjetju Kranj, ki po pogodbi s SCT kot podizvajalec izvaja prav vsa dela v okviru projekta Kozehija, Cestno podjetje Kranj pa naj bi poskrbelo za visoke provizije. Pri projektu obnove zidu in ceste Za Mošenikom je Cestno podjetje Kranj za podizvajalca izbralo Javno podjetje Komunala Tržič kot partnerja, ki najbolje pozna teritorij. V prenovi mestnega jedra občine Tržič bo vloženih več kot milijon evrov, prav tako pa naj bi se po znanih in sumljivih poteh gradila tudi čistilna naprava.

Za korupcijo naj bi šlo tudi na področju nepremičnin, saj naj bi občina v nasprotju z zakonom začela prodajati premoženje podjetja Peko, ki ga je ministrstvo za gospodarstvo preneslo na Občino Tržič s prepovedjo odtujenja in prodajanja. D. P.

Tržiški župan Borut Sajovic, LDS

Kaj je Kučan (spet) zamolčal

V začetku julija smo v Demokraciji objavili daljši članek z naslovom Kaj je Kučan zamolčal. Vsebinsko se je nanašala na izjavo Milana Kučana po razpravi na Forumu 21. Jože Tanko, vodja poslanske skupine SDS, je tako 20. junija v sporočilu za javnost zapisal, da so v SDS »presenečeni nad (očitno namerno) netočno navedbo predsednika Forumu 21, gospoda Milana Kučana, da se SDS ni odzvala povabilu njegovega Forumu 21 na včerajšnjo razpravo z naslovom Slovensko gospodarstvo z vidika volilnih programov strank. Trditev ni točna. V SDS smo 17. junija 2008 Forumu 21 posredovali pisne odgovore na vseh 12 postavljenih vprašanj. Od predsednika Forumu 21, ki je bil organizator tega srečanja, bi pričakovali vsaj korektno sporočilo javnosti, če je že prezrl naša stališča. Poleg sporočila so iz poslanske skupine javnosti posredovali tudi vprašanja in odgovore. Na članek se je

pretekli teden v imenu Forumu 21 odzvala članica Franja Pavlin Filač in zapisala: »Forum 21 od SDS ni prejel pisnih odgovorov na vprašanja, ki so bila pred razpravo razposlana vsem političnim strankam, vabljenim, da sodelujejo v razpravi. Dodatno preverjanje pri tiskovni predstavici SDS Sandri Letica, ali ni morda prišlo do komunikacijskega šuma, je to dejstvo potrdilo. Kučan odgovorov SDS ni mogel zamolčati, ker jih sploh ni bilo.« Ker smo v Demokraciji članek pripravljali na podlagi javno dostopnih podatkov in sporočil SDS za javnost, smo preverili tudi to. Sandra Letica nam je potrdila, da je poslanska skupina SDS Forumu 21 pravočasno poslala odgovore, kakor smo zapisali v Demokraciji, in tako potrdila, da smo imeli prav. Forum 21 oziroma Milan Kučan je torej znova, tokrat prek javnosti neznane posrednice, poskušal javnosti in našim bralcem posredovati podatke, ki ne držijo. V. K.

Sprenevedanje Forumu 21

Modrost tedna

»NSi nekateri prehitro odpisujejo. Če se bodo znali izogniti štabnim in drugim svetovalcem, ki so pokopali Peterletove upe za predsednika, in se bodo vedli tako, kot so se v kampanji za evropski parlament leta 2002, imajo možnosti za lep odstotek. Vedeti je treba, da je njihova kadrovska zasedba (za njihove volivce) med bolj prepričljivimi in nanjo bodo morali prilepiti tako geslo kot tudi druge oblike predstavljanja in pojavljanja. Če razmišljajo tako, bodo rekli »ostanimo še naprej z vami.««

(Publicistka Alja Brglez)

Afo rizmi

- Tito je bil kritičen komunist, v Moskvi je v 30. letih pobil samo komuniste.
- Razložite, kako postane politik s tridesetletnim komunističnim stažem čez noč demokrat!
- Vislice te najhitreje spravijo na vrh.
- Kadar si na vrhu, izgubiš občutek za realnost.
- Faloti se zavohajo čez sedem hribov in dolin.

Žarko Petan

Sreča v nesreči

Poslanka SDS Eva Irgl je v soboto, 12. julija, zvečer doživela hudo prometno nesrečo. Na magistralni cesti Ajdovščina-Vipava, v smeri proti Novi Gorici, je okoli pol desete ure zvečer v njen novi osebni avtomobil fiat bravo čelno trčila voznica z avtomobilom znamke Chevrolet kalos. Čeprav sta oba avtomobila popolnoma uničena, sta jo poslanka in voznica kalosa na srečo odnesli le z nekaj praskami. Po zadnjih informacijah je trčenja kriva voznica kalosa, ki je očitno vinjena zapeljala na drugo stran ceste, naravnost v fiat Irglove. Policija, ki je hitro prišla na kraj nesreče, je preverila morebitno alkoholiziranost pri obeh voznicah; test Irglove je bil negativen, voznica kalosa pa je bila precej vinjena. Irglova je vozniški izpit opravila pred nekaj meseci. N. R.

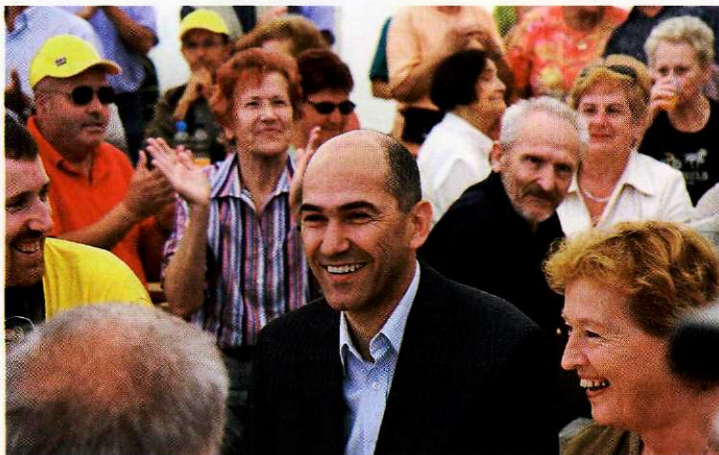
Dobila je le nekaj prask.

Pomemben spopad z monopoli

V Domžalah je potekal festival seniork in seniorjev Slovenske demokratske stranke, ki se ga je udeležilo okoli 1.200 simpatizerjev in članov največje vladne stranke. Osrednji govornik je bil predsednik stranke in vlade Janez Janša.

Na festivalu je premier Janez Janša dejal, da gre v boju, ki ga zoper monopolna podjetja vodijo državne institucije, za pomemben spopad, od katerega bo odvisno, po kakšnih cenah bomo kupovali. Dejal je, da gre za spopad z monopoli, ki imajo veliko kapitala in so pokupili večino medijev, s katerimi spreobračajo stvarnost. Varstvo konkurence je po Janševih besedah ena temeljnih dolžnosti države, saj je od tega odvisna cena produkta, ki ga na koncu plačamo potrošniki. Urad za varstvo konkurence je šele v mandatu te vlade dobil mesto, ki mu pripada. Premier ocenjuje, da institucije, ki se ukvarjajo z varstvom konkurence, dobivajo pod noge veliko polen, čeprav imajo samo eno nalogo: zagotoviti, da bomo v trgovinah plačali realno ceno, to je ceno, ki izhaja iz dejanskih proizvodnih in trgovskih

Predsednik vlade in SDS Janez Janša opozarja na škodljive monopole.

stroškov, ne pa tiste, ki jo oblikuje trgovec, ker ima monopolni položaj, s povečano maržo, ker poskuša doseči čim večji dobiček. Spopad z monopoli je slovenski problem, ki ga bo treba rešiti doma. Janša je še dejal, da je sedanja vlada uvedla načelo medgeneracijske solidarnosti, ki upokojujencem priznava zasluge za to, kar Slovenija danes ima. Zdajšnja upokojujenska generacija je namreč delala v težjih razmerah, kot jih imajo današnje generacije, zato ne bi bilo pravično, če generacije, ki prihajajo, ne bi bile sposobne solidarnosti. Zavrnil je črnogled napovedi,

da se Slovenija stara, da čez 20 let ne bo več nikogar, ki bi plačeval v pokojninsko blagajno, in da bo treba delati do 100. leta. Dejal je, da se Slovenija na staranje prebivalstva pripravlja na način, ki je trajnosten in vzdržen. Janša je zavrnil tudi očitke, da je draginjski dodatek, ki ga bodo avgusta prejeli upokojujenci z najnižjimi pokojninami, predvolilna poteza: »Če je to predvolilna poteza, potem je tudi inflacija predvolilna poteza.« Na festivalu je nastopil tudi član SDS in predsednik DZ France Cukjati ter spomnil na to, da je DZ leta 2005 sprejel nov način usklajevanja pokojnin, po katerem se te usklajujejo s plačami. Po njegovo izračun kaže, da bi se ob ohranitvi starega načina usklajevanja pokojnine leta 2006 zvišale samo za tri namesto za pet odstotkov, v letu 2007 pa za štiri odstotke namesto za šest. L. H.

Zmagala je Izola je naša

Potem ko so prešteli večino glasov po izolskih predčasnih občinskih volitvah v občinski svet, je največ glasov dobila stranka izolskega župana Tomislava Klokočovnika Izola je naša. Volitev se je udeležilo 6587 volivcev oziroma 50,47 odstotka volilnih upravičencev. Izid je precej tesen. Stranka Izola je naša bo tako zasedla sedem od 23 sedežev v občinskem svetu, s petimi sedeži ji sledijo Socialni demokrati, Mef in lista Izolani sta dobila dva občinska sedeža, enako kot Slovenija je naša, medtem ko so liste Zares, Oljka, Izola zbudi se, DeSUS in SDS dobile po en sedež. Podžupan Izole in nosilec liste SDS Bojan Zadel je ocenil, da rezultati kažejo na to, da bo dosedanja koalicija

Župan Tomislav Klokočovnik

obdržala večino in da bo župan verjetno lahko delal naprej. Predsednik stranke Slovenija je naša (SjN) in koprski župan Boris Popovič je rezultat njihove liste označil kot zelo dobrega, saj so do zdaj imeli le enega člana v občinskem svetu, SjN pa bo v novem občinskem svetu ostala v opoziciji. Popovič je pojasnil, da so kampanjo zastavili v luči septembrskih volitev v DZ. Koliko je kampanja stala, še ni znano. No, Popoviču v Izoli torej ni uspelo. L. H.

Stojimo pred izzivi

Predsednik NSi Andrej Bajuk

Predsednik NSi Andrej Bajuk je na sklepni prireditvi akcije Več mladosti – za Slovenijo v organizaciji strankinega podmladka Mlade Slovenije dejal, da je Slovenija v zadnjih 17, predvsem pa v zadnjih štirih letih marsikaj dosegla. Ob tem je izrazil veselje nad zavzetostjo mladih članov stranke, ki so trdo delali za

uspeh akcije. Spomnil je, da stojimo pred velikimi izzivi, ki pa ne bodo rešeni, kot morajo biti, če pri tem ne bo sodelovala mlada generacija. Prireditve je bila hkrati tudi priložnost za predstavitev kandidatov strankinega podmladka za državnoborske volitve. Bila je v znamenju zabave in športa in je potekala na plaži v Strunjanu. Udeležilo se je je blizu 300 mladih. Gre za prvo tovrstno prireditev v Sloveniji, ki je združila spodbujanje mladih k aktivnemu preživljanju prostega časa in družbeni odgovornosti. S tem naj bi mladi tudi dejavneje sodelovali o svoji prihodnosti. Akcija podmladka NSi se je začela že sredi maja in je zajela več prizorišč po vsej državi. Na koncu sta se v odbojki na mivki med seboj pomerili ekipa podmladka NSi in vladnih predstavnikov iz vrst NSi. L. H.

Kadrovanje

Vida Kocjan

Sanja se mu ne Predsednik Socialnih demokratov je v prvi polovici julija izjavil, da Socialni demokrati niso nikoli predlagali svojih predstavnikov v nadzorne svete. Kljub evidentnemu dokazu v obliki dopisa (tedaj še) Združene liste socialnih demokratov (ZLS), v katerem je glavni tajnik Dušan Kumer pod naslovom Kadrovski predlog Vladi RS posredoval dva predloga za imenovanje v nadzorne svete institucij, kjer ima država neposredni ali posredni delež, je Pahor še naprej izražal dvom, ali so bila omenjena kadrovanja res posledica predloga SD. Na to sprenevedanje ali pa dejstvo, da se predsedniku niti sanja ne, kaj počnejo v njegovi stranki, se je odzvala tudi vlada in Pahorju predlagala, naj o tem vpraša svojega nekdanjega glavnega tajnika. Pahorjev svetovalec in član SD France Križanič je še zdaj član nadzornega sveta Holdinga Slovenske elektrarne (HSE), nekdanji minister SD Maks Tajnikar pa član sveta Splošne bolnišnice Trbovlje. Po tem razkritju je nato Pahor pojasnil, da tega, da je ministrica za zdravje Zofija Mazej Kukovič Maksa Tajnikarja prosila za članstvo v svetu trboveljske bolnišnice, ni vedel, z »interesom« ministra za gospodarstvo Andreja Vizjaka, da bi bil Križanič član nadzornega sveta HSE, pa je bil seznanjen. »Takrat sem ministra spomnil na našo odločitev, da v nadzorne svete ne bomo predlagali svojih članov, če pa sodi, da bi bil Križanič sposoben opravljati to delo, naj se z njim pogovori in se odloči po svojem lastnem poudarku,« je dejal Pahor.

Kljub temu je Pahor vlado pozval, naj javno pove, ali sta bila Križanič in Tajnikar v nadzorna sveta imenovana na predlog SD. V imenu vlade se je odzval Urad vlade RS za komuniciranje (UKOM) in z dokumentom, ki ga je leta 2004 vladi poslal takratni generalni tajnik SD Dušan Kumer, zanikal Pahorjeve trditve, da SD v nadzorne svete podjetij in lasti države ni nikoli predlagala svojih predstavnikov. V dopisu, ki ga je UKOM poslal medijem, Kumer vladi predlaga, naj Franceta Križaniča imenuje za člana nadzornega sveta Eles, Miloša Pavlico pa za člana nadzornega sveta Kapitalske družbe (Kad). Dopis ima naslov »Kadrovski predlog«, Kumer pa ga je v imenu SD vladi poslal 28. decembra 2004.

Razlika je očitna Spomnimo, da je bila zdajšnja vlada prva v Sloveniji, ki je opozicijskim strankam ponudila sodelovanje v nadzornih odborih državnih kapitalskih skladov in podjetij. Še več. Je tudi prva vlada, ki se je s sklepom z dne 15. februarja 2007 samoomejila, s tem da je sprejela nezdružljivost javnih funkcij s funkcijo v nadzornih svetih in upravnih odborih gospodarskih družb. Z omenjenim sklepom je takšno samoomejitev predlagala tudi organom lokalnih skupnosti. Na primeru Nove Gorice, kjer je župan hkrati tudi član nadzornega sveta družbe Hit, d. d., lahko ugotovimo, da nekatere občine temu predlogu niso sledile. Verjetno je odveč poudarjati, da je župan omenjene občine član Pahorjeve SD. Ob tem ni nepomembno, da je zdajšnja vlada omejila tudi število članstev nadzornih svetov, in sicer je lahko vsak posameznik

V Ljubljani, 28. decembra 2004

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE
Kabinet predsednika vlade RS
Gregorčičeva 20
1000 Ljubljana

Zadeva: KADROVSKI PREDLOG

Po dogovoru z g. Miroslavom Lucijem Vam v imenu ZLS posredujem naslednja dva predloga:

- Za člana nadzornega sveta ELES-a predlagamo **dr. Franceta Križaniča**, roj. 4. decembra 1954 v Ljubljani, stanujoč v Ljubljani, Miirska pot 10, dr. ekonomskih znanosti, direktor Ekonomskega inštituta Pravne fakultete Univerze v Ljubljani.
- Za člana nadzornega sveta Kapitalske družbe predlagamo **g. Miloša Pavlico**, roj. 3. oktobra 1950 v Braniku pri Novi Gorici, stanujoč v Ljubljani, Ulica Bratov Učakar 86, pravnik, podžupan Mestne občine Ljubljana.

S spoštovanjem.

ZDRUŽENA LISTA
socialnih demokratov

Glavni tajnik ZLS

Dušan KUMER

Kadrovski predlog, ki to menda ni

član največ treh nadzornih svetov. Pred tem so bili posamezniki člani tudi do v 10 nadzornih svetih. Razlika med ravnanjem zdajšnje vlade in vseh prejšnjih je torej očitna.

Stopil na rep drugim Premier Janez Janša je pred kratkim dejal, naj stranke svoje statute spremenijo tako, da bo funkcija v vodstvu stranke nezdružljiva s članstvom v nadzornih svetih, to pa je pri vodstvih drugih strank sprožilo številne razprave. Proti so bili SD, Zares in LDS, Katarina Kresal, dvolična predsednica LDS, je na primer menila, da je to lahko kvečjemu stvar zakona, ne pa statutom posameznih strank. Borut Pahor (SD) pa ponavlja, da se mora končati kadrovanje po politični liniji.

Vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko je vse skupaj komentiral z besedami, da odzivi SD, LDS in Zaresa na Janšev poziv glede samoomejevanja političnih funkcionarjev ni naključen. Prepričan je, da ga stranke ne želijo vnesti v svoje statute in se očitno ukvarjajo s samoomejevanjem le na deklarativni ravni. Omenjene opozicijske stranke so namreč v preteklosti obilo politično kadrovale v nadzorne svete podjetij in večinski državni lasti. Sicer pa Tanko meni, da poseben problem predstavljajo politični funkcionarji v t. i. civilni družbi. Tako so številni nekdanji vidni politični funkcionarji na pomembnih mestih v ustanovah civilne družbe. ■

**Predsednik
Socialnih
demokratov
Borut Pahor se
spreneveda.**

Zvonjenje po toči

Gašper Blažič

Nedavna neurja, ki so v Sloveniji povzročila veliko škodo, sprožajo vprašanja o preventivnih ukrepih.

Čeprav je res, da so uničene strehe, izravana drevesa in od toče uničeni pridelki tokrat znova aktualni, pa bi bilo sprenevedavo, če bi tovrstne pojave označili za presenečenje. Dejstvo je namreč, da je Slovenija eno najbolj nevihtnih območij v Evropi, kar pomeni tudi precejšnjo stopnjo tveganja – in to ne samo za poljedelce, sadjarje in vinogradnike, pač pa za prebivalstvo nasploh. To še posebej velja za severovzhodni del Slovenije (Štajerska, Pomurje), kjer so huda neurja s točo vsakoletni pojav, tveganje za izredne vremenske pojave z uničujočimi posledicami pa se zaradi daljnosežnih podnebnih sprememb vsako leto povečuje. Na to nas spomnijo tudi poplave, ki so septembra lani prizadele precejšen del Gorenjske in severne Primorske. A tistih, ki so tedaj izgubili streho nad glavo, se danes nihče več ne spomni.

Postavlja se vprašanje, kako se zavarovati pred posledicami podnebnih sprememb ali pa jih vsaj omiliti. Dolgoročno je to mogoče storiti z domišljeno okoljsko politiko, ki se loteva vzrokov in ne le posledic. Tovrstna politika pa je lahko učinkovita le, če bo k prizadevanjem za zmanjšanje onesnaženja pristopila tudi Kitajska, ki je eden največjih svetovnih onesnaževalcev. Na to opozarjajo tudi slike, na katerih se olimpijski Peking duši v smogu. Kljub temu pa obstaja razlog za optimizem, saj so predstavniki skupine G8 na srečanju na Japonskem vendarle dosegli dogovor glede zmanjšanja izpustov ogljikovega dioksida vsaj za polovico.

Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti na srednjeročne in kratkoročne ukrepe pri zavarovanju pred neurji. Če velja pregovor, da je bolje preprečevati kot zdraviti, potem je na tem področju Slovenija padla na izpitu, saj se o kratkoročnih preventivnih ukrepih tako rekoč ne govori. Če smo že odpravili rakete proti toči, potem bi lahko razmislili vsaj o varovalnih mrežah, s katerimi bi zavarovali velik del pridelka. Tako pa se vsako leto srečujemo z istim pojavom: po vsakem večjem neurju je država prisiljena odpreti proračunsko malho za pomoč oškodovanim kmetom. Pri vsem tem velja opozoriti še na potrebo po obveščanju prebivalstva (če je treba, tudi s sirenam) pred bližajočimi se nevarnimi nevihtnimi frontami; ena izmed njih se je, preden je udarila po Sloveniji, najprej zadrževala nad severno Italijo, kjer je povzročila pravo razdejaje. Predstavljajte si, da bi kot jajce debela toča ali pa orkanski veter zalotila večjo skupino ljudi na prostem – kdo bi bil odgovoren za morebitne smrtne žrtve?

Poletna srečanja

Lucija Horvat

Poletje je za izseljence in zamejce pravi čas za obisk Slovenije, zato so bila v tem času vsa uradna srečanja.

V začetku julija je državni zbor gostil 8. vseslovensko srečanje, v Novi Gorici je bilo Srečanje v moji deželi v organizaciji Slovenske matice, Velike Lašče pa so gostile tabor Slovencev po svetu, ki ga je že petnajstič organiziralo Izseljensko društvo Slovenija v svetu (SVS). Pravzaprav se je letošnja poletna sezona izseljenskih in zamejskih srečanj začela že junija, ko je Svetovni slovenski kongres (SSK) pripravil prvo konferenco slovenskih planincev iz sveta in Slovenije, ki so se je udeležili tudi slovenski planinci, ki živijo v tujini. Večinoma so bili v ospredju Slovenci, ki živijo na oni strani oceana ali kje drugje v Evropi, čemur seveda ne gre oporekati. Zaslužijo si pozornost, saj lahko večina od njih le poredkoma obiše Slovenijo. Čeprav so na vseslovenskem srečanju Slovencev v državnem zboru sprejeli in podprli predlog, da bi pisatelja Borisa Pahorja predlagali za Nobelovega nagrajenca, in da se je predstavilo združenje z imenom po Trubarjevem nagovoru *Lubi Slovenci* s pobudo za odkup slovenskega doma v Stuttgartu, pa smo pogrešali kakšno besedo ali sklep glede vprašanja dvojezičnih napisov tako na avstrijskem Koroškem kot na Tržaškem. Predvsem smo si želeli, da bo izrečena kakšna beseda glede Korotana. A je vse potihnilo. Samo upamo lahko, da bo ostal v slovenskih rokah ter se bosta Mohorjeva družba in slovenska vlada nekako le dogovorili za njegov odkup. Razumljivo je, da gre na zabavnih, kulturnih in športnih srečanjih ponavadi vse gladko, toda pri denarju pogovori postanejo pogajanja. Vsak primer je posebna zgodba, a temelj bi moral biti isti: trud za dogovor v korist slovenske manjšine v Avstriji pa tudi v Italiji, na Madžarskem in na Hrvaškem. Saj res, na Hrvaškem! Tudi tam živijo Slovenci in v Sloveniji le redki vedo, kaj doživljajo zaradi zaostrenih obmejnih odnosov med Slovenijo in Hrvaško. Zavedati se moramo, da se bodo Slovenci na Hrvaškem asimilirali še hitreje kot do sedaj, če ne bomo iz matične domovine – glede na njihove večinoma skromnejše finančne zmogljivosti – posebej poskrbeli za negovanje njihove slovenščine. Spričo tega bi v Centru za slovenščino kot drugi/tuji jezik na FF Univerze v Ljubljani morda pomislili na to, da bi organizirali cenovno dostopnejše tečaje oziroma šolo slovenščine posebej za Slovence iz Hrvaške pa tudi iz drugih držav naslednic nekdanje Jugoslavije.

Močnejši, boljši, najboljši

Dr. Boštjan M. Turk

Odlikovanje je tudi v samostojni Sloveniji obdržalo svoj skorajda fevdalni karakter. Po svojem izvoru bo le-to prestižnejše tedaj, kadar bo segalo dlje v preteklost, tako da so najpomembnejša še vedno povezana s časom, ki ga vsaj od francoske revolucije naprej ni več. Četudi so navzven odlikovanja zavezujoča za obe strani, pa je pri nas praksa nekoliko drugačna.

Zadnji primer je alarm uredništva Mladine, ki mu je sledil sklep novinarjev Večera, da se je odlikovanec za Bob leta, sedanjí predsednik vlade, izneveril odlikovanju na ta način, da je ponaredil oz. prepisal vsebino odlikovanega govora. Za »materijo« vemo vsi, šlo naj bi za Blairov govor maja 1997 na zboru Laburistične stranke, ki naj bi ga bil premier dobesedno povzel od svojega angleškega kolega. Povejmo, da Večer znotraj publikacij v lastništvu poštnih nabiralnikov Pivovarne Laško ostaja edini časopis, ki poskuša v svojih komentarjih vzdrževati standard objektivne politične sodbe. V drugih edicijah, predvsem v Delu samem, tega ni več, kolikor je sploh kdaj bilo. Kljub temu pa je očitek kolektiva Večera iz trte izvit. Blairov in Janšev govor sta si morebiti podobna, nikakor pa ni eden dobesedno prepisoval od drugega, kot se glasi nesrečna sodba v zvezi z Bobom leta.

Razlika med Blairom in Janšo je očitna v namenu govora in v njegovih podrobnostih. Blairov govor je pisan leta 1997, ki je eno bolj zvanečih let za britansko monarhijo. Ne samo da je v njem umrla princesa Diana (31. 8. 1997), po osemnajstih letih je prišlo do preloma s torijevsko oblastjo (Thatcherjeva, Major). V tem letu pa se je zgodila še ena stvar. Britanski Hongkong je 1. julija 1997 po 99 letih prešel pod kitajsko oblast in upravo. Blair govori iz nove zgodovinske pozicije svoje stranke kot tudi spremenjenih okoliščin v svetu. Ob izgubi imperialne moči poskuša Britancem vlti del njihove nekdane samozvesti, zato pravi: »We can never be the biggest. We may never again be the mightiest. But we can be the best«. V slovenščini: »Nikoli ne moremo biti največji. Morda nikoli več ne bomo mogli biti najmočnejši. Toda lahko smo najboljši.« Pri tem je treba znova izpostaviti, da Blair te misli izreka kot predsednik laburistov, da je v njegovem govoru strašno malo prostora (morda ne več kot pet odstotkov), ki ni namenjen strankarskemu pogledu na dogajanje. Ti trije stavki so redka izjema, pa še to ne. Blair se kot predsednik stranke namreč sprašuje, kako naj laburisti nadomestijo postimperialni primanjkljaj Združenega kraljestva. »Morda nikoli več ne bomo mogli biti najmočnejši« je v tem kontekstu zrcalo, ki odseva prvi in drugi del stavka. Sporočilo pa je jasno: Velika Britanija je bila najmočnejša imperialna sila skozi stoletja. Bila je

močnejša od Španije in Francije, ni bila sicer največja, o tem, da bi bila najboljša, pa tako ni nihče razmišljal. Kaj bi kategorija »biti najboljši« v predmeščanskem, imperialnem času sploh pomenila? Predsedniku laburistov je jasno, da je kot premier vstopil v proces, ki se je začel s prvo svetovno vojno. Tedaj so ZDA po moči začele sprva konkurirati, kasneje ogrožati, nato pa vse bolj presegati svetovni značaj kolonialnih velesil (Velike Britanije, Francije, Portugalske in Španije). Maja 1997 niti Evropska unija vojaško in kolonialno ni bila več kos ZDA. »Morda nikdar več ne bomo mogli biti najmočnejši« je v bistvu retorično vprašanje ali retorična trditev. V literarni teoriji so to tiste stavčne formulacije, ki postavljajo vprašanje, na katerega je odgovor razviden sam po sebi. »Nikdar več ne bomo najmočnejši« je tisto, kar je mislil Blair. Preostali del govora je zelo formalen in malo vsebinski. Več kot tretjina je v literarnem smislu apoteoza. Blair nagovarja svoje predhodnike, se jim zahvaljuje in komunicira z njimi (predvsem s tragično umrlim Johnom Smithom) pa tudi z drugimi. Če bi morali na koncu podati sumarno oceno Blairovega nastopa, bi rekli tole. Gre za govor, ki je nastal za potrebe strankarske konvencije, v katerem novi premier izraža svojo hvaležnost vsem, ki so se osemnajst let trudili nadomestiti torijevce, predvsem pa Smithu, ki bi moral biti na Blairovem mestu, če mu smrt tega ne bi preprečila. V churchillovskem slogu nekatere od svojih misli obrne, bolje, zavije v maksimo. Ta retorika ima namreč v vrhunski angleški politiki neodtujljiv domovinski delež. In govor slovenskega predsednika vlade? V njem strankarske komponente ni, niti ena stranka ni omenjena niti enkrat, prav tako se v njem ne pojavi nobeno lastno ime katerega od slovenskih politikov. Govori o prehojeni poti RS v času petnajstih let od osamosvojitve, nekje najdemo tudi stavek: »Nismo največji, nismo najmočnejši, lahko pa smo najboljši.« Samo zadnji del stavka je enak Blairove-mu, ta pa je tako splošen, da o njem ne gre zgubljati besed. Leta 1994 je krščanski demokrat Mihael Jarc za svojo stranko premeteno dejal: »Nismo najboljši, vendar boljših ni.« To je bilo takrat tudi povzeto v medijih. Bo Mihael Jarc tožil Blaira, da mu je pobral oz. zmanipuliral idejo o najboljšem?

Vsi si prizadevamo biti »najboljši«. Oni, ki nagrade podeljujejo, pa bi to že po definiciji morali biti. **D**

Zadnji sestanek koalicijskega vrha v tem mandatu

Uspešen mandat koalicije

Petra Janša, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček, Srdjan Živulović/Bobo, Thierry Monasse/STA

Predsednik vlade Janez Janša je po zadnjem sestanku vrha koalicije minuli petek njeno delovanje v tem mandatu ocenil kot uspešno in stabilno. To je omogočilo, da so se koalicijski partnerji posvetili ključnim razvojnim vprašanjem.

Kot je po zadnjem rednem sestanku koalicije v tem mandatu dejal predsednik vlade Janez Janša, je bil sestanek zgodovinski dosežek, saj se je prvič v zgodovini samostojne Slovenije zgodilo, da je koalicija, ki je sestavila vlado, mandat končala v enaki sestavi. Po premierjevi oceni je koalicija v mandatu, ki v efektivnem smislu ni bil tako dolg kot običajni mandati, saj je Slovenija pol leta predsedovala EU, realizirala 80 odstotkov zavez in nalog iz koalicijske pogodbe, nekateri ukrepi in zaveze bodo še realizirani, pet do šest odstotkov pa jih bo ostalo neuresničenih. Od realiziranih ukrepov jih je po Janševih besedah nekaj manj kot 59 realizi-

ranih v celoti, 35 odstotkov pa je takih, ki so bili realizirani delno. To se je, kot je dejal, zgodilo zato, ker gre že po naravi za ukrepe, ki jih v enem mandatu ni mogoče izpeljati do konca. Pri tem je Janša poudaril, da sta se tako zakonodajna kot izvršilna veja oblasti v preteklih treh letih in pol ukvarjali tudi s številnimi drugimi nalogami, ki niso bile predvidene v koalicijski pogodbi, pri čemer je izpostavil vodenje EU.

Ključni dosežki koalicije Med ključnimi dosežki koalicije na gospodarskem področju so izvrstna gibanja na trgu dela, znižanje javne porabe in vstop v območje evra. »Imamo zgodovinsko nizko

brezposelnost in daleč najvišjo zaposlenost v zgodovini samostojne države,« je po zadnjem vrhu koalicije poudaril predsednik SDS in premier Janez Janša. Do konca leta 2007 je bilo v Sloveniji na novo ustvarjenih 37.500 delovnih mest, predvsem v gospodarstvu, do konca mandata naj bi jih bilo 45.000. Registrirana brezposelnost je bila konec maja s 6,5 odstotka najnižja v samostojni Sloveniji. Vladna koalicija – SDS, NSi, SLS in DeSUS – je bila uspešna tudi na področju zniževanja javne porabe, ocenjuje premier. Ta se je od osamosvojitve povečevala. »To je prvi mandat, v katerem smo javno porabo znižali, pocenili delovanje države, ne da bi zmanjšali obseg socialnih pravic.«

Širši odhodki države so se znižali za 3,2 odstotka BDP, kar je po premierjevih besedah »v evropskem merilu daleč najboljši dosežek«. Slovenija je leta 2007 prvič v svoji zgodovini ustvarila proračunski presežek, s presežkom pa bo sklenila tudi letošnje leto. Janša je med ključnimi dosežki izpostavil tudi izpolnitev pogojev za vstop Slovenije v evroobmočje s 1. januarjem 2007, kar je slovenskemu gospodarstvu prineslo stabilnejše okolje poslovanja.

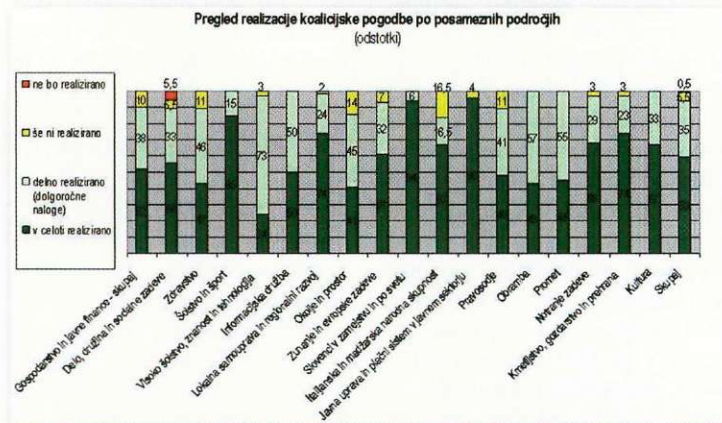
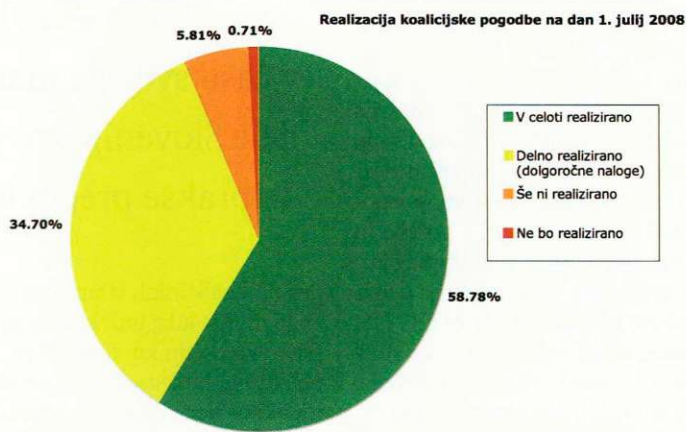
Po njegovih besedah se je bistveno povečala učinkovitost javne uprave, vzpostavljen je bil pregleden sistem plač v javnem sektorju, v tem mandatu so se realno dvignile plače in pokojnine. »Vzpo-

*Predsednik NSi Andrej Bajuk,
podpredsednik SLS Janez Podobnik,
predsednik DeSUS Karl Erjavec in
predsednik vlade ter SDS Janez Janša*

– 12 oseb, junij 2007 – 32 oseb) ter z vinjetnim načinom cestninjenja, ki omogoča večjo pretočnost, varnost in manjše onesnaževanje. Na področju šolstva je med dosežki vladne koalicije treba izpostaviti brezplačen vrtec za drugega in naslednje otroke, brezplačne tople obroke za vse dijake, v letu 2008 pa je bila prvič v zgodovini države zagotovljena tudi brezplačna izposoja učbenikov za vse učence OŠ. Pospešitev izvajanja investicij v zdravstvu (Onkološki inštitut – jeseni 2007, Pediatrična klinika – spomladi 2009, Nevrološka klinika – konec 2008), začetek izvajanja programov zgodnjega odkrivanja raka, omejevanje uporabe tobaknih izdelkov (očitki o upadu prometa v gostinski dejavnosti so po podatkih SURS neutemeljeni) ter ureditev področja podeljevanja koncesij pa so bistveni dosežki vlade na področju zdravstva. Dodana vrednost koalicije je po Janševem mnenju na splošno ta,

da je kot prva koalicija opoziciji ponudila enakopravno sodelovanje pri sprejemanju ključnih rešitev, pri čemer je spomnil na Partnerstvo za razvoj. Kot je dejal, se je v okviru partnerstva usklajevalo več kot 60 zakonov, od katerih jih je bilo 60 odstotkov usklajenih tudi z opozicijo, »predvsem SD in obema poslancema manjšin«. Poleg tega je dosežek koalicije SDS, NSi, SLS in DeSUS po premierjevem mnenju tudi to, da je kot prva koalicija opoziciji ponudila možnost nadzora »tudi v sektorjih, kjer nadzora v preteklosti ni imela.« Tako imajo vsi nadzorni sveti v javnih podjetjih, kjer ima država svoje lastništvo, v sestavi tudi predstavnika iz vrst strank opozicije. Pri tem je spomnil, da je koalicija predstavnike opozicije povabila tudi v komisije, ki so pripravljale ustrezne rešitve, po-

vezane z nacionalnimi vprašanji, pri tem pa omenil urejanje odnosov s Hrvaško.

vezane z nacionalnimi vprašanji, pri tem pa omenil urejanje odnosov s Hrvaško.

Nerealizirane naloge Med projekti, ki jih je koalicija zapisala v koalicijsko pogodbo, pa jih koaliciji ni uspelo realizirati, je premier omenil uvedbo pokrajin. »Projekt je sicer še vedno v zakonodajnem postopku, že zdaj pa je jasno, da cilja, ki smo ga imeli, to je, da bi volitve v pokrajine izvedli skupaj z volitvami v državni zbor, ne bo mogoče doseči,« je dejal premier. Prav tako niso bili v celoti uspešni pri privatizaciji. »Ta projekt je bil

ponekod zelo uspešen, ponekod manj in nekaj nalog ostaja nerealiziranih,« je dejal Janša. Koalicija je socialni in gospodarsko-finančni del koalicijske pogodbe že v prvi polovici mandata dopolnila z nekaterimi ukrepi iz programa gospodarskih in socialnih reform, ki v pogodbi niso bili predvideni, bili pa so izvedeni.

Zadovoljni z delom koalicije Predstavniki treh koalicijskih strank – NSi, SLS in DeSUS – so po omenjenem zadnjem rednem sestanku koalicije v tem mandatu sodelovanje in delo v koaliciji

stavili smo mehanizme za varstvo konkurence, kar bo imelo dolgoročne pozitivne učinke na cenejše življenje in boljše varovanje statusa potrošnikov,« je dejal Janša.

Kot velik uspeh je izpostavil podpis socialnega sporazuma za leti 2008 in 2009. »Gre za pomemben akt, ki vnaša makroekonomsko in socialno stabilnost v aktualna razvojnata leta v Sloveniji.«

Poleg omenjenih dosežkov je predsednik SDS izpostavil še vstop v schengensko območje in obiske vlade po slovenskih regijah. V zvezi s slednjimi je premier dejal, da je ta vlada prva obiskala vse dele Slovenije, pri tem pa je imela zunaj Ljubljane kar 30 sej.

Na prometnem resorju se lahko vlada pohvali z izboljšanjem varnosti v cestnem prometu, saj se je po uveljavitvi zakona število mrtvih bistveno zmanjšalo (junij 2008

Prvič v zgodovini samostojne Slovenije se je zgodilo, da je koalicija, ki je sestavila vlado, mandat končala v enaki sestavi.

V štiriletnem mandatu je Slovenija pol leta predsedovala Evropi.

Rekordno nizka brezposelnost in najvišja zaposlenost v samostojni državi

ocenili kot dobro in učinkovito. Predsednik NSi in finančni minister Andrej Bajuk je izrazil prepričanje, da je koalicija delo opravila dobro in učinkovito. Na to po njegovo kažejo tudi njeni dosežki, »ki so veliki«. Pri tem je izpostavil zmanjšanje javne porabe in proračunski presežek. Po Bajukovem prepričanju je koalicija delala dobro. Poudaril je, da bi bila NSi pripravljena vnovič sodelovati v takšni sestavi, vendar se zaveda, da je to odvisno predvsem od volivk in volivcev.

SLS je na sestanku zastopal njen podpredsednik in minister za okolje Janez Podobnik, saj je predsednik SLS Bojan Šrot odšel na dopust. Podobnik je koalicijo na splošno ocenil kot stabilno. Takšna stabilnost je po njegovo dobra za državo, gospodarstvo in druge sisteme, saj si ti »želijo predvsem predvidljivih pogojev za sodelovanje«. SLS je po njegovih besedah že od vsega začetka verjela v kredibilnost sedanje koalicije, zato je vanjo prispevala vse tisto, kar kot stranka premore. To so kompetentnost pri vodenju državnih zadev, občutek za ljudi in povezovalnost, je dejal Podobnik. Med največje dosežke koalicije je uvrstil dober finančni položaj občin, pripravljenost vlade, da ustanovi pokrajine, ter hitre in učinkovite odzive na naravne nesreče. Ob tem je poudaril pripravljenost SLS, da s strankami koalicije sodeluje tudi naprej. »Zlasti v letošnji volilni kampanji bi si želel kolegialnega nastopanja vseh štirih koalicijskih strank,« je dejal.

Predsednik DeSUS in obrambni minister Karl Erjavec je dejal, da je njegova stranka po svojem programu nekoliko drugačna od

Janez Janša: »Ta vlada je bila prva, ki je v času svojega mandata obiskala vse dele Slovenije kot celota, kot vlada.

Te prakse prej ni bilo.«

drugih koalicijskih strank, zato so »bile morda kdaj tudi kakšne prakse«. Predsedniku DeSUS se to ne zdi nič hudega. Kot je poudaril, »kdor dela, dela tudi napake«. »Laže je samo opazovati in kritizirati, kar zelo intenzivno v tem trenutku počne opozicija,« je dejal. »DeSUS je šla v koalicijo, da bi

zboljšala položaj upokojencev. Ob tem ugotavljamo, da je bila to prava poteza tako za vladno koalicijo kot DeSUS,« je dejal Erjavec in poudaril, da je stranka dokazala, da je državotvorna. Med dosežki koalicije in svoje stranke Erjavec izpostavlja spremenjeno formulo usklajevanja pokojnin s plačami,

prenos tretjinskega deleža Zavarovalnice Triglav na Zavod RS za invalidsko in pokojninsko zavarovanje, sprejetje seniorske olajšave in kompromisno rešitev glede zakona o socialnih transferjih. Pri tem je Erjavec zadovoljen zlasti s tem, da se ni uresničila napoved, da bo zaradi drugačnega usklajevanja pokojnin s plačami prišlo do zloma pokojninskega sistema. Na koncu je predsednik DeSUS še dejal, da je stranka glede sklepanj prihodnjih koalicij odprta do vseh, pri čemer pa bodo vstop vanje pogojevali s tem, »da se še kaj postori za upokojence, invalide in socialno ogrožene«. **D**

Ustavni zakon o »izbrisanih«

Javna predstavitev mnenj o ustavnem zakonu o dopolnitvi ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti RS, ki je bila 18. julija v DZ, je v odsotnosti nevladnih organizacij, obeh skupin »izbrisanih« in večine opozicijskih poslancev minila v znamenju podpore ustavnemu zakonu.

Javna predstavitev mnenj v državnem zboru

Minister za notranje zadeve Dragutin Mate je poudaril, da predlagani ustavni zakon sistemsko in celovito ureja vprašanje t. i. izbrisanih. »Vse krivice je treba odpraviti, ampak individualno, od primera do primera,« je dejal in dodal, da v ustavnem zakonu predlagajo, da se status tujca podeli za nazaj, »a ne avtomatično, ampak od takrat, ko so vložili prošnjo«. Vlada v ustavnem zakonu po njegovih besedah predlaga, da zahtevkov za odškodnine ne bi bilo mogoče vlagati. Dodal je, da so pripravljeni, če bi se ta rešitev izkazala za pravno sporno, to spremeniti tako, da bi se zahtevki za odškodnine lahko vlagali, a bi se odškodnine omejile na razumno mejo. Pojasnil je, da imajo na ministrstvu spisek ljudi, ki zahtevajo odškodnine. »Največji zahtevek je malo več kot 500.000

evrov, najmanjši 41.729 evrov,« je zatrdil in pojasnil, da nekateri sodni postopki glede odškodnin že tečejo in da so že bile izdane zavrnilne sodbe.

Poslanec Branko Grims (SDS) je v razpravi dejal, da ne moremo govoriti o »izbrisanih«, ampak le o »prenesenih«. Meni tudi, da tisti, ki so kalkulirali s slovensko samostojnostjo in jo

celo napadali, od tega ne bi smeli imeti koristi. Katarina Vučko je v imenu Mirovnega inštituta, Pravnoinformacijskega centra nevladnih organizacij in Civilne iniciative izbrisanih aktivistov dejala, da je namen koalicijskih strank, ki so predlagale razpravo, da bi izbrisane izrabile za svoje politične predvolilne interese. Mate je v nadaljevanju pojasnil, da vlada ni pripravila zakona dva meseca pred volitvami, ampak že pred dvema letoma. Glede očitka, da gre za predvolilno kampanjo, pa je dejal, da so v Sloveniji volitve skoraj vsako leto. Poslanka Zaresa Majda Širca je v sporočilu za javnost zapisala, da je javna predstavitev mnenj pokazala, da vladajoča koalicija ni imela resnega namena pridobiti odgovore na vprašanja, povezana z reševanjem statusa izbrisanih.

Kučanovo veliko sprenevedanje

Gašper Blažič, foto: Buenos Dias, Gregor Pohleven, Andreja Velušček, Bor Slana

Predsednik Forumu 21 in nekdanji predsednik države Milan Kučan je nedavno znova sprožil vihar, in sicer z intervjujem v Magu, kjer je razkril, da v boju za mandatarsko mesto podpira predsednika SD Boruta Pahorja.

Nekdanji predsednik slovenskih komunistov in kasnejši šef države, ki skoraj šest let ne opravlja nobene formalne politične funkcije, je z omenjenim intervjujem sprožil doslej največji napad na sedanjo vlado. Čeprav je kritika vlade ne glede na to, kakšen položaj je v preteklosti zasedal Kučan, v svojem izhodišču legitimna, pa se postavlja vprašanje, kolikšno težo imajo njegove besede dva meseca pred volitvami in koliko so Kučanove trditve sploh utemeljene. Intervju v Magu, ki ga je pred pol leta sovražno prevzela Pivovarna Laško, pa sproža

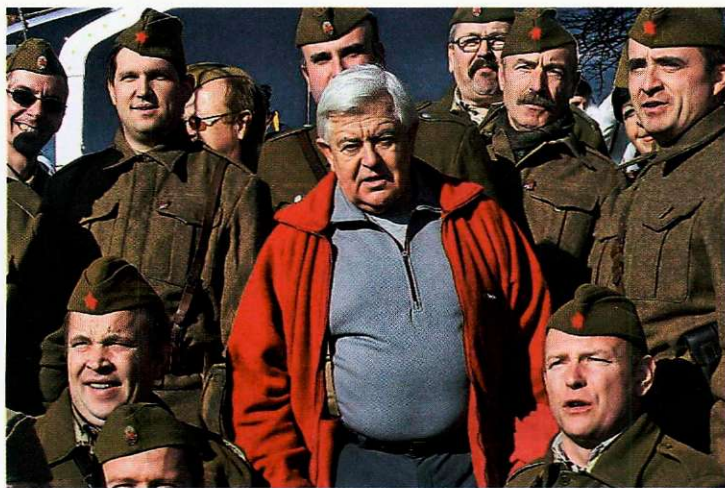
tudi vprašanja, na čigavo pobudo je bil intervju opravljen in s kakšnim motivom.

Lažnivi kljukec Intervju s Kučanom se začne z njegovo izjavo o Forumu 21, o katerem meni, da je že razpravljal o nekaterih področjih našega življenja skozi volilne programe parlamentarnih političnih strank pa tudi o gospodarstvu in znanosti, medtem ko je Zbor za republiko »nekaj povsem drugega, česar po nedavnem zborovanju ni bilo težko ugotoviti«. Kaj je »tisto drugo«, Kučan seveda ne pojasni, bržkone pa je zanj boleče dejstvo, da se je pova-

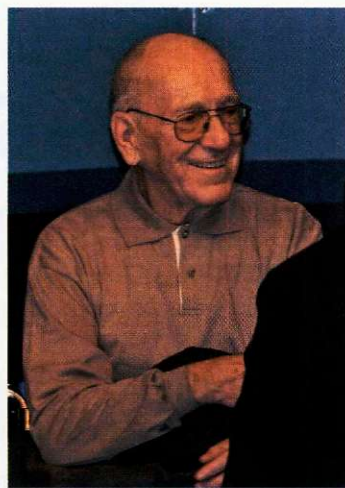
bilu Zbora za republiko na javno tribuno v sredo, 9. julija, odzval tudi predsednik države Danilo Türk. Kučan v uvodnih odgovorih navaja, da Forum 21 nikoli ni dajal jasnega sporočila volivcem, katero politično opcijo bi veljalo podpreti, kar je seveda debela laž. Forum 21 se je namreč 25. septembra 2004 (tik pred volitvami!) sešel na posvetu in občnem zboru, na katerem se je, kot je poročala STA, opredelil tudi do bližajočih se parlamentarnih volitev in ugotovil, da je »sedanja vladna koalicija« (vladna koalicija LDS, (ZL)SD in DeSUS, medtem ko je bila SLS že pred tem izključena

iz koalicije) uspešno in kompetentno opravila svoje delo, kar je »razlog za zaupnico tudi na teh volitvah« (na parlamentarnih volitvah 3. oktobra 2004).

Kučan v intervjuju tudi zatrjuje, da so v Forumu 21 ljudje različnih vrednotnih in političnih opredelitev, združuje pa jih zanimanje za aktualne družbene teme. Pri tem seveda ne pozabi omeniti, da vlada, ministrstva in koalicijske stranke na tovrstne razprave ne prihajajo, kar je po njegovo »eden od kazalcev, koliko ta politična skupina v resnici ceni civilno družbo, dialog pa tudi stroko«. Pri tem se je Kučan ►

Nekdanji predsednik države Milan Kučan znova vnaša delitve.

Kučanovi desni roki Zdenko Roter in Spomenka Hribar

▶ znova zlagal, saj se je konec januarja 2006 posveta Forumu 21 o vrednotah in reformah udeležil tedanji minister za razvoj Jože P. Damijan, kar je razvidno tudi iz sporočila na spletni strani Forumu 21. Vprašljive so tudi Kučanove kritike glede odnosa sedanje vlade do civilne družbe, saj se o udeležbi na posvetih, ki jih prirejajo civilnodružbene organizacije, člani vlade odločajo povsem svobodno in avtonomno, Forum 21 pa je le ena od številnih organizacij civilne družbe. Naj ob tem spomnimo, da se je javne tribune Zbora za republiko šele nedavno prvič po volitvah leta 2004 udeležil premier Janez Janša.

Pahor kot začasna rešitev?

Sicer pa Kučan v intervjuju priznava, da deli simpatije z vsemi strankami tranzicijske levice, še vedno pa se ne želi izjasniti, katera mu je najbližje, čeprav so v preteklih mesecih številni namigovali na povezavo z Golobičevim Zaresom. Pokazalo pa se je, da sta tako Kučan kot pivovski baron Boško Šrot očitno precej

Boruta Pahorja ima Kučan za kratkoročno rešitev, ki bo končala vladanje desne politične opcije.

pragmatična glede navezave na posamezno stranko na levi. Če je v preteklih mesecih v krogih tranzicijske levice prevladovalo izrazito nezadovoljstvo z Borutom Pahorjem, je sedaj očitno prevladalo spoznanje, da je ta čas Pahor edini, ki lahko spodnese vladavino sedanjih koalicijskih strank. Zato tudi ni presenetljivo, da se je Pahor srečal z Boškom Šrotom, čeprav ga je Šrot konec lanskega leta javno napadel zaradi premajhne odločnosti v odnosu do Janše. Pri tem velja spomniti na lanski sestanek Milana Kučana in Boška Šrota na Hvaru, kar kaže na povezanost pivovarskega imperija s Forumum 21, saj je med ustanovnimi člani Forumu 21 tudi Šrotov predhodnik Anton Turnšek, ki je bil v preteklosti vseskozi povezan z LDS. Zato je jasno, da Pahorja v naskoku

na premierski stolček podpirata tako Šrot kot Kučan (verjetno tudi z določenimi pričakovanji). Slednji je v intervjuju dejal, da je Pahor človek, ki upravičeno kandidira za premierski položaj. Vendar pa Kučan posredno priznava, da bi morda na premierskem položaju raje videl koga drugega (na primer Gregorja Golobiča ali Zorana Jankoviča, čeprav v intervjuju Kučan to zanika), saj ima Pahorja predvsem za kratkoročno rešitev, ki bo končala vladanje sedanje politične opcije. Tej Kučan očita ne pripravljenost na dialog, nezavezanost resnici, neodgovornost do lastnih obljub in ignoriranje stroke (katere stroke?, op. G. B.). Pahor naj bi bil po Kučanovi viziji bolj ali manj začasna rešitev, pri čemer pa Kučan odklanja možnost velike koalicije in bržkone računa na vladno koali-

cijo SD, Zaresa, LDS in DeSUS (morda tudi SLS, ki jo je Bojan Šrot preoblikoval v »žlahtno konservativno stranko«).

Dvojna merila Kučan je izkoristil intervju predvsem za radikalno kritiko vlade, ki naj bi bila podvržena le enemu človeku (tj. Janezu Janši), vodenje vlade pa naj bi bilo izrazito avtorsko, kar po Kučanovem mnenju ni bila značilnost prejšnjih vlad, pri čemer je omenil nekdanjega premierja in kasnejšega predsednika države, pokojnega Janeza Drnovška. Ob tem je Kučan pozabil omeniti Antona Ropa, ki je bil znan po svoji avtoritarnosti in je iz vladne ekipe izgnal Dimitrija Rupla, iz vladne koalicije pa SLS. Zanimivo pa je, naj bi Rop letos kandidiral na listi SD v enem od ugodnejših ljubljanskih okrajev, kjer naj bi sprva kandidiral Miloš Pavlica, vendar so kandidature kasneje dodelili Ropu. Kučan je še poudaril, da je sedanja vlada v veliki meri razkrojila vrednote in celo temeljno civilizacijsko etično načelo: Ne stori drugemu, kar ne želiš, da drugi storijo tebi. Gre za t. i. srebrno pravilo, ki je negacija t. i. zlatega pravila, obe pa sta v različnih religijskih in etičnih izročilih, med drugim v Svetem pismu. Zanimivo je, da je v javnosti pomen zlatega in srebrnega pravila poleg drugih dveh stebrov svetovnega etosa (svetost življenja, posvečenost mrtvih) poudarjal predvsem filozof Tine Hribar. Nekateri ob tem špekulirajo, naj bi pri opredelitvah do etičnih vprašanj na Kučana vplivala Spomenka

Predsednik Lipe Sašo Peče

Za Milana Kučana je v zadnjem času očitno sprejemljiv tudi predsednik Lipe Sašo Peče, ki je bil za tranzicijsko levico sporna osebnost, dokler je bil še član SNS. Tako je Kučan v intervjuju med drugim dejal: »Moje merilo je v prvi vrsti vrednostni sistem, torej, koliko in kako se je v vrednostnem smislu Slovenija spremenila. Če bodo ljudje to čutili in če bodo razumeli, kaj ponujajo prvaki opozicijskih strank od Pahorja do Kreslove in Golobiča, tudi Pečeta, da so namreč potrebne spremembe, se bodo odločili za alternativo.« Sašo Peče je torej za Kučana sprejemljiv koalicijski partner v levi koaliciji. Morda se tudi zato Peče v zadnjem času veliko pojavlja v medijih, ki so v lasti Pivovarne Laško, saj bo za vstop Lipe v parlament potreboval veliko medijske pozornosti.

Mu bo Kučanova podpora koristila?

Kučan je v intervjuju za Mag grobo napadel Janševo vlado.

Boško Šrot podpira Boruta Pahorja.

Hribar, ki je v devetdesetih letih doktorirala pod mentorstvom nekdanjega oznovca, profesorja na FDV in kasnejšega Kučanovega svetovalca Zdenka Roterja, politične naklonjenosti nekdanjemu partijskemu šefu pa ni nikoli skrivala. Še najspornejše pa je Kučanovo stališče, da ovađustvo postaja vrednota. »Obstajajo tajne številke, na katere sporočam, kaj delajo sodržavljani, anonimke so postale vodilo

nec osemdesetih let. Vendar se znova spreneveda, saj je bil vistem času predsednik zveze komunistov in je šele po aferi JBTZ – slednja je mobilizirala veliko število ljudi – razglasil t. i. sestop z oblasti (izraz je prevzel od Boruta Pahorja). »Tista leta so bila čas produktivnega družbenega dialoga ter refleksije in samorefleksije med oblastjo in opozicijo, alternativnimi skupinami in forumi, stroko in kritičnimi

članove neformalne povezave so dokončno prišle na dan, ko je po izteku predsedniškega mandata ustanovil Forum 21, ki ga je sociolog Gregor Tomc v nedavnem intervjuju za Reporter označil za Kučanovo veliko politično napako. Dejstvo pa je, da se neformalne povezave »globoke države« (izraz spominja na »globoka grla«) danes kažejo predvsem v medijih. Pri vsem tem Kučana moti, da se odpravlja Kosova

Krívdo zanjo tranzicijska levica seveda pripisuje vladi. Kučan ob tem tudi namerno zamolči, da je bila v času, ko je vladala LDS, inflacija še višja in da je tedaj Drnovškova vlada pred vsakimi volitvami množično kupovala socialni mir, zamolči tudi gospodarsko rast in dvig bruto družbenega proizvoda v zadnjih štirih letih. Kučan v zadnjem delu intervjuja poudarja, da je korupcije več, prav tako klientelizma in političnega nastavljanja kadrov (tovrstnega početja v času vladanja LDS ni nikoli obsodil). Podobno manipulativno konča intervju z odgovorom na vprašanje, ali še vedno deluje v Madridskem klubu v okviru Mednarodnega etičnega kolegija: »Čedalje manj, ker nimam za odzivanje na povabila pravih pogojev.« Iz odgovora bi lahko sklepali, da mu udeležbo preprečuje sedanja vlada.

Medvedja usluga Težko je reči, koliko bo Kučanova podpora Pahorju vplivala na volilni izid SD. Po anketi v Financah je med petimi uredniki samo Silvester Šurla ocenil, da je Kučan Pahorju naredil medvedjo uslugo, medtem ko večina komentatorjev meni, da bi Pahorju Kučanova podpora prinesla dodatne politične točke. Drugo vprašanje pa je, kakšen vpliv bo imela Kučanova negativna kampanja na volivce. V praksi se je namreč že večkrat pokazalo, da preveliko kritizilstvo (še zlasti takšno, kot ga je uprizoril Kučan v obravnavanem intervjuju) prinaša prav obratne učinke od želenih. **D**

Intervju v Magu, ki ga je pred pol leta sovražno prevzela Pivovarna Laško, sproža tudi vprašanja, na čigavo pobudo je bil intervju opravljen in s kakšnim motivom.

za konkretno ukrepanje organov pregona, laž in poseganje v zasebnost sta pri arogantni politiki dobili skoraj domovinsko pravico,« je o tem dejal Kučan. Omenjeno stališče postavlja v slabo luč samega Kučana, ki je bil kot predsednik CK ZKS hkrati tudi vrhovni šef Udbe. Postavlja pa se tudi vprašanje, ali je imel v mislih kakšno posebno telefonsko številko ali anonimni telefon policije, ki obstaja že dvanajst let (!) in je namenjen anonimnim prijavam kaznivih dejanj ter pomoči policiji pri raziskovanju posameznih kaznivih dejanj.

Vrednote pomladi Kučan v svojem intervjuju vlado obtožuje tudi poseganja v načelo delitve oblasti, rušenja ugleda sodstva in ogrožanja pravne države. Pri tem se celo sklicuje na izročilo slovenske pomladi ko-

mediji,« je dejal Kučan, ki je še leta 1988 ob dogodkih v zvezi s 57. številko Nove revije na tajnem sestanku v Tacnu govoril o »fašistoidnih manirah«. Še bolj pomenljivo pa je, da je Kučana zmotila izjava o »globoki državi«, ki jo je na zadnji javni tribuni Zbora za republiko omenil zunanji minister Dimitrij Rupel. Pri tem Kučan spet manipulira, saj pojem »globoka država« definira po svoje: »Danes pa oblast forume, kritične medije, kritično stroko in politične nasprotnike diskvalificira kot 'globoko državo', ki naj bi delovala v ilegali in proti koristim države.« Morda ga je zmotilo to, da pojem »globoka država« močno spominja na pojem »paradržava« kot splet različnih neformalnih povezav, ki iz ozadja vplivajo na delovanje družbenih podsistemov (o tem je veliko pisal Jože Pučnik). Ku-

komisija, moti pa ga tudi odnos do varuha človekovih pravic, do informacijske pooblaščenke, do pravosodja, »zelo razvidna je tudi zloraba parlamentarnih preiskovalnih komisij«. Seveda se pri tem ne vpraša, v čem je spornost delovanja naštetih.

Napihovanje revščine Glede kakovosti življenja Kučan meni, da sedaj živimo slabše: »Ne samo da živimo slabše, ampak tudi vse več ljudi živi slabše.« Kot vzrok navaja, da je vlada inflacijo dolgo podcenjevala in se nanjo ni odzivala, zdaj pa »poskuša omiliti posledice z draginjskimi dodatki«. Kučan seveda namerno zamolči, da je njegova ideologija »nacionalnega interesa« vsaj posredno povzročila nastanek laškega pivovarskega imperija, slednji je vplival na dvig cen, le-te pa so vplivale na inflacijo.

Prvi čudež škofa Vovka

Viktor Blažič, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Minilo je več kot pol stoletja, »lubi Slovenci«, sedANJI prebivalci planeta Zemlja, pa še vedno niso dokončali svoje državljanske vojne iz let 1941–1945, saj se jim vedno znova vrača kot nekakšen politični bumerang.

Ta čas se je vnela srdita razprava o tem, ali je škof Vovk, Prešernov daljni sorodnik, v resnici napisal pastirsko pismo, v katerem naj bi bil s težkimi besedami obsodil Cerkev na Slovenskem za njeno udeležbo v medslovenskem krvavem obračunu v letih tuje okupacije, ne da bi čakal na ustrezen odziv zmagovalcev za zla dejanja na njegovi strani. Anton Vovk je redka izjema med tedanjimi tukajšnjimi cerkvenimi dostojanstveniki, ki mu ni bilo mogoče očitati nobenega madeža – niti kolaboracije z okupatorji niti kakšne soudeležbe na eni ali drugi strani v slovenski bratomorni vojni.

Domnevno Vovkovo pismo V sestavku »Priložnost za nov začetek« (Delo, Sobotna priloga, 12. aprila 2008) Spomenka Hribar

piše o tej zadevi, kakor da sploh ne bi smelo biti nobenega dvoma o tem, ali je škof Vovk pastirsko pismo res napisal. Sledove tega pisma, ki ni bilo nikoli odposlano na kak naslov niti ni bilo objavljeno, naj bi bili pred nedavnim našli v škofijskem arhivu. Spomenka Hribar vidi v tej najdbi priložnost za predstavitev svojega najnovejšega proticerkvenega scenarija, v katerem se škof Vovk kot edina neomadeževana osebnost odloči, da se cerkvenemu vodstvu navkljub in v imenu Cerkve opraviči za vse, kar misli, da je Cerkev zagrešila s svojim ravnanjem med državljansko vojno, ko se je z vso svojo moralno težo postavila na eno od bojujočih se strani. Vovkovo pastirsko pismo naj bi rabilo kot dokaz ne le za njegovo kritično razmerje do takratnega cerkvenega vodstva, v prvi vrsti

škofa Rožmana, temveč tudi za nespremenjeno zakrknjeno stališče tega vodstva do vsega, kar zadeva njegovo zadržanje v drami medslovenske vojne.

Od vsega, kar lahko avtorica ponudi s tem svojim scenarijem, namreč z njenim odkritjem o naravnost prevratniški vlogi škofa Vovka v njegovem razmerju do »totalitarnega« katolicizma, se zdi najzanimivejši način, kako

Sociologinja dr. Spomenka Hribar

bralca vabi, naj verjame njeni legendi. Ni samo to, da v takem izobilju navaja odlomke, ki naj bi bili najbolj udarna vsebina Vovkovega pisma, temveč se tudi ne čuti dolžna, da bi s kakšnim bolj stvarnim, recimo dokumentarnim podatkom podkrepila resničnost trditve, da so te navedbe integralna sestavina skrivnostnega Vovkovega pastirskega pisma. Ne, škof Vovk je to pismo napisal, ker to trdi nekdo, ki o sebi misli, da se lahko gre te igrice, ki lahko nekaj takega reče in mu moramo kar verjeti brez česar koli drugega. Tako kakor bi morali verjeti novinarski peticiji ali Antonu Ropu, o čem sta se pogovarjala Janša in Sanader.

Od ene domišljije k drugi Če je tu na delu zla domišljija, ki naj bi ji bilo dovoljeno dobesedno

vse v njenem prizadevanju, da se nadaljuje državljanski razkol, potem je odveč vsako dokazovanje in so odveč tudi najbolj neizpodbitna dejstva. Potem preostane samo še, da se oglasi nasprotna domišljija, tista, ki skuša bralca pridobiti za to, da začne razmišljati o drugačni resnici. Mogoče je povedati legendo o tem, kako je svetniški škof Vovk napravil svoj prvi čudež. Zgodba, ki jo nameravam povedati, je seveda popolnoma izmišljena, sicer ne bi mogli vprašati v onostranstvo, v Elizij, kaj škof sam meni o tem skrivnostnem pismu. Čudež, ki ga je naredil, pa se skoraj ne bi zgodil, če ne bi bilo to med Slovenci. Pomislite, vzdržati se vseh skušnjav, h katerim vabijo slovenske zamere in razočaranja nad Slovenci, kakor se le-ti vedejo v tem težkem času! Pa prisluhnimo legendi o škofu Vovku in njegovem pismu, kakor nam jo je sporočil iz onostranstva:

»Odkar se je tudi tukaj razvedelo, da se mi v domovini pripravlja kandidatura za blaženega, mene, ne pa vseh Slovencev, obravnavajo vse drugače kot prej. Tako sem imel tudi tukaj kar nekaj sitnosti zaradi tiste spomenice iz junija 1945 kot takrat na škofovski konferenci v Zagrebu. Saj veste, kako hudo je, če se sami žrete, kot sem se jaz, ker sem se dal pogovoriti, da sem tisto reč podpisal, potem pa ti to še očitajo. No, nesli smo tisti papir h Kidriču, in ko ga je začel brati, sem videl, kako dolg obraz je napravil. Očitno je pričakoval nekaj drugega in posumil sem, da tisto, kar je sestavil Finžgarjev krog, ki je bil najbolj za to, da se Cerkev prva javno pokesa za svojo medvojno kolaboracijo in druge grehe. Brzčas je kakšen konfident iz duhovniških vrst nesel to Kidriču pokazati vnaprej. To pa mora biti natanko tisto vdano-stno besedilo, ki ga zvita avtorica sestavka »Priložnost za nov začetek« v Delu, 12. aprila 2008, pripisuje meni, kot da sem ga napisal jaz vsej slovenski Cerkvi navkljub. Kdor je imel kdaj opravka s komunisti, je moral spoznati, da je vse narobe res od tega, kar oni govorijo ali pišejo. V scenariju, ki so si ga omislili po 60 letih, naj bi se jaz kot s kolaboracijo neomadeževana oseba zoperstavil Cerkvi in v

pastirskem pismu razkrinkal vsa njena zlodela. In kaj je tisto, kar sem v resnici storil in za kar mislim, da je bilo edino prav, da sem storil? Umaknil sem to besedilo, s katerim naj bi se v imenu Cerkve opravičeval novi komunistični oblasti za vse njeno početje med vojno, in prepovedal objavo.

Rad pa bi ob tej novi priložnosti, kakor se izraža avtorica omenjenega članka, povedal še nekaj. Kaj pa, ko bi jaz v resnici bil pisec besedila, ki ga Spomenkin scenarij s tako gotovostjo pripisuje meni? Mene, ki sem v resnici to besedilo ali nesojeno pastirsko

ja, ko bi ob koncu vojne doživeli »velikodušnost zmagovalca« in ne njegove »ostudne maščevalnosti«, kot je zapisal pesnik. Ali ko bi za mojega svetnega bivanja slovenska komunistična oblast prestopila meje svojih genocidnih smrtonosnih predsodkov in se opravičila slovenskemu narodu za vse zlo, ki mu ga je storila. Da bi storila to, kar je imela najboljšo voljo storiti cerkvena stran, pa je to dejanje v polnosti izostalo, ker komunistični oblasti niti na misel ni prišlo kaj podobnega. Saj je vendar tisto, kar je narekovalo tolikanj neprizanesljive stavke o

Ljubljanskega škofa Antona Vovka je podivjana množica 22. januarja 1952 polila z bencinom in zažgala.

**Mogoče je
povedati legendo
o tem, kako je
svetniški škof
Vovk napravil
svoj prvi čudež.**

pismo umaknil in prepovedal njegovo objavo, bi kaj lahko zarsbeli prsti, da bi segel po takem pisanju. Prevečkrat je bila moja drža, ki se mi je zdela v tistih težkih časih edino primerna za cerkvenega dostojanstvenika, trdo preizkušena in ne lahko vzdržna. Da, to bi morda tudi storil in to bi sploh lahko bila moja izvirna ide-

Cerkvi v besedilu, ki jih avtorica sestavka »Priložnost za nov začetek« tako marljivo navaja kot odlomke iz mojega namišljenega pastirskega pisma, ena sama želja po katarzi, po narodni spravi in odpuščanju. V tistem času je edino cerkvene očete v resnici navdajal ne le nelagoden občutek nemoči spriči popolnega zanikanja krščanskih vrednot, temveč tudi čustvo iskrenega sramu. Cerkvena stran je bila prva in edina, ki je s tako težko obsodbo lastnih dejanj izkazala potrebo po prošnji za odpuščanje. Spletkarska sprevrženost, ki smo ji priče v prej imenovanem sestavku, pa je poskušala napraviti moj poseg, s katerim sem preprečil še eno, od vseh najhujšo moralno katastrofo, past, v katero bi padla neka lahkovernost, kar nikakor

ne bi želel, da bi se zgodilo. Če bi jaz sam napisal tisto, kar v tej sprevrženi spletki velja za moje pastirsko pismo, in ga pri tem še razposlal in objavil cerkvenemu vodstvu navkljub, bi me vsakdo lahko obsojal kot kolaboranta in sozarotnika totalitarne oblasti pri njenem poskusu, da bi uničila Cerkev in izkoreninila krščanstvo na Slovenskem. Si predstavljate, kaj bi tako rekoč molče trobentalo tako pismo ob tem, da komunistični oblasti niti na misel ne bi prišlo, da bi dopustila kar koli govoriti o njenih lastnih zločinih, ki so tako po obsegu kot po nečlovečnosti neprimerljivi z onimi s katoliške strani. Ne v času vojne ne po njej ta stran ni zagrešila kakšnega množičnega pomora. Enostransko opravičilo Cerkve, še tako iskreno, bi pomenilo, da komunističnih zločinov ni bilo oziroma da se deljuje nekakšna odveza zanje, kar poskušajo postkomunistični oblastniki doseči še danes. Morda so bili tudi preveč prizadevni fantje ljubljanske in novomeške Ozne, pa so dobro vedeli, za kaj se mi maščujejo, ko so pripravljali moj zažig. (Samo svetniški osebnosti je dano prepoznati zlo, ko se le-to kaže kot najboljše od vseh namenov, op. p.)

P. S. Legendo o svetniškem škofu Vovku sem si dobrohotno izmislil, ker ne premorem nobenega dokumentiranega dokaza o resničnosti njene vsebine – kakor se tudi avtorica scenarija o domnevnem pastirskem pismu ni niti trudila, da bi napravila svojo štorijo bolj verjetno. Pri nas zadnji čas, kot že rečemo, shajamo tudi brez tega – dokazi samo motijo potek stvari. V našem primeru pa naj bralec s svojim občutkom določi, katera od obeh predstavljenih zgodb utegne biti prava. ■

O avtorju

Viktor Blažič se je rodil julija 1928 v Smolenji vasi pri Novem mestu. V komunističnem režimu je bil zaradi svoje neodvisne novinarske drže pri Delu zaprt. Leta 1993 je bil nagrajen z Jurčičevo novinarsko nagrado. Je avtor knjig, kot so Videnja, Svinčena leta, Semena razdora, Vsi naši prevrati, in številnih publicističnih člankov.

Varuhinja in pravna država

Dr. Klemen Jaklič, foto: Gregor Pohleven

Varuhinja človekovih pravic se je odzvala na moje izvajanje v Odmevih, kjer sem pojasnil, da se morajo po ustavnem načelu pravne države nosilci javne oblasti (t. j. javnih funkcij) vzdržati javnih sodb o primerih, o katerih tečejo sodni ali drugi pravni postopki. Razložil sem, da bi v nasprotnem primeru neprimerno vplivali na odločanje sodišč in drugih organov, ki vodijo postopke z namenom končne sodne odločitve, ter tako okrnili ustavno varovano načelo neodvisnega sojenja.

Kasneje bi se lahko zgodilo, da bi državljani in državni organi upravičeno dvomili o neodvisnosti sodnikove odločitve, sprejete v takšnih okoliščinah. Zaradi zmanjšane zaupanja v pravo bi posledično lahko prišlo do neizvajanja odločitev. Ko nosilci javnih pooblastil javno prejudicirajo odločitve v sodnih in drugih pravnih postopkih, še preden so postopki končani, pomagajo k razkroju pravne države.

Varuhinja se je odzvala, češ da institucija varuha ni del javne oblasti, ker nima nobenih pristojnosti, in da je vloga varuha prav ta, da nadzira oblast. Iz tega naj bi izhajalo, da je ravnala prav, ko je javno in preden so postopki potekali, podala sodb o tem, da je bila pri aretaciji Boruta Penka in Ivana Zidarja »uporaba policijskih pooblastil prekomerna«. Šlo naj bi za »grob poseg v zasebnost in dostojanstvo človega, s tem pa za kršitev človekovih pravic« (vir: Delo, 9. julija, poročilo s tiskovne konference varuhinje). To svojo sodb o je podala v času, ko je Penko napovedal tožbe zoper državne organe, čeprav je vedela, da se pripravlja tudi civilni postopek na sodišču in da bo šele po zaslišanju vseh prič in popolni ugotovitvi materialnega stanja v tožbenem postopku mogoče govoriti o (ne)kršitvi pravic. Nasprotna stran skupaj s tožilstvom na podlagi vseh informacij v spisu namreč ne soglaša s trditvami, da bi bili postopki izpeljani v nasprotju s pravom. Zadeva je torej sporna in zahteva ugotavljanje po postopkih pred sodiščem, kot jih predvideva pozitivno pravo.

Varuhinja je ravnala v nasprotju z zakonom o varuhu in Ustavo RS.

Je nosilka javne oblasti Prvič, ni res, da varuh ni nosilec javne oblasti v smislu, ki je relevanten za ta kontekst. Je nosilec javnih funkcij (t. j. prostojnosti), tistih, ki jih predpisuje zakon o varuhu, in točno v tem smislu je nosilec javne oblasti. Ima npr. pristojnost (»oblast«) vpogleda v tajne dokumente državnih organov, zaslišanja predstavnikov državnih organov, pristojnosti podajanja poročil državnemu zboru, voditi preiskave itd. Vse to so javne pri-

stojnosti oz. funkcije, ki jih lahko izvaja le varuh, nihče od zasebnikov. V besedni igri varuhinje ni rešitve; v vsakem primeru jo na koncu čaka pojem javne oblasti v vsebinskem smislu, ki je relevanten za naš kontekst.

Ne obravnava tekočih sodnih zadev Drugič, prav zaradi tega, ker je varuh pomemben nosilec javnih funkcij (in v tem smislu javne oblasti) Zakon o varuhu v 24. členu tudi izrecno določa, da »varuh ne obravnava zadev, o katerih tečejo sodni ali drugi pravni postopki«. To je dovoljeno le v izjemnih primerih, ko bi šlo za »neupravičeno zavlačevanje postopka ali za očitno zlorabo oblasti«. Namen določbe je jasen: varuje neodvisnost sodstva in drugih organov v pravnih postopkih zoper prejudiciranje odločitev s strani varuha. Neposrečena izjava varuhinje, češ da varuh ni nosilec javne oblasti (javnih funkcij), ampak prav nadzornik, ki zato lahko javno deli sodb o nekončanih postopkih, potrjuje njeno napako. Delo varuha na podlagi takšega razumevanja je v izrecnem nasprotju s

Zakon o varuhu v 24. členu tudi izrecno določa, da »varuh ne obravnava zadev, o katerih tečejo sodni ali drugi pravni postopki«.

24. členom Zakona o varuhu, kot tudi z Ustavo RS v tistem delu, ki govori o neodvisnosti sodstva in pravni državi. V danem primeru tudi ne bi bilo mogoče trditi, da gre za »očitno zlorabo oblasti« s strani državnih organov in da gre torej za izjemo; slišali smo številna mnenja strokovnjakov (npr. tistih, ki imajo uvid v vse podrobnosti primera), ki so prav nasprotna, namreč, da so bili postopki izvedeni korektno. V primerih, ko je sporno, ali je šlo za kršitev ali ne, se varuh preprosto ne more sklicevati na izjemo iz 24. člena (»očitna zloraba oblasti«), saj je po splošnem pravem načelu izjeme treba razlagati restriktivno. Vse drugo bi izničilo namen določbe iz 24. člena in s tem krnilo pravno državo. V primerih, ko so strokovna mnenja o kršitvi deljena, je edino pravni postopek tisti, ki lahko zadevo razreši. V takem primeru pa po 24. členu Zakona o varuhu slednji ne sme vzeti zadeve v obravnavo (»varuh ne obravnava zadev, o katerih tečejo sodni ali drugi pravni postopki«), kaj šele da bi javno podajal sodb o kršitvi pred koncem postopka.

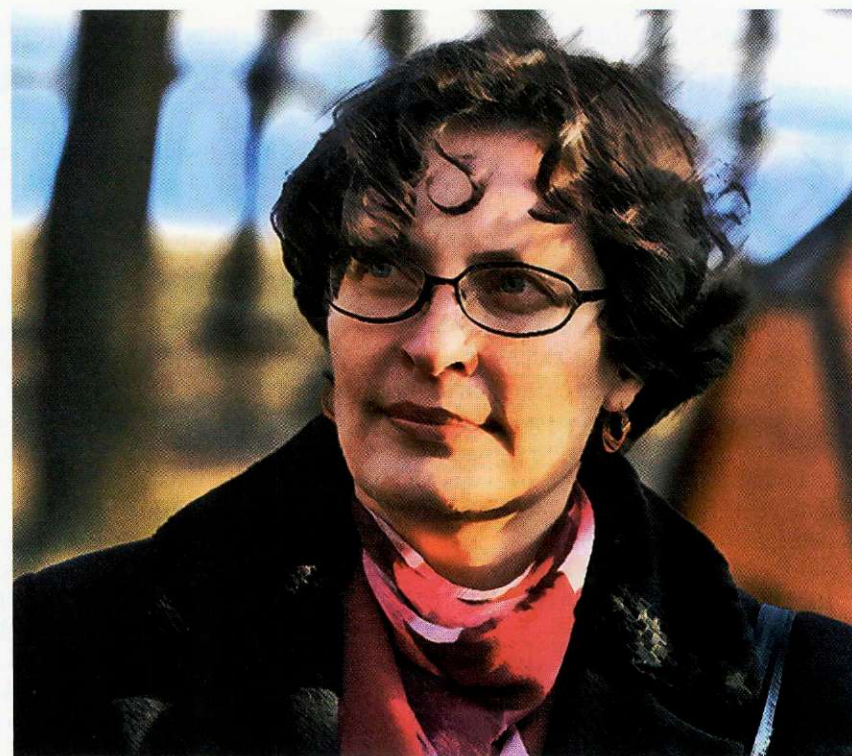
O avtorju

Dr. Klemen Jaklič je diplomiral na ljubljanski pravni fakulteti, magistriral na Univerzi Harvard in doktoriral na Univerzi Oxford. Področja njegove specializacije so ustavno pravo, pravo človekovih pravic in evropska integracija. V tem času končuje svoj drugi doktorat na Univerzi Harvard, kjer je letos predaval pri predmetu evropska integracija: politični, pravni in filozofski vidik. Njegova predavanja so bila ocenjena izjemno – prejel je nagrado Univerze Harvard za odličnost v poučevanju. V domovini občasno predava na Evropski pravni fakulteti in Fakulteti za državne in evropske študije. Je slovenski član evropske komisije za demokracijo skozi pravo (beneška komisija), in član nadzornega sveta RTV Slovenija.

funkcije preprosto zamolči drugi del določbe (»sodne in druge pravne postopke«) in predstavi, kot da obstaja le prvi del, to je tisti, ki omeni le sodni postopek.

Zavajajoče tudi v drugo Prav tako nenavaden je drugi argument, ki pravi, da 25. člen Zakona o varuhu daje pooblastilo, da lahko varuh »ne glede na vrsto ali stopnjo postopka, ki je v teku, posreduje svoje mnenje z vidika varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin«. Varuhinja namreč zamolči, da je iz citata izpuščen prvi del določbe, ki je zopet bistven. Ta pravi, da lahko varuh »vsakemu organu«, ki obravnava neki primer, posreduje svoje mnenje. Gre torej v prvi vrsti za podajanje mnenj organu znotraj postopka, kar sem opisal prej, ne pa za javno podajanje sodb o nekončanih postopkih v javnosti in na tiskovnih konferencah. Za mnenje organu znotraj postopka gre v vseh primerih, ki so v interesu postopka tajni (kot je naš primer) in ko torej varuh v javnosti sodbe pred koncem sploh ne more podati, saj je zaradi tajnosti podatkov iz spisa v javnosti ne more in ne sme obrazložiti (35. člen). V pravni državi institucije javnosti ne podajajo sodb brez obrazložitve. Sprašujem se torej, kako je mogoče, da je iz citata varuhinje izpuščen bistveni del določbe, ki izrecno predpisuje, da varuh svoje mnenje ne glede na vrsto in stopnjo postopka lahko poda le »organu«, in ki torej razjasni, da gre v tistih postopkih, v katerih je treba varovati tajnost, izključno za mnenje »znotraj postopka«.

Tistega poletja na Roški Tretji in zadnji argument varuhinje pravi, da bi bila njena vloga preveč okrnjena, kolikor se ne bi mogla javno oglašati že v nekončanih postopkih, kot je Penko/Zidar. Takole zapiše: »Lahko se vprašamo, kaj bi bilo, če bi to veljalo tudi pred dvajsetimi leti – da je treba počakati, da policija in tožilec opravita svoje delo v miru, ko je bil aretiran takratni novinar Mladine z obtožbo izdaje vojaške skrivnosti – in se takratni varuhi človekovih pravic, civilna družba in mediji ne bi oglasili. Tudi takrat postopek represivnih državnih organov še ni bil končan.« Odgovor na to je seveda preprost. V tej zvezi se postavlja vprašanje, kako je mogoče, da imamo varuha, ki pri presojanju vprašanj pravne države enači kontekst SFR Jugoslavije, ki je bila s svojimi vojaškimi sodišči eden hujših sistemov nepravne države, z novim kontekstom Slovenije kot pravne države. Le v kontekstu pravne države namreč velja dolžnost spoštovati legitimne postopke prava. V kontekstu nepravne države pač ne. Po ustavni doktrini pravne države v takšnih zavržnih sistemih velja prav nasprotno, namreč pravna dolžnost – ne le vseh institucij, temveč tudi ljudi – spodkopati nepravno stanje in nepravne postopke. Slovenci smo tistega poletja na Roški tako storili zato, da bomo nekoč lahko imeli državo, ki bo pravna, v kateri bosta javna krnitev in linč legitimnih postopkov, preden so ti končani, štela za dejanje nepravne države.

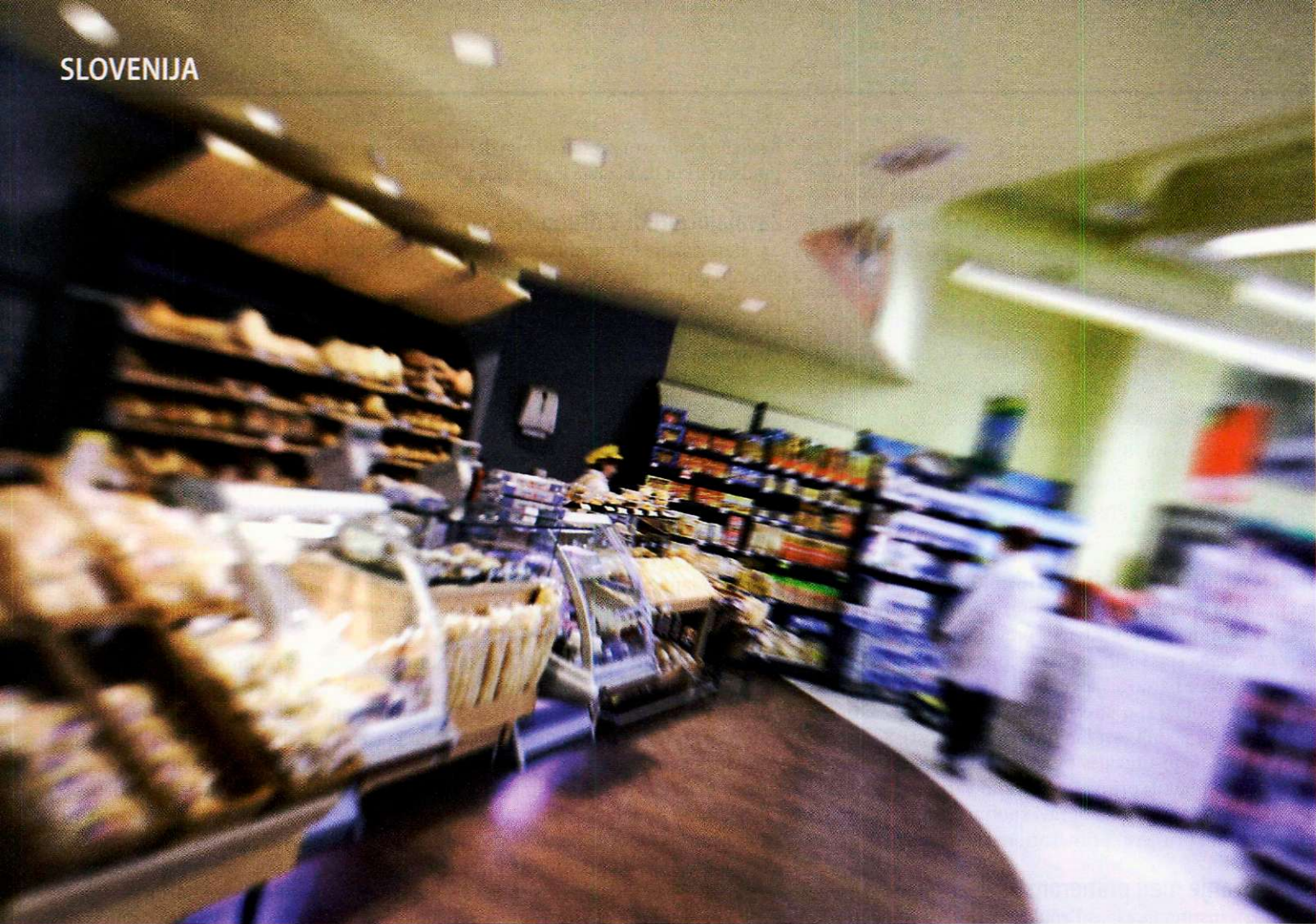

Tudi v izjemah ravnati previdneje Tretjič, tudi v res izjemnih primerih, ko bi npr. brez dvoma šlo za očitno kršitev, bi moral varuh ravnati previdneje. Ker so podatki iz tožilskega spisa v interesu postopka tajni, varuh že po naravi stvari ne bi mogel javno obrazložiti svoje sodbe pred koncem postopka (po izrecni določbi 35. člena Zakona o varuhu je tudi slednji zavezan spoštovati tajnost). Sodb brez obrazložitve pa institucije v pravni državi v javnosti ne podajajo. Zaradi takih primerov zakon o varuhu predvideva ukrepe, ki jih varuh lahko opravi znotraj postopka. Samo ti so v tovrstnih primerih primerno sredstvo nadzora.

Razlikovanje med primeroma Četrtrič, ni res, da se je varuh kot institucija oglasil enako v primeru Ranc in primeru Penko, kot je v svoj bran hitela zatrjevati varuhinja. V primeru Ranc se je varuh oglasil v državnem zboru *po tem*, ko je bil sodni postopek končan, in s tem ni prejudiciral sodne odločitve oziroma izvajal pritiska na pravno državo. V primeru Penko pa se je varuh s svojo sodb, da gre za »nesorazmeren poseg v človekove pravice«, oglasil kar *med* postopkom samim. S tem je ravnal v nasprotju z zakonom o varuhu kot tudi ustavo. Kolikor bi postala praksa, bi takšno ravnanje razkrajalo pravno državo.

Neprimeren odgovor V času, ko je bil ta prispevek v fazi objavljanja, je varuhinja, ki je bila seznanjena z nje-govo vsebino, poskušala zavrtni napako. Vsi trije »argumenti«, ki jih je pri tem navedla, pa vzbujajo skrb, da gre za ravnanje, ki je prav tako neprimerno kot njena prvotna napaka sama.

Zavajajoče citira zakon Prvič, kljub izrecni določbi 24. člena Zakona o varuhu, ki določa, da »varuh ne obravnava zadev, o katerih tečejo sodni ali drugi pravni postopki«, se je varuhinja odločila obravnavati postopek v zadevi Penko/Zidar in javno podati sodb o kršenju pravic v tej zadevi, še preden je bil postopek končan. V svojem prvem argumentu zoper to opozorilo je sedaj navedla, da se omenjena prepoved zgolj »nanaša na obravnavo sodnih postopkov«, zamolčala pa je drugi in bistveni del določbe, ki pravi, da se prepoved poleg sodnih postopkov nanaša tudi na »druge pravne postopke«. Neodvisnost končne odločitve na ravni sodišča je namreč v veliki meri odvisna že od stopnje neodvisnosti v postopkih pred tožilstvom kot tudi na drugih ravneh predkazenskega pravnega postopka, zato je namen te določbe, ki vključuje tudi »druge pravne postopke«, povsem jasen. Sprašujem se, kako je mogoče, da nosilec javne

Pirčeva brani interese kapitala

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije, Andreja Velušček, Gregor Pohleven

Če se bo pokazalo, da je bila odločba informacijske pooblaščenke nezakonita, bomo lahko davkoplačevalci za razliko, ki jo bomo plačali zaradi inflacije, izstavili račun Nataši Pirc Musar osebno.

Ker je Nataša Pirc Musar, informacijska pooblaščenka za dostop do informacij javnega značaja, dosegla, da je urad za varstvo konkurence zapečatil dokumentacijo, ki jo je pridobil v okviru preiskave v treh največjih trgovcih v Sloveniji, bomo slovenski potrošniki račun za razliko med ceno za preveč plačano hrano in druge življenjske potrebščine ter ceno, kakršno bi plačali, če ne bi bilo med trgovci kartelnega dogovarjanja, izstavi-

li kar Nataši Pirc Musar osebno. Slovenski trgovci so – dokazano – v zadnjem letu marže povečali za 50 odstotkov, v tujini so se te na primer znižale za 15 odstotkov.

Nerazumljivo ravnanje Pooblaščenka za dostop do informacij javnega značaja Nataša Pirc Musar je pretekli teden izdala odločbo, s katero je uradu za varstvo konkurence prepovedala vpogled v elektronsko pošto, ki jo je urad pridobil v okviru pre-

iskave v treh največjih trgovskih družbah v Sloveniji. Po ugotovitvah pooblaščenke naj bi bili med pridobljeno dokumentacijo tudi osebni podatki, zato jo mora varuh konkurence zapečatiti.

Uslužbenci urada za varstvo konkurence so v začetku julija v spremstvu policije nenapovedano prišli na sedeže treh največjih trgovskih družb v Sloveniji – Mercatorja, Spara in Engrotuša. Iskali so dokaze o komunikaciji med trgovci in dobavitelji, s katerimi naj bi se trgovci dogovarjali o končnih cenah. Pri tem so uslužbenci urada zasegli nekaj papirne dokumentacije in prekopirali vsebino trdih diskov nekaterih računalnikov. V Engrotušu so zapečatili pet osebnih računalnikov, v Mercatorju pa pre-

kopirali trdne diske računalnikov direktorja Žige Debeljaka, Mateje Jesenek, Andreja Plankarja, Jožeta Sadarja, Katje Mihelič, Manje Stržinar in Sandija Lebana.

Bogatajeva pot Med preiskavo v Mercatorju je Mercator obiskal tudi inšpektor nadzornik iz urada informacijske pooblaščenke Jože Bogataj, ki ga je zanimalo, kakšne podatke zbira urad in zakaj bi jih potreboval. Kot je razvidno iz zapisnika o Bogatajevem obisku, so mu uslužbenci urada dejali, da podatke zbirajo v okviru preiskave, s katero ugotavljajo sum kartelnega dogovarjanja med tremi največjimi trgovci. V okviru preiskave so, kot so mu povedali, prekopirali nekatere trde diske, katerih vsebino

Jani Soršak: Pirc Musarjeva davkoplačevalski denar uporablja, da brani kapitalske interese.

naj bi nato na uradu pregledali v navzočnosti oseb, ki jim pripadajo računalniki.

Vrnitev čez tri dni Po teh pojasnilih je Bogataj odšel in se znova oglasil v uradu tri dni pozneje, da bi, kot je razvidno iz zapisnika, preveril, kako urad hrani podatke. Ta jih je namreč medtem zapečatil in čaka na odločbo informacijske pooblaščenke, v kateri naj bi ta povedala, ali jih lahko pregleda ali ne. Med postopkom mu je direktor urada Jani Soršak, kot je razvidno iz zapisnika, znova povedal, da bo urad, če bo od pooblaščenke dobil dovoljenje za to, iz pridobljenih podatkov izločil podatke, za katere bo oseba, ki jih pripadajo, izjavila, da so osebni podatki, da pa lahko Bogataj takšne podatke izloči tudi sam. Soršak mu je namreč zagotovil, da osebni in zasebni podatki urada ne zanimajo. Potem je Bogataj odšel.

Pirc Musarjeva na delu Po naših informacijah naj bi se bila pred dnevi na uradu oglasila tudi informacijska pooblaščenka Nataša Pirc Musar. Pri tem naj bi se bila med njo in Soršakom razvila živahna razprava. Pirc Musarjeva naj bi mu bila ob tej priložnosti, še preden je torej izdala odločbo, kar naravnost povedala, da bo odločba takšna, da bo moral urad podatke uničiti. Soršak naj bi ji bil odgovoril, da ga osebni podatki ne zanimajo in da bi urad zanimive podatke iskal le z iskalniki, v kateri bi vpisal ključne besede, recimo Tuš, Mercator in podobno. Pirčeva naj bi mu bila na to politikantsko odgovorila: »Kaj pa če boste recimo vpisali besedo Kučan?« Soršak naj bi bil ob tem le ostrmel.

Odločba, ki zbuja začudenje

Pirc Musarjeva je odločbo izdala minuli četrtek. V njej je zapisala, da zakon o preprečevanju omejevanja konkurence uradu ne daje zadostne podlage za poseg v t. i. komunikacijsko zasebnost (vsebino pisem in drugih pošilk, med njimi elektronske pošte). Po njeno je 29. člen zakona, na podlagi katerega je urad pridobil dokumentacijo, neločljivo povezan z 38. členom ustave, ki varuje informacijsko zasebnost (prometni podatki, povezani z elektronsko pošto, kdo je komu pisal in

Nataša Pirc Musar se obeta lep konec leta – zasuta bo z računi.

Jani Soršak, direktor UVK, vztraja, da bo šel do konca.

kdaj), kar naj bi pomenilo, da je šlo pri zasegu elektronskih sporočil za nezakonito obdelavo osebnih podatkov. Zaradi tega mora urad po odločbi zapečatiti vso pridobljeno

dokumentacijo v elektronski obliki. Prav tako mora v roku petih dni iz medijev, ki vsebujejo to dokumentacijo, izločiti tiste dele, ki jih lahko uporablja v nadaljnji preiskavi, vsak

poseg pa mora izvesti v navzočnosti državnega nadzornika.

Analiza inštituta Takšno odločbo je Pirc Musarjeva izdala, čeprav je Inštitut za primerjalno pravo Pravne fakultete v Ljubljani (vodi ga nekdanji ustavni sodnik Lojze Ude, ki je blizu SD) v svojem pravnem mnenju zapisal, da je urad pri zasegu dokumentacije ravnal v skladu z zakonodajo. Kot je v mnenju (v četrtek ga je objavila STA) zapisal inštitut, zakonodaja uradu omogoča, da med preiskavo »odvzame ali pridobi kopije ali izvlečke iz poslovnih knjig in druge dokumentacije v kakršni koli obliki z uporabo fotokopirnih sredstev ter računalniške opreme podjetja ali urada«. Pri tem na inštitutu vedo, da se lahko pri preiskavi med zaseženo dokumentacijo najdejo tudi osebni podatki, vendar poudarjajo, da je zakonsko dovolj, če z njimi ravnajo v skladu z veljavno zakonodajo s področja varovanja osebnih podatkov. Varstvo podatkov bi po mnenju inštituta dosegli »tudi zgolj s prisotnostjo posameznikov, od katerih so bili podatki pridobljeni, njihovo predhodno identifikacijo osebnih in zasebnih podatkov in izključitvijo tistih datotek, ki utemeljeno vsebujejo osebne oziroma zasebne podatke«, so v mnenju zapisali na inštitutu. Pri tem dodajajo, da samo dejstvo, da so na pridobljenih forenzičnih digitalnih kopijah osebne zadeve in vsebina elektronske pošte posameznega zaposlenega, »seveda še ne pomeni, da so tako opredeljene informacije tudi osebni podatki v smislu zakona o varstvu osebnih podatkov«.

Zasebni in osebni podatki?

Na inštitutu tudi poudarjajo, da je treba ločevati med pojmom zasebni in osebni podatki. »Pri tem morajo biti zasebni podatki varovani zgolj v primeru, ko njihova vsebina dejansko nima vsebinskih stičnih točk z očitanimi kršitvami konkurenčnega prava. Tako je treba po našem mnenju preiskovanemu podjetju omogočiti prisotnost pri pregledovanju pridobljenih podatkov v smislu ciljnega iskanja oziroma filtriranja na sedežu urada. Prisotnim osebam je potrebno omogočiti tudi, da se izjasnijo, katere podatke štejejo za zasebne, ▶

Trgovci so se očitno dogovarjali.

- pri tem pa ima urad možnost, da samostojno odloči, ali bo določene podatke štel za zasebne ali ne,« so zapisali na inštitutu.

Varstvo podatkov Varstvo podatkov bi po mnenju inštituta dosegli »tudi zgolj s prisotnostjo posameznikov, od katerih so bili podatki pridobljeni, njihovo predhodno identifikacijo osebnih in zasebnih podatkov

in izključitvijo tistih datotek, ki utemeljeno vsebujejo osebne oziroma zasebne podatke«, so zapisali na inštitutu. Nesorazmerno pa bi bilo zahtevati, tako

inštitut, da urad v času izvajanja preiskovalnih dejanj »pridobiva podatke selektivno, še posebej v primerih, ko gre za širok obseg digitalnih podatkov«.

Varstvo interesov kapitala Po mnenju Inštituta za primerjalno pravo v primeru, ko se osebni podatki znajdejo med zaseženo dokumentacijo, ni potrebno nobeno pečatenje celotne dokumentacije, ampak zadostuje, da se ti v navzočnosti njihovega imetnika izločijo iz obdelave. Glede na to je razumljivo, da je bil vodja urada za varstvo konkurence v petek, ko je prejel odločbo Pirc Musarjeve, ogorčen. Za STA je izjavil, da bodo na uradu uporabili vsa pravna sredstva, da razveljavijo odločbo. Po njegovo Pirc Musarjeva ovira njihov postopek, ko ta še ni končan. Kot je dejal, na uradu premišljujejo tudi o tem, da bi kazenskoopravno ukrepali proti informacijski pooblaščenki. »Ne vem, zakaj informacijska pooblaščenka meni, da mora davkoplačevalski denar uporabljati za zaščito kapitalskih interesov,« je dejal in dodal, da imajo tri trgovske družbe dovolj denarja, »da so se brez pomoči Pirc Musarjeve spsobne čisto same braniti«.

Mnenje Inštituta za primerjalno pravo Pravne fakultete v Ljubljani

„Po našem mnenju je odgovor na vprašanje, ali lahko posamezniki v preiskovanem podjetju zavrnejo sodelovanje z uradom ali celo ovirajo izvajanje njegovih preiskovalnih dejanj v smislu onemogočanja pridobivanja podatkov na način izdelave forenzičnih slik celotnih strežnikov ali trdih diskov oziroma digitalnega kopiranja celotnega elektronskega poštnega strežnika z argumentom, da se na teh pomnilniških nosilcih nahajajo njihovi zasebni in/ali osebni podatki, negativen,“ je v svojem mnenju zapisal inštitut.

Glede zakonske ureditve tega vprašanja v drugih državah EU pa inštitut navaja, da je to področje relativno podnormirano. Kot primer ene od vidnejših ureditev navaja Nizozemsko. „Nizozemski konkurenčni organ je tako leta 2003 in kasneje še leta 2007 izdal smernice za uporabo digitalnih forenzičnih dokazov v konkurenčnih postopkih. Smernice določajo tudi način delovanja konkurenčnega organa v primeru, ko slednji pridobi tudi zasebne ali osebne podatke posameznikov. Pri tem je organu naložena dolžnost, da podjetju omogoči prisotnost pri pregledovanju oziroma t. i. ciljnem iskanju v okolju digitalnih podatkov.“

Preiskovalna dejanja Urada za varstvo konkurence in varstvo osebnih podatkov

Avtor: Inštitut za primerjalno pravo, julij 2008

Narr: Snik: Urad za varstvo konkurence RS

V navedenem obravnavamo predvsem obseg, kakovost in odnos med preiskovalnimi dejanji, ki jih za potrebe nadzora izvajanja Zakona o preprečevanju omejevanja konkurence (v nadaljevanju ZPOmk-1) izvajajo pooblaščenice Urada za varstvo konkurence in varstvu osebnih podatkov. Poudarek je namenjen prikazu poravnosti postopkov UVK in njihove narave ter posledično tudi temeljnih značilnosti preiskovalnega postopka oziroma preiskovalnih dejanj, ki so v skladu z zakonom na voljo pooblaščenim osebam UVK. Opredeljujemo se tudi do delovanja organov informacijskega pooblaščenca (državni nadzornik za varstvo osebnih podatkov) in Zakonu o varstvu osebnih podatkov (v nadaljevanju ZVOP) v zvezi s pridobivanjem podatkov med izvajanjem preiskovalnih dejanj v okviru s sklopa uvedenega preiskovalnega postopka.

Narava preiskovalnih postopkov v okviru konkurenčnega prava

Pri namo izpostavimo posebno naravo postopkov na področju varstva učinkovite konkurence, ki posledično zahtevajo ločeno, posebno ureditev režima postopka preiskovalnih dejanj. Postopki, ki jih UVK vodi z namenom zagotavljanja nadzora izvajanja določil ZPOmk-1, ni mogoče primerjati s postopki, ki so značilni s klasičnimi postopki upravnih organov, generično urejenih v Zakonu o splošnem upravnem postopku. Gre za postopke, s katerimi se zasedajo vzporedno dve okoliščini: varovanje javne kategorije – varstva učinkovite konkurence na trgu Republike Slovenije, zaradi česar se ti postopki po naravi stvari morajo približavati kazenskoopravni sferi; to kar zadeva pravice in upravičenja strank postopkov kot tudi kar zadeva obseg in pravičen glede pristojnosti dejavnih uradov za varstvo konkurence. Zaradi kompleksnosti dejavnosti – stvari, predvsem pa tudi zaradi vse bolj zasebnosti in zinkovitega ravnanja subjektov nadzora – podjetij, je Uradu potrebno zagotoviti pooblastila, z izvajanjem katerih lahko učinkovito identifikacija dejavne v obliki mejevanja učinkovite konkurence na trgu.

Če bi doseganje cilja zagotavljanja okolja, ki bi Uradu omogočalo korektno in učinkovito izvajanje svojih z zakonom predpisanih nalog, je bil sprejet tudi novi Zakon o preprečevanju omejevanja konkurence, s katerim so bile odpravljene resne pomanjkljivosti v zvezi z obsegom in naravo preiskovalnih dejanj, ki jih UVK lahko

Onemogočanje postopka Soršak je tudi prepričan, da 24-urni in tridnevni roki, ki so navedeni v odločbi informacijske pooblaščenke, »jasno merijo na to, da uradu za vsako ceno onemogočijo postopek«. »Tehnično imamo možnost upravnega spora, ampak v roku 24 ur oz. treh dni ne more odločiti nobeno sodišče,« je opozoril in dodal, da je to informacijska pooblaščenka storila zlonamerno. »Tudi če mi vložimo tožbo in v končni fazi z njo uspemo, bo pooblaščenka te podatke že dvakrat zapečati-

la.« Pojasnil je, da je pooblaščenka uradu tudi prepovedala uporabo podatkov za namen postopka. Pri tem je opozoril na prvo točko odredbe, »kjer ne loči med zasebnimi elektronskimi sporočili in poslovno elektronsko pošto, ampak trdi, da so vsi e-maili preprosto zaščiteni«. Ob tem je poudaril, da osebna elektronska sporočila urada niso nikoli zanimala.

In kako naprej? Ob tem se seveda postavlja vprašanje kaj zdaj, ko je Pirc Musarjeva z odločbo uradu očitno preprečila vpogled v nekatere najzanimivejše podatke trgovcev. Res je sicer, da lahko urad spodbija odločbo Pirc Musarjeve, vendar vsakdo ve, kako dolgo pri nas odločajo sodišča. Dokler ne bodo odločila, bo lahko preteklo veliko vode, predvsem pa bi lahko še naprej rasla inflacija. In kdo bo kriv, če se bo na koncu izkazalo, da je bila odločba Pirc Musarjeve neutemeljena? V tem primeru bi bilo najbolje, da davkoplačevalci za razliko, ki jo bodo plačali zaradi inflacije, izstavijo račun informacijski pooblaščenki.

Navzkrižje interesov Pri celotni zadevi je bil zanimiv odziv LDS

Katarina Kresal, predsednica LDS

Mercator v tožbi zastopa Miro Senica, partner Katarine Kresal, ne pa Stojan Zdolšek kot doslej.

oziroma njene predsednice Katarine Kresal. Slednja je na tiskovni konferenci v petek dejala, da je odločba informacijske pooblaščenke glede podatkov, zaseženih v treh trgovskih družbah, potrdila, da je urad za varstvo konkurence kršil ustavo. Po njenih besedah bi moral imeti urad natančna pooblastila in odločbo sodišča. »A tega ni imel,« je pojasnila in dodala, da primeri, povezani z ministrstvom za zunanje zadeve, policijo in UVK, kažejo, da »zadnje čase prihaja do vse bolj sistematičnega kršenja človekovih pravic«. Predsednica LDS se tudi ne strinja z odzivom direktorja UVK Janija Soršaka na odločbo informacijske pooblaščenke Nataše Pirc Musar. »V pravni državi se zgodi, da različni državni organi različno razlagajo ali razumejo zakone, končno odločitev pa ima vedno sodišče,« je poudarila. Dodala je, da lahko Soršak odločbo, če se ne strinja z njo, »napade« s tožbo, ne pa s kazensko ovadbo.

Vloga Senice in ... Zanimivo je, da so tožbo, ki jo je zoper urad vložil Mercator, napisali v pravni pisarni, ki je last življenjskega partnerja Kresalove Mira Senice, kar bi lahko z drugimi besedami pomenilo, da Kresalova z javnimi pritiski na Soršaka LDS izkorišča za poslovne interese svojega partnerja. A to se Kresalovi ne zdi sporno. Zanj ni

sporno niti to, da komentira zadevo, v kateri odvetniška pisarna njenega partnerja zastopa Mercator. Tako je na tiskovni konferenci na vprašanje, ali se ji kot pravni z vidika pravne oz. odvetniške etike ne zdi sporno, da komentira zadevo, v kateri njen partner zastopa Mercator, odgovorila, da ne vidi nobenega razloga za to. »Nisem več odvetnica, od 1. novembra lani pa nisem več zaposlena v odvetniški pisarni Mira Senice,« je zatrdila in dodala, da s partnerjem o tej za-

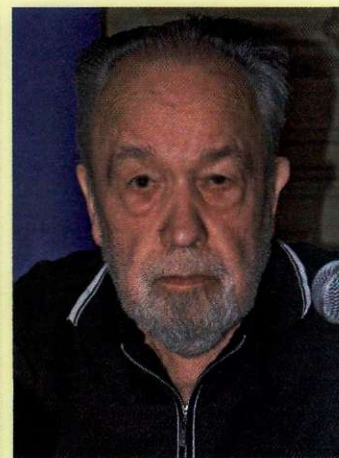
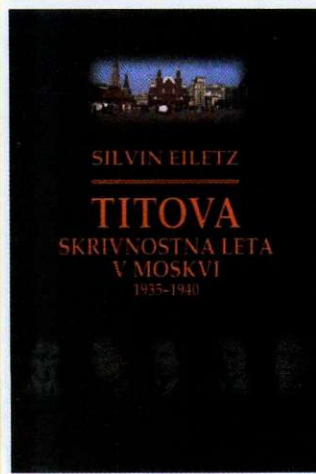
devi ne komunicirata, ker so mediji o tej zadevi že toliko napisali, da ji je povsem jasno, za kaj gre.

... Zalarja Upravno sodišče je pretekli teden odločilo, da bo o tožbi, ki jo je Mercator vložil zoper urad, odločalo vrhovno sodišče. Upravno sodišče oziroma sodnik Boštjan Zalar (brat Aleša Zalarja, ki pri LDS vodi odbor za pravosodje) je namreč odločil, da upravno sodišče za tožbo ni pristojno. **D**

Knjigo dr. Silvina Eiletza

Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935–1940

lahko naročite na uredništvu Demokracije:
Nova obzorja, Mivka 25, 1000 Ljubljana. Tel.: **01/2447-200.**

Avtor knjige dr. Silvino Eiletz

Uspešno čez zrelostni izpit

Klemen Kocjančič, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven, Andreja Velušček

Državni izpitni center je predstavil rezultate spomladanskega dela mature. Janez Mežan, generalni direktor direktorata za srednje in višje šolstvo ter izobraževanje odraslih na ministrstvu za šolstvo, pravi, da je matura potekala mirno.

Na 88 srednješolskih ustanovah je splošno maturo prvič opravljalo 7.910 dijakov, ki so uspešno končali 4. letnik gimnazije; uspešno jo je opravilo 92,86 odstotka dijakov. Tako se je splošni uspeh zvišal v primerjavi z lanskim letom (92,65 odstotka).

Spomladanski izpitni rok 2008

Spomladanski izpitni rok se je začel 6. maja s pisnim delom in končal z ustnimi zagovori 26. junija. Izpite je opravljalo 9.330 kandidatov (od 10.784 prijavljenih), pri čemer je bilo 7.910 dijakov, ki so jih prvič opravljali, 349 je bilo kandidatov, starejših od 21 let in brez opravljene gimnazije, 330 pa je bilo kandidatov, ki so opravili maturitetni tečaj; drugi kandidati

so ponavljali oz. izboljševali ocene. Kandidati na osnovni ravni so lahko dosegli največ 28 točk, na višji pa 34. 378 maturantov je doseglo med 30 in 34 točk ter s tem pridobilo maturitetno spričevalo s pohvalo (julija lani 427), medtem ko je najvišje število točk doseglo 38 kandidatov (julija lani 49). Jesenski rok za vse tiste, ki bodo popravljali ali izboljševali rezultate, bo potekal med 25. avgustom in 2. septembrom.

Poklicno maturo so opravljali od 24. maja do 26. junija. Nanjo se je prijavilo 13.993 kandidatov, na izpite pa jih je prišlo 9.693. Prvič je maturo opravljalo 8.799 kandidatov; od teh jo je 7.785 uspešno opravilo (88,48 odstotka; lani 87,53 odstotka). Za uspešno opravljeno maturo so morali

kandidati zbrati 8 točk, lahko pa so dosegli največ 23 točk. Maturitetno spričevalo s pohvalo je letos prejelo 100 kandidatov (julija lani 129). Najvišje število točk je letos doseglo 21 kandidatov (julija lani 26). Jesenski rok poklicne mature bo potekal sočasno kot jesenski rok splošne mature.

Mednarodno maturo je letos opravljalo 38 Slovencev in 16 tujcev na dveh gimnazijah (Bežigrad in II. Maribor). Vsi so opravili maturo, pri čemer jih je 13 (tako Slovencev kot tujcev) doseglo več kot 40 točk in so postali zlati maturantje.

Brez večjih pretresov Namestnik predsednika državne komisije za splošno maturo Gregor

Mohorič je dejal, da je državna komisija ugotovila, da so rezultati mature verodostojni, saj je vse potekalo v skladu z maturitetnimi pravili. Ugotovili so manjše, posamične kršitve: sum prepisovanja, tehnične napake kandidatov pri zapisovanju v izpitne pole in premalo natančno delo šolskih maturitetnih komisij. Največji letošnji pretres se je zgodil 2. junija, ko so nekateri dijaki pri opravljanju izpita iz geografije ugotovili, da jim manjkata dve strani iz priloge.

Kaj je z reformo mature? Oktobra 2006 je minister za šolstvo Milan Zver napovedal, da bo čez tri leta matura drugačna. Uvedli naj bi enovito maturo z dvema

Več kot 92 odstotkov dijakov se je uspešno spopadlo z maturo.

stopnjama (ne bo več splošne in poklicne mature), pri čemer bi matura izgubila status selekcijskega orodja za vstop v višje- in visokošolske ustanove. S tem bi znova uvedli sprejemne izpite za vse zavode, ki bi hkrati tudi sami določali vpisne pogoje. Minister je tudi poudaril, da si nekateri strokovnjaki želijo odpraviti točkovanjski sistem in uvesti le obvestilo o opravljeni maturi; ohranili pa bi status zlatih maturantov. Na ta način bi dijake razbremenili in jih bolje pripravili za sprejemne izpite na želenih zavodih.

Kritično do šolskega ministra

Šestnajstega julija je poslanska skupina Lipa organizirala tiskovno konferenco, na kateri je Barbara Žgajner Tavš predstavila kritiko na ministra za šolstvo in šport. To je bila prva konferenca, na kateri je Lipa podala svojo oceno delovanja vlade. Poudarila je, da je pravi namen šolske reforme »politizacija v poskusu po ideološko enozvočnem podjarmljanju otrok in mladine«, pri čemer je predsedniku vlade »uspelo razgraditi pomen in težo znanja«. Novi zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI) naj bi vpeljal elitizem in povzročil razgradnjo javnega šolstva. Sporna se ji zdi tudi odprava preverjanja znanja po končani prvi triadi osnovne šole in obveznega preverjanja znanja po zadnji triadi; zadnje naj bi povzročilo, da »so imeli učenci težave pri vpisih v nadaljnje srednješolsko izobraževanje«. Ne strinja se z odpravo obveznih učbenikov in delovnih zvezkov, s spremembami učnih vsebin in favoriziranjem izobraževanja na srednjih poklicnih šolah. Hkrati se je Žgajner Tavševa pridružila kritiki opozicije glede političnega kadrovanja vlade, ki poteka, kot je dejala, tudi v šolstvu. S kritiko ni ni prizanesla niti drugim ministrstvom; ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je omenila v zvezi s spremembami na področju državnih štipendij (predvsem možnost odvzema Zoisove štipendije), medtem ko je ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo obtožila zgrešene visokošolske politike (bolonjska reforma poteka na škodo nekaterih študijskih programov in ministr-

Janez Mežan, generalni direktor direktorata za srednje in višje šolstvo

stvo je naklonjeno ustanavljanju zasebnih visoko- in višješolskih zavodov na "na račun javnih sredstev"). Žgajner Tavševa je predstavila tudi pisno pobudo ministru Zveru, v kateri je zapisala, naj se v šolske zakone "vključi jasno zapisana odgovornost predstojnikov in zaposlenih na tem področju"; njen predlog bi se tako nanašal

in vse nadaljnje otroke, brezplačno izposoja učbenikov za celotno osnovno šolo, brezplačno podaljšano bivanje za učence 5. razreda, brezplačen topli obrok za vse dijake v srednjih šolah, brezplačno bivanje vsakega drugega in vseh nadaljnjih otrok, ki hkrati bivajo v dijaškem domu, uvedba drugega tujega jezika v zadnji triadi, poudarek na domovinski vzgoji, odprava možnosti zaposlovanja pedofilov v šolstvu in zagotovitev odpovedi "že sklenjenih pogodb

Šolski sistem se ne razgrajuje, ampak je po mednarodnih analizah "eden najboljših na svetu", pravijo na ministrstvu za šolstvo.

Mag. Zupanc je zadovoljen z rezultati.

Barbara Žgajner Tavš, Lipa

Minister za šolstvo Milan Zver

na vse pedagoške in vodstvene delavce v vrtcih in šolah.

Ministrstvo zavrača očitke

Še isti dan je ministrstvo pisno odgovorilo na trditve Žgajner Tavševe in vse zavrnilo. Delo v tem mandatu so označili za uspešno, saj so "sledili tako potrebam staršev, učencev in vseh zaposlenih v šolskih zavodih kot tudi potrebam celotne družbe". Šolski sistem se ne razgrajuje, ampak je po mednarodnih analizah "eden najboljših na svetu". Odprava obveznega potrjevanja delovnih zvezkov povečuje avtonomijo delovanja učiteljev, saj sami odločajo, katere bodo uporabljali njihovi učenci. O spremembi učnih načrtov pa so zapisali, da so pri tem sodelovali strokovnjaki, ki so dosegli skoraj 100-odstotno soglasje glede sprememb za posamezne predmete. Na očitke o povečanju elitizma so odgovorili, da zasebno šolstvo predstavlja dodatno možnost izbire za starše oz. otroke in je dopolnilo javnemu šolstvu. Pri tem so poudarili, da zasebne šole "ne morejo nižati kakovosti javnega šolstva". Da bi preprečili politično nastavljanje ravnateljev, so spremenili ZOFVI, tako da zdaj svet zavoda sestavljajo po trije predstavniki staršev, zaposlenih in ustanovitelja. Ministrstvo je predstavilo še druge spremembe v tem mandatu: brezplačen vrtec za drugega

zaposlenim osebam, ki so pravnomočno obsojene za hujša kazniva dejanja ter za dejanja zoper spolno nedotakljivost".

Iščemo znanje Na očitke se je odzval tudi Janez Mežan, generalni direktor direktorata za srednje in višje šolstvo. Poudaril je, da poteka prenova srednješolskega sistema že od leta 2001, "tako da hitrost najbrž ne more biti vprašljiva". Manj radikalna reforma gimnazij pa poteka od leta 2004. Z vstopom v Evropsko unijo so v šolstvu začeli upoštevati tudi dokument evropske komisije z naslovom Šola za 21. stoletje. V procesu prenove so tako sodelovali različni socialni partnerji (tudi delodajalci). Povečal se je čas konkretnega izobraževanja v realnih okoliščinah, povečali so tudi programsko fleksibilnost in izbirnost, sprejeli so nov pravilnik o ocenjevanju znanja (tako da učitelj "išče znanje" dijakov) in pred letom že pravilnik o šolskem redu (uvedli so alternativne vzgojne ukrepe) ter uvedli obvezno ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti. Uvedba sistema MOFAS, v katerem je že 95 odstotkov šol, zagotavlja večjo avtonomijo šol pri organizaciji in financiranju šolskih programov. Zagotovili pa so tudi dodatne pol ure na dijakovo letno za opravljanje timskega dela ter izenačili spomladanski in jesenski maturitetni rok. ■

Posledice uničujočega neurja

Damjan Popič, foto: arhiv Demokracije, Gregor Pohleven, STA

V nedeljo 13. junija je po vsej državi divjalo neurje in povzročilo veliko gmotno škodo na objektih in v gozdovih, ponekod pa je toča klestila še v ponedeljek. Vlada je takoj obljubila pomoč, prav tako tudi nekatere humanitarne organizacije.

Neurje je najprej zajelo severni del Ljubljanske regije, nato pa se je začelo pomikati proti severovzhodu in zajelo še severni del Vzhodne Štajerske. Najbolj so bila prizadeta območja Ljubljane, Celja, Nove Gorice, Maribora, predvsem pa Prekmurje, kjer naj bi šlo po navedbah cenitvene službe Zavarovalnice Triglav za največjo škodo v zgodovini.

Ogromna gmotna škoda Največ materialne škode je nastalo na gozdovih. Gozdarska stroka ocenjuje, da je na območju Zgornje Savinjske doline neurje uničilo okrog za 100.000 kubičnih metrov lesa, kar pomeni, da je poškodovanih okoli 500 hektarjev gozdov, od tega je 100 hektarjev popolnoma uničenih. Po podatkih Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije je prizadetih okoli 6.000 hektarjev kmetijskih zemljišč. Poškodovanih je bilo nad 300 stanovanjskih in

drugih objektov, toča pa je napravila škodo na številnih vozilih. Minister za notranje zadeve Dragutin Mate je izrazil nujnost, da gozdove čim prej očistijo, saj se v nasprotnem primeru lahko pojavi lubadar, ki bo povzročal še nadaljnjo škodo. Hkrati je minister izrazil dvom, da bi bilo mogoče celotno škodo v gozdovih odpraviti še letos.

Nedeljsko neurje je največja katastrofa za posamezne kmetije, ki se preživljajo predvsem z gozdom, teh pa je največ v Zgornji

Savinjski dolini. Kmetje, ki svoje dohodke črpajo predvsem iz gozda, tega pa je ujma zdaj uničila, so tako obsojeni na izpad dohodka vsaj naslednjih 50 let.

Stanje je zaskrbljivo tudi v Pomurju. Neurje, ki se je z močnimi nalivi nadaljevalo tudi v noč, je v občinah Murska Sobota, Gornja Radgona in Benedikt povzročilo veliko škodo. Murskosoboški podžupan Dezider Šoš je dejal, da je neurje z močnim vetrom poškodovalo 60 stanovanjskih zgradb in precejšnje število go-

spodarskih objektov. Močan veter je v mestnem parku v Murski Soboti ruval drevje. Ekipa civilne zaščite in gasilci so pomagali občanom pri začasnem prekrivanju streh z zaščitno folijo. V občini Gornja Radgona so škodo utrpeli predvsem zaradi toče in močnega vetra, ki je odkrival strehe na stanovanjskih in kmečkih objektih. Po prvih ocenah je 40 do 70 odstotkov kmetijskega pridelka uničenega, predvsem v vinogradih in nasadih jablan ter v nekaterih zasebnih rastlinjakihi. Voda je zalila tudi prostore nekaterih podjetij v industrijski coni v Gornji Radgoni ter enega od supermarketov, kjer so vdor vode poskušali zaječiti z vrečami peska, gasilske enote pa črpale vodo iz teh objektov.

Župan Benedikta Milan Gumzar je dejal, da je neurje s točo, ki je bila v velikosti večjega oreha, poškodovalo dve tretjini kmetijskih površin v občini in tretjino stanovanjskih objektov. Precejšnjo škodo so

Nevarnost nadaljnjih neurij?

Pri napovedih slabega vremena in neviht je ljudi v Sloveniji strah morebitnih novih uničujočih ujm. Po besedah meteorologov mora biti za ekstremne vremenske dogodke, kakršno je bilo zadnje katastrofalno neurje, izpolnjenih več pogojev, in sicer pregretost ozračja, velika količina vlage v zraku in smer višinskih tokov. Po besedah meteorologa Andreja Pečenka ta čas pregretost ozračja ni tako izrazita, da bi lahko govorili o bližajoči se nevarnosti, prav tako pa za zdaj ni mogoče zaznati visoke vlage v ozračju.

ugotovili tudi na komunalni infrastrukturi. Ceste, ki so bile zasute z vejevjem in podrtim drevjem, so gasilci že očistili, vendar so nekatere v zelo slabem stanju. Gumzar je škodo na komunalni infrastrukturi in stanovanjskih objektih ocenil na več kot pol milijona evrov, na poljščinah pa je škoda od 20 do 100-odstotna.

V središču Lenarta v Slovenskih goricah je neurje poškodovalo več streh, uničilo fasade in okna na stanovanjskih, gospodarskih in drugih objektih. Poškodovane so strehe na Osnovni šoli Lenart, kulturnem domu, vrtcu, stanovanjskih blokkih in župnišču v Lenartu, so sporočili iz občine. Poročajo tudi o veliki škodi na kmetijskih površinah.

Kmetijsko-svetovalna služba Lenart ocenjuje, da je na območju katastrskih občin Varda, Lenart, Spodnji Žerjavci, Zgornji Žerjavci, Spodnji Porčič, Radehova, Zamarkova in Vinička vas uničenih okrog 500 hektarjev njivskih površin in 30 hektarjev vinogradov, 10 hektarjev intenzivnih sadovnjakov in od 50 do 60 hektarjev ekstenzivnih sadovnjakov.

Številni protiukrepi Posledice katastrofalnega neurja si je v sre-

Premier Janez Janša je po neurju obiskal občini Kamnik in Gornji Grad.

sredstva bodo namenjena za enkratno denarno pomoč pri obnovi uničenih oz. močno poškodovanih stanovanjskih objektov. Sredstva se bodo upravičencem dodeljevala prek občin na podlagi njihovih ocen.

Vlada je za leto 2009 predlagala povečanje sofinanciranja zavarovalne premije za zavarovanje posevkov in plodov v kmetijstvu s sedanjih 40 na 50 odstotkov za sofinanciranje poseka poškodovanega gozdnega drevja in zgraditev za to nujno potrebnih gozdnih cest ter vlak. Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je zagotovila

se bodo upravičencem dodeljevala ob sodelovanju občinskih komisij oziroma na podlagi občinskih evidenc.

Slovenska Karitas je zaradi razsežnosti posledic neurja iz sklada za pomoč v naravnih nesrečah že namenila 70.000 evrov za najnujnejšo pomoč najbolj prizadetim družinam, so sporočili iz Slovenske Karitas. Hkrati začnajo skupno akcijo zbiranja sredstev za pomoč prizadetim v neurju. Na podlagi zbranih podatkov, ki so jih s prizadetih območij posredovale Škofijske Karitas Murska Sobota, Celje, Maribor in Ljubljana, je bilo v

regiji, ki jo je neurje najbolj prizadelo. Cenilci Zavarovalnice Maribor prav tako pregledujejo nastalo škodo, izplačila pa bodo po njihovih besedah opravljena v najkrajšem času.

Ob spreminjajočem se podnebjju se poraja vprašanje o potrebnih prilagoditvah, zlasti građenj. Med samim neurjem je namreč na mnogih objektih veter, ki je ponekod divjal tudi s hitrostjo 120 km/h, strehe z objektov preprosto odpihnil – med drugim na šolah in drugih javnih zgradbah. Po navedbah klimatologov je šlo pri nedavnem neurju za orkanski vrtnčast veter, ki je večinoma za strehe zelo neugoden. Sunki v tem primeru prihajajo od spodaj, na zgornji strani pa hkrati nastane močan podtlak, ostrejša pa so grajena večinoma za obtežitev od zgoraj, torej za primer snega in delno vetra. Po besedah Jelene Srpcič, ki vodi odsek za lesene konstrukcije na Zavodu za gradbeništvo Ljubljana, je za odpornost strehe proti vetru zelo pomembna tudi pravilna pritrditev kritine. Ločimo težko (betonski ali opečni strešniki) in lahko (valovite cementnovlasknene plošče, kovinski strešniki ali večje plošče) kri-

Veter je z osnovne šole v Vodicaх odpihnil streho.

Mnogo ljudi je po neurju ostalo brez vsega.

S polivinilom prekriti stroji v Iskri Avtoelektriki

do v občinah Kamnik in Gornji Grad ogledal tudi premier Janez Janša. Zatrnil je, da bo vlada sprejela prve ukrepe, med njimi tudi finančne, s katerimi bo pomagala pri sanaciji škode. Na četrtkovi seji vlade se je vlada seznanila s škodo in sprejela napovedane ukrepe. Vlada je sklenila, da za potrebe kritja prvih nujnih interventnih ukrepov za odpravo posledic neposredne materialne škode na stvareh zaradi neurja iz proračunske rezerve namenijo 682.000 evrov. Ta

do 915.000 evrov iz tekoče proračunske rezerve, ministrstvo za finance pa je zadolžila, da v najkrajšem času pripravi predlog za prerazporeditev sredstev za humanitarno pomoč organizacijama Rdeči križ in Karitas, in sicer vsaki po 500.000 evrov. Sredstva bodo prvenstveno namenjena pomoči posameznikom in družinam, ki so bile najbolj prizadete bodisi zaradi poškodb na objektih, bodisi zaradi izgube nezavarovanih pridelkov in so eksistenčno ogrožene. Sredstva

neurju, ki je divjalo po Sloveniji, po prvih ocenah močnejše poškodovanih več kot 250 stanovanjskih hiš.

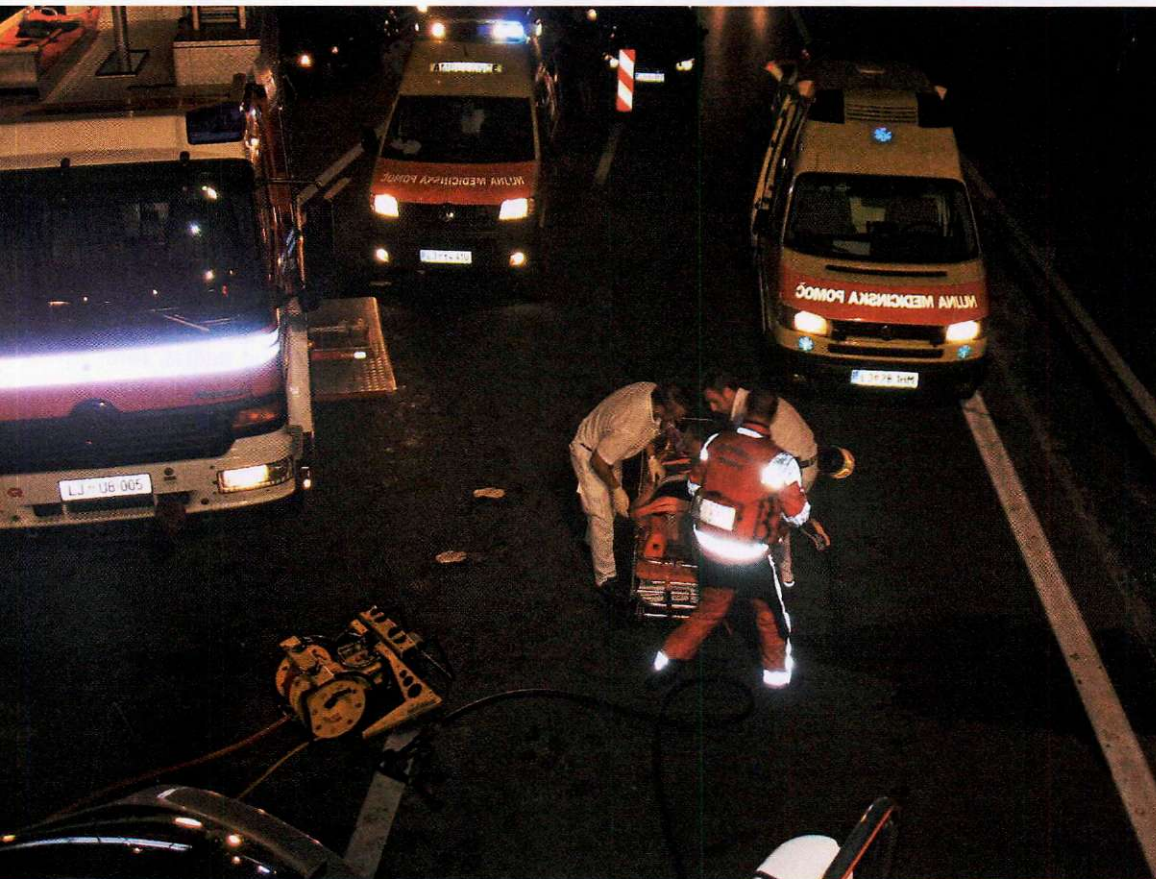
Zavarovalnice ob nastali škodi obljubljajo prednostno obravnavo zavarovancev, ki so utrpeli škodo v nedavni ujmi. V Zavarovalnici Triglav po neurju pričakujejo okoli 9.000 škodnih primerov. Prek 4.000 škod je že registriranih, okoli 130 delavcev zavarovalnice pa je opravilo prek 500 ogledov. Prve škode so že izplačali, in sicer v Pomurski

tino, pri čemer težko veter težje dvigne, vendar pa mora biti pravilno položena. Lahko kritino je treba pritrditi močnejše in na več mestih. Zlasti so problematične velike plošče, razlaga Srpcičeva. S takšnimi ukrepi je torej mogoče nekoliko zmanjšati nevarnost najhujše škode v takih primerih. Povečuje se tudi število kmetov, ki zavarujejo svoje pridelke. Za odpravo škode, ki jo je povzročilo nedavno neurje, pa bo potrebnega še veliko dela pristojnih služb in tudi solidarnosti. **D**

Vsaka žrtev je nepotrebna

Maruša Mihelčič, foto: Gasilska brigada Ljubljana, Gregor Pohleven

Pred kratkim sta minister za notranje zadeve Dragutin Mate in minister za promet Radovan Žerjav na tiskovni konferenci predstavila učinke aprila sprejetega prometnega zakona. Stanje naj bi se po dolгих letih črnih številčk začelo izboljševati.

po uvedbi vinjet ne pričakujejo več. Sprostitev prometa bo gotovo pripomogla k prometni varnosti. V prihodnje lahko pričakujemo dodatno poostren radarski nadzor na avtocestah, zlasti na predelih nekdanjih cestninskih postaj, mimo katerih velja omejitev štirideset kilometrov na uro, vendar so ugotovili, da se mnogi vozniki predpisa ne držijo.

Manj smrtnih žrtev Na splošno so rezultati novega zakona spodbudni, zlasti tisti, ki kažejo na zmanjšanje števila smrtnih žrtev na slovenskih cestah. Z novim prometnim zakonom so tako na ministrstvu za promet kot na ministrstvu za notranje zadeve želeli pozitivno vplivati na zavest voznikov, statistika pa kaže, da jim je to delno uspelo. Prometni minister Žerjav je na konferenci navedel podatek, naj bi bili samo v maju ohranili osem življenj, v juniju pa kar sedemnajst življenj več v primerjavi z istim obdobjem lani. Statistika pravi, da je v prvem polletju letošnjega leta na slovenskih cestah umrla 101 oseba, kar je 33 oseb manj kot v istem obdobju lanskega leta. Junija se je zgodilo 1.508 prometnih nesreč, kar na mesečni ravni predstavlja najmanj nesreč v času samostojne Slovenije. Obiti so dobri tudi v primerjavi z letom 2003, ki je po številu prometnih nesreč rekordno. Tako je v prvem polletju 2008 umrlo 12 ljudi manj kot leta 2003, kar je vsekakor vzpodbudno. Minister je opozoril tudi na statistične podatke, ki se nanašajo na število v prometnih nesrečah poškodovanih oseb. V lanskem juniju je bilo 147 ljudi huje in 1.580 laže telesno poškodovanih.

O ba ministra sta z novim zakonom zelo zadovoljna, saj sta prepričana, da so spremembe v zakonodaji dosegle svoj namen. O tem naj bi pričali tudi podatki, ki kažejo, da se število smrtnih žrtev na slovenskih cestah zmanjšuje. Kljub optimizmu in spodbudnim rezultatom pa bo potrebnega še veliko truda, da bomo dosegli optimalno prometno varnost.

Poostren nadzor Ministra sta se zavzela za nadaljnje sodelovanje in poostren nadzor, zlasti v času poletne turistične sezone, ko se promet na cestah enormno poveča, v skladu s številom vozil pa narašča tudi možnost prometnih nesreč. Dragutin Mate je napovedal, da bo policija v leto-

šnjem poletju na cestah še bolj navzoča kot doslej, saj naj bi že sama navzočnost policistov voznike spodbujala k previdnejši vožnji. Minister Žerjav je že pred tedni izpolnil svoj del odgovor-

nosti, saj je omejil gradbena dela na slovenskih cestah v poletnih mesecih. Dolge kolone zaradi cestnih gradbišč so bile eden največjih dejavnikov tveganja za voznike. Gneče na cestninskih postajah

Minister za promet Radovan Žerjav

Minister Mate je poudaril, da bo v prihodnosti še več preventivnih akcij.

Medijska kampanja bo namenjena tudi prečkanju železniških prog.

nih, statistika letošnjega leta pa kaže, da se je število poškodovanih zmanjšalo. Junija letos je bilo 82 ljudi huje, 804 pa laže telesno poškodovanih. Če pogledamo statistične podatke, se je število poškodovanih oseb zmanjšalo za polovico. Poročila policistov kažejo, da je na splošno promet bolj umirjen kot v preteklih letih.

Preventivne akcije Pristojna ministrstva si bodo tudi prek številnih medijskih kampanj prizadevala zagotoviti boljšo prometno varnost za vse udeležence v prometu. Že v mesecu oktobru bo stekla preventivna akcija Bodi previden, ki bo namenjena varnosti pešcev. Izvedli bodo tudi akcijo za izboljšanje varnosti na železniških prehodih, saj v Sloveniji beležimo precejšnje število žrtev na nivojskih križanjih ceste in železniške proge, zato stanje na tem področju še ni zadovoljivo. Po podatkih policije naj bi bile do 14. julija letos pri tovrstnih nesrečah umrle tri osebe, v istem obdobju lani pa kar šest. V omenjeno preventivno akcijo bosta vključena tudi film in radijski spot, ki bosta ljudi spodbujala k previdnejšemu ravnanju. Nekatere akcije, ki bodo stekle šele v letu 2009, naj bi bile pripravljene že do septembra letos. V prihodnje bodo posebno pozornost posvetili voznikom motornih koles, ki so med najbolj ogroženimi in ogrožajočimi udeleženci v cestnem prometu. Minister Žerjav je prepričan, da bi bilo treba spremeniti tudi zakon, ki zajema varnost motoristov. Na ministrstvu načrtujejo tudi zanimivo akcijo Bus. Njen namen bo predvsem povečati nadzor nad stanjem avtobusov, ki morajo biti zaradi odgovornosti do večjega števila ljudi brezhbitni. V letošnjem polletju so bili na udaru tudi vozniki tovornjakov, saj so policisti na regionalni cest Dolga vas-Maribor izvedli obsežno akcijo, pri kateri

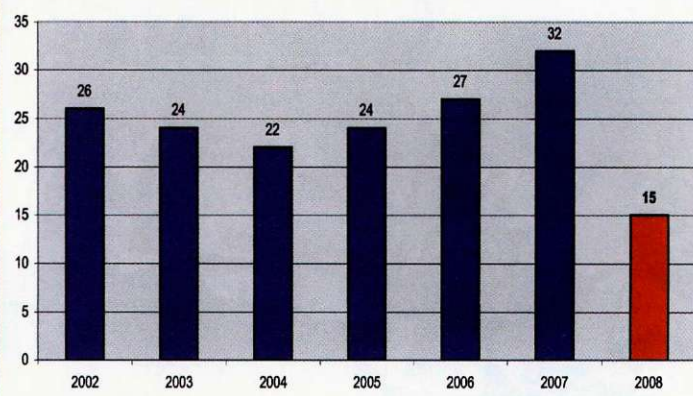
so ugotavljali stanje vozil, tahografe, vinjenost. Minister Mate je poudaril, da bo v prihodnje še več akcij, namenjenih tudi preverjanju tovornega prometa, saj se le-ta še povečuje. Slovenija je po vstopu v Evropsko skupnost postala ena najpomembnejših tranzitnih držav, predvsem za prevoznike z Zahodnega Balkana, ki velikokrat kršijo slovenske predpise v zvezi s prepovedjo vožnje v času praznikov in nedelj.

Vinjeni vozniki Zanimivo je, da policisti dnevno pridržijo izjemno veliko število voznikov, ki imajo v krvi več kot 1,1 promila alkohola. Tako so od sprejetja zakona o varnosti cestnega prometa (ZVCP) 30. aprila 2008 do 11. junija ob koncih tedna pridržali tudi do 100 oseb, v celotnem obdobju to pomeni 2.328 oseb. V času od 2. do 8. junija 2008 je pod imenom »Drugs and alcohol« potekala vseevropska akcija, katere namen je bilo preverjanje alkohola in drog v cestnem prometu. Najvišja izmerjena koncentracija alkohola pri vozniku osebnega avtomobila je znašala kar 1,41 miligrama alkohola na liter izdihanega zraka. Veliko število alkoholiziranih oseb policisti pridržijo zlasti ob koncih tedna. Precej pijanih voznikov se možem v modrem tudi izmuzne, saj le-ti prej ustavijo tiste posameznike, ki so že prej storili kakšen prekršek. Če je bil voznik že trikrat pravnomočno kaznovan za hude prekrške, mu organi oblasti lahko odvzamejo motorno vozilo. Mate

Policija na svoji spletni strani voznikom v poletnih mesecih svetuje:

- spremljajte prometne informacije in se, če je le mogoče, odpravite na pot takrat, ko na cestah ni zastojev;
- spoštujte prometne predpise, še posebej ob zastojih, in bodite strpnji;
- vzemite s seboj zadostno količino brezalkoholnih osvežilnih pijač ter se pogosteje kot sicer ustavite in naredite odmor. To še zlasti velja, če vozilo ni opremljeno s klimatsko napravo;
- če jemljete zdravila, jih ne pozabite vzeti s sabo;
- prav poleti se tudi pri voznikih pogosteje pojavi utrujenost, ki je posledica sončne svetlobe in segrevanja avtomobila med vožnjo. Najpogosteje se utrujenost pojavi med 1. in 6. uro zjutraj ter med 14. in 16. uro popoldne;
- na pot se vedno odpravite spočiti in v dobrem psihofizičnem stanju; če postanete med vožnjo utrujeni, se čim prej ustavite in odpočijte;
- voznike opozarjamo na strpnost in upoštevanje prometnih predpisov, še posebej na spoštovanje hitrostnih omejitev in ustrezno varnostno razdaljo.

Graf kaže število mrtvih v juniju od leta 2002 do 2008.

je dejal, da je policija v času veljavnosti novega ZVCP zasegla 167 vozil, kar kaže učinkovito delovanje slovenske policije, čeprav bi bilo na tem področju treba v prihodnje storiti še več.

Slaba kultura voznikov Kot je na tiskovni konferenci dejal minister Žerjav, je vsaka žrtev, ki jo

izgubimo na cesti, nepotrebna. Da bi preprečili tragedije, ki niso samo tragedije posameznikov, ampak tudi njihovih svojcev in družin, moramo narediti vse, da to preprečimo. Narediti vse pomeni, da se mora vsak posameznik kot udeleženec v cestnem prometu zavedati posledic, ki jih terja samo majhna neprevidnost na cesti. Vsak od nas bi moral znati oceniti težo nepremišljenih dejanj. Žalostno je, da ljudje vse prej kot na lastno varnost in varnost soljudi, pomislijo na visoke kazni. Raziskave kažejo, da večina udeležencev v cestnem prometu varnostni pas uporablja samo zaradi policije in visokih kazni, ne pa zaradi svoje varnosti. Vsekakor bo v prihodnje treba poseči globlje in ne samo v žepe voznikov in voznic. Kot dobra alternativa se zdi prometna vzgoja, ki bi lahko dolgoročno spremenila vozniško kulturo. **D**

K večji varnosti pomembno pripomore navzočnost policije.

Predani lepoti slovenstva

Lucija Horvat

V soboto, 12. julija, se je v Velikih Laščah na 15. taboru Slovencev po svetu, ki ga vsako leto organizira Izseljensko društvo Slovenija v svetu (SVS), zbralo okoli 300 slovenskih izseljencev in zdomcev z vsega sveta.

Petnajsti tabor Slovencev po svetu v Velikih Laščah

Srečanje so namenili razpravi o povezanosti z domovino in rojaki po svetu. Tabor je v okviru Trubarjevega leta letos prvič potekal zunaj prostorov Zavoda sv. Stanislava v Ljubljani, gostila ga je občina Velike Lašče. Začel se je z mašo v župnijski cerkvi v Velikih Laščah, ki jo je ob somiševanju izseljenskih duhovnikov daroval škof Anton Jamnik. Slovincem v tujini se je zahvalil za njihovo zvestobo domovini. Svet postaja majhen in vsi smo povezani v eno družino ne glede na to, kje smo, je dejal škof in poudaril, da smo v milostnem trenutku zgodovine, saj imamo že sedemnajst let svojo državo, pravkar pa smo predsedovali celotni Evropski zvezi. Med mašo so se posebej spomnili dveh uglednih izseljenskih duhovnikov: Naceta Čretni-

ka, ki je živel in delal v Parizu, in Vinka Žaklja, duhovnika v Belgiji in na Nizozemskem. Bila sta soustanovitelja Sveta slovenskih krščanskih izseljencev v Evropi in pobudnika rednih srečanj na Svetih Višarjah. Branko Zorn je dejal: »Naj nas njun duh predanosti lepoti slovenstva, vztrajnosti v iskanju velikih idealov in požrtvovalnosti na poti resnice in pravičnosti vodi v vsakdanjem delu in stiku z ljudmi.«

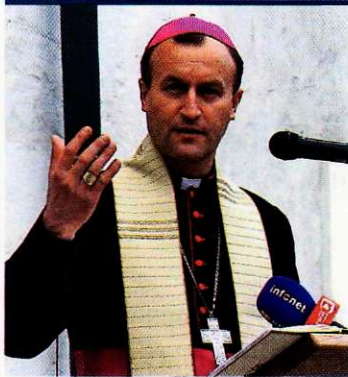
Levstikov dom Tabor se je nadaljeval z akademijo v Levstikovem

domu, kjer so udeležence tabora v svojih govorih pozdravili gostitelj, župan Velikih Lašč Anton Zakrajšek, državni sekretar za Slovence po svetu Zorko Pelikan, predsednik društva Slovenija v svetu Boštjan Kocmur in predstavniki izseljencev ter civilnih organizacij. Na okrogli mizi z naslovom Rodni kraj – povezovallec Slovencev doma in po svetu, ki je sledila akademiji, sta najprej predavala prof. Mojca Vrtič in dr. Andrej Fink. O svojih izkušnjah in pogledih na izseljensko problematiko so govorili župan

Dr. Andrej Fink: Kraj našega rojstva spada k naši identiteti tako kot naš obraz, brez katerega si sebe ne moremo predstavljati.

občine Ig Janez Cimperman in županja Šmarjeških Toplic Bernardka Krnc, podpredsednica odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide v DZ Alenka Jeraj in državni sekretar na ministrstvu za pravosodje Robert Marolt. Popoldne so si udeleženci ogledali Trubarjevo domačijo na Raščici, sklepni del tabora pa je potekal na gradu Turjak, kjer je izseljenski duhovnik iz Stuttgarta Zvone Štrubelj govoril o pomenu Primoža Trubarja za slovenstvo. V bogatem kulturnem programu, ki je spremljal prireditve, so poleg združenega pevskega zbora iz Augsburga, Ulma in Stuttgarta, ki je pel tudi pri maši, nastopili folklorna skupina Triglav iz Stuttgarta in slovenski dijaki iz Argentine in Kanade.

Slovenec sem Dr. Andrej Fink je v začetku svojega predavanja dejal, da se beseda »rodni« (kraj) lahko uporablja v najširšem smislu in ne nujno samo v geografskem. »Tisti, ki smo se rodili zunaj Slovenije, prav tako lahko govorimo o rodni domovini kot tisti, ki ste se rodili tu, na resnično domačih tleh«, je dejal Fink. Postavil je izzivalno trditev, da je kraj, kjer se je človek rodil, lahko zelo pomemben, pa mu hkrati vendarle ničesar ne pomeni. Sam se je namreč rodil v Senigallii, v italijanski Anconi, a meni, da se s telesnim rojstvom njegovo rojstvo še ni končalo, saj občuti, da se je vsak dan svojega življenja na drugačen način znova rojeval. »Potem ko je bila gola eksistenca zagotovljena, kar v mojem primeru ni bilo lahko, ker sem se rodil v begunskem taborišču, sem začel prejemati drugačne življenjske sokove in prvine, kulturne in duhovne narave, ne da bi se dolga leta tega zavedal. Ko sem postal pozoren na jezikovne

Uvodno mašo je daroval škof
Anton Jamnik.

in druge različnosti, ki so me ločevale od mojih sovrstnikov (v Argentini), sem se začel zavedati in sem v nekem trenutku spoznal, da spadam nekam drugam, da sem se na drugačen način, a vendar zelo jasno prepoznavno rodil slovenskemu narodu,« je dejal Fink, ki ima tudi posebno čustveno razmerje s krajem in deželo, v kateri živi in zanjo dela, vendar se zaveda, da pripada slovenskemu narodu in ga nanj veže nešteto elementov, ki se jih vedno bolj zaveda in ki vsak dan sami prihajajo na površje. »Če bi teh slovenskih elementov ne priznaval, ne bi bil jaz. Tako moram skleniti, da je Slovenija moja rodna domovina,« je še dejal Fink.

Dve stvarnosti Po Finkovih besedah je bistvo vsega v občutku in zavesti pripadnosti, saj smo ljudje po njegovih besedah že po naravi v svojem bivanju razpeti med dvema stvarnostma, lokalno in globalno, brez katerih ne moremo živeti. Samo z eno se ni mogoče identificirati in zato potrebujemo obe. »Kraj našega rojstva in naših prvih korenin spada k našemu bivanju tako kot naš obraz, brez katerega si sploh ne moremo predstavljati samega sebe in

drugih. Spada k naši identiteti. Če pa v tem kraju pridobimo še poseben naglas, potem nas celo govorica izdaja in je naša fotografija popolna,« je dejal dr. Fink. A kljub temu ne smemo ostajati le v malem domačem vrtičku, saj lahko kaj hitro ostanemo brez dimenzij. Po Finkovem mnenju imajo občinske in krajevne oblasti v Sloveniji nadvse pomembno vlogo, saj morajo skrbeti za zvezo s tistimi krajani, ki so se rodili v Sloveniji, nato pa se izselili v tujino, pomembni pa so seveda tudi državni organi, kot je Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki v zadnjih letih zgledno skrbijo za povezavo Slovenije s Slovenci za mejami in tistimi, ki so razkropljeni po svetu, pravi Fink. »Naj lokalne oblasti ne mislijo, da je ta skrb neprijeten in dodaten balast pri vsakodnevni skrbi za krajevno skupnost. Povezanost domačinov s tistimi, ki so iz teh ali onih razlogov odšli v svet, ni izguba, temveč bogastvo, vendar le takrat, ko in če se tega zavedamo,« je poudaril Fink. Nekateri zaslužni izseljenci, kot so dr. Tine Debeljak iz Škofje Loke, Ruda Jurčec iz Ormoža in dr. Vinko Brumen iz Prlekije, so v svoji rodni domovini že dobili spomenik.

Iz Lozic v svet V svojem predavanju *Po poti naših prednikov* je Mojca Vrtič predstavila problematiko izseljevanja iz Lozic v Vipavski dolini, od koder so se prebivalci pred prvo svetovno vojno množično izseljevali v Severno Ameriko, med obema vojnoma pa predvsem v Argentino. Prva postaja na poti v svet je bil Trst, kjer so si prihodnji izseljenci lahko uredili dokumente, se po plačilu vnoznine prijavi na seznam potnikov na določeni ladji, nato pa počakali na telegram s podatki o odhodu. V tujino so iz Lozic odhajali najprej fantje in mošje, potem pa tudi dekleta in žene z otroki. Vzroki izseljevanja so bili politični in ekonomski, sprva le željo, da bi si v tujini zaslužili denar za spodobno življenje v domovini, a se je za mnoge življenje obrnilo drugače. **D**

Tedenski utrip

KOROŠKA POMOČ Dobrodelno akcijo zbiranja sredstev za sanacijo razmer po katastrofalnem neurju, ki je prizadelo Slovenijo, so pripravile tudi slovenske organizacije na avstrijskem Koroškem. Slovenska stranka na Enotna lista je pripravila dobrodelno akcijo Sosed pomaga sosedu, pomoč pa zbirajo še Skupnost južnokoroških kmetov, Narodni svet koroških Slovencev, Zveza slovenskih organizacij, Skupnost koroških Slovenk in Slovencev, Krščanska kulturna zveza, Slovenska prosvetna zveza in Slovenska gospodarska zveza. Pomoč koroških Slovencev žrtvam neurja v Sloveniji je več kot simbolna gesta, pravi generalni konzul RS Matjaž Longar. Iz nje je razbrati globok čut dobrega medčloveškega odnosa, ki presega siceršnje odnose med koroškimi Slovenci in Slovenijo, ter poudarja, da vsaka pomoč pomaga lajšati veliko škodo, ki jo je neurje prizadejalo Sloveniji.

Lajšajo posledice neurja.

LE ITALIJANSKO Slovenci v Italiji so priče vnovičnemu postavljanju enojezičnih smerokazov na avtocesti med Padričami in Katinaro pri Trstu. Pri tem gre za sprenevedanje v smislu: Vsi so odgovorni, nihče ni kriv. Italija je podobno kot Avstrija država, v kateri javne ustanove krivdo za rešitev vprašanja dvojezičnosti zelo pogosto valijo druga na drugo. To se dogaja tudi s tablamami in smerokazi, ki se redno pojavljajo na novi avtocesti, ki bo povezovala Padriče s Katinaro. Predsednik Sveta slovenskih organizacij v Italiji Drago Štoka je ob tem dejal, da se ta zgodba kar naprej ponavlja.

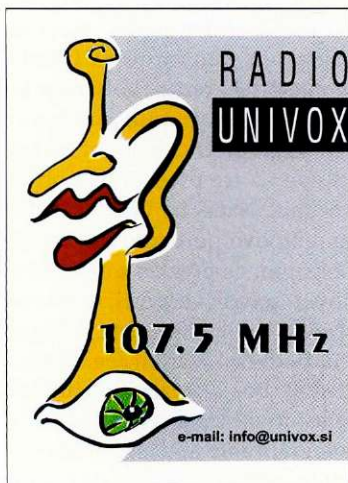

Drago Štoka

NI SPREMEMB O koroškem deželnem proračunu za leto 2007 poslovodja SPZ Janko Malle ugotavlja, da v kulturni politiki dežele ni nobenih sprememb. Odmevi na deželni proračun so podobni kot lansko leto, kulturne iniciative v deželi pa so še v slabšem položaju kot prej, pravi Emil Krištof. Skrb zanje je izrazil tudi deželni predstavnik zelenih Rolf Holub, ki meni, da je čas za zavezujoče smerice, iz katerih bi bilo razvidno dodeljevanje sredstev iz deželnega kulturnega proračuna. Predsednik Enotne liste Vladimir Smrtnik pa je zapisal, da je kulturno poročilo za leto 2007 znova dokaz zapostavljanja slovenskih kulturnih društev in ustanov. Če je poslovodja Slovenske prosvetne zveze (SPZ) Janko Malle lani primerjal kulturno politiko drugih avstrijskih zveznih dežel in pribil, da sta alternativna in svobodna kulturna scena domala popolnoma usahnili, o kulturnem proračunu za leto 2007 skoraj resignirano ugotavlja: »Bridko je dejstvo, da se kritično oglašijo vedno isti, prav tako bridko pa je, da v kulturni politiki dežele ni nobenih sprememb.«

Vladimir Smrtnik

Zaspano sveto mesto

Tekst in foto: Bogdan Sajovic

Predstava Jeruzalema, kot si jo slikamo po biblijskih zgodbah, z oslički, kamelami in palmovimi vejami, je v popolnem nasprotju z realnostjo. V nasprotju z njo pa so tudi predstave o mestu, kjer naj bi se za vsakim vogalom razstrelil kak terorist.

Pogled policista na telavivskem letališču Ben Gurion je na moj neprespani obraz postal rahlo sumničav. Tega sem sicer že navajen; tudi če bi blestel od prespanosti, bi bilo isto, ker sem to izkusil že na mnogih mejnih prehodih. Kaj hočem, očitno imam ksicht potencialnega kriminalca ali terorista. Takoj se je začela prva stopnja

tejša mesto krščanstva in judovstva ter tretje najsvetejše mesto islama. Policista razumem, kaj lahko se mu sredi letališke avle razstreli kak psihopat, ki upa na raj s svojimi dvainsedemdesetimi devicami in z vsem drugim razkošjem. Torej mu pojasnim, da imam nekaj prostih dni, pa sem skočil na letalo in šel na izlet, najprej v Jeruzalem, potem

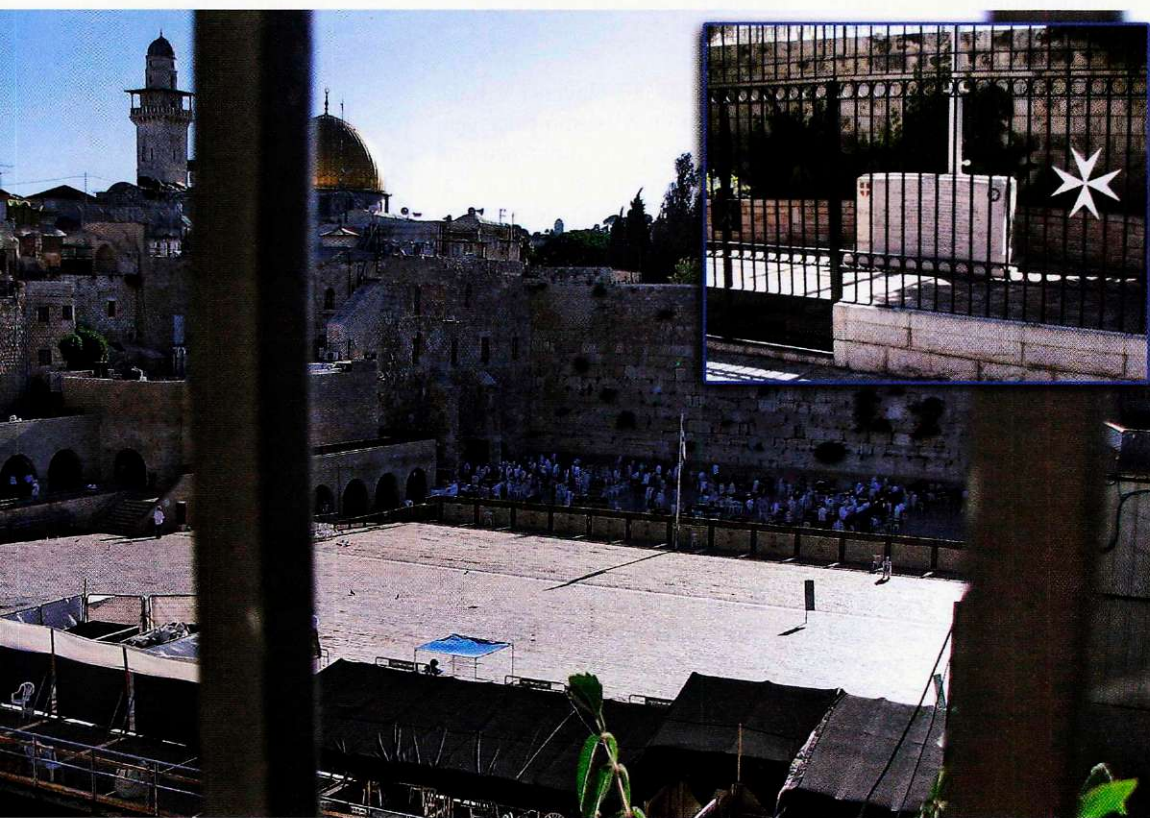
letela batina. Letališki policist končno sklene, da očitno nisem najhujša nevarnost za Izrael, in me spusti čez mejo.

Sabat je resna stvar Prispel sem na jutro sabata, svetega dne počitka. V Izraelu to jemljejo kravavo resno. Na sabat seveda niti po naključju ne delajo ne uradi in ne zasebna podjetja, razen

pojasni vse generalne omejitve sabata. Podrobnosti je seveda preveč, sklep tega generalnega pregleda pa je – nič dela. Pika.

Pogled na mogočno obzidje, ki oklepa stari del Jeruzalema, sproži misel na vse milijone romarjev ali osvajalcev, ki so v tisočletjih zapustili svoje domove tisoče kilometrov stran samo zato, da bi ugledali sveto mesto in se sprehodili po teh ulicah. Ulicah, po katerih je hodil Kristus. Po katerih so hodili junaki in preroki iz Stare zaveze, po katerih je hodil Mohamed. Nisem romar, a kot sto tisoči pred mano sem se dotaknil jeruzalemskega obzidja pri Jafskih vratih in začutil nekakšno povezanost z njimi.

Poti v samo središče starega mesta se na da zgrešiti. Množice Judov se zgrinjajo proti Zidu objokovanja, torej jim je treba samo slediti. Večji del te poti poteka skozi trgovski suk, kjer arabski prodajalci prodajajo na ulici vsakovrstno blago. Nasprotno prepričanju, ki ga spodbujajo CNN in druge televizijske hiše, nobeden ne skoči nikomur za vrat. Na križiščih so sicer res vojaki in policija, opazovalcu pa se zdi, kot da so popolnoma odveč. Ne Judje in ne Arabci se ne menijo drugi za druge. Seveda pa se nikoli ne ve, kaj se skriva pod navidezno mirnostjo, zato varnost v Izraelu jemljejo zelo resno. Vojske, policistov in vsakovrstnih varnostnikov je na pretek, še posebno pri vstopu na trg pred Zidom objokovanja. Napis na vratih razglasa rabinovo pojasnilo ultraortodoksnim, da pregled z detektorji kovin zaradi varnosti ni v nasprotju z določili sabata, in če se mu podvržeš, zaradi tega ne bo sledila božja kazen. Nejudom je vstop na trg sicer dovoljen, a fotografiranje in drugo nadlegovanje vernikov je prepovedano,

Jeruzalem, sveto mesto treh religij

zasliševanja, kam, kako, zakaj. Okej, država je zadnjih šestdeset let v vojni. Pravzaprav je v vojni zadnjih trideset stoletij. Babilonci, Asirci, Egipčani, judovska in arabska plemena, Rimljani, Bizantinci, Turki, križarji pa še ta in oni, vsi se zadnjih tri tisoč let, stoletje gor ali dol, vojskujejo za ta del zemeljske oble, predvsem pa za Jeruzalem. Jeruzalem, najsvetejše

pa za nosom, najraje pač potujem tako. Na misel mi pride, da bi bil še malo pameten in sploh duhovit, pa si premislim. Tip je videti naveličan in utrujen, zato ga ni dobro dražiti. Pred kakšnimi dvajsetimi leti sem podobno duhovičil na policijskem uradu železniške postaje na Reki in ob spominu na to me še danes zaščemi v ledvicah, kamor je pri-

nekaterih očitnih antikristov, ki imajo odprte svoje trgovine. Ne vozijo niti vlak niti avtobusi, pravovernim Judom je na sabat tako ali tako prepovedano uporabljati prevozna sredstva. Pravzaprav opravljati vsakršno delo, razen molitve seveda. Do Jeruzalema me potegne zasebni kombi, ki ga upravlja eden teh lokalnih antikristov, in med vožnjo mi tudi

vsaj na ploščadi. Zunaj nje torej napravim nekaj fotk, potem pa se napotim na križarjenje po ulicah, za nosom.

Dva pristopa k trgovanju Utrip v trgovskem delu mesta navadno največ pove o mestu in ljudeh in hitro lahko začneš sestavljati sliko. V nekaj redkih judovskih trgovinah se mi popolnoma razbije stereotipna evropska predstava o židu, trgovcu z dušo in telesom. Splošni vtis je, da so vsaj v Izraelu popolnoma nezainteresirani za kakršen koli biznis. Kupi pa se spelji. Ali pa ne kupi pa se spet spelji, glavno je, da me pustiš pri miru. Sveti mir so pripravljeno sicer opustiti za krajši preprič, ki ga izvedejo z navdušenjem, kot sem videl v neki trgovini, ko si je stranka drznila nekaj zahtevati. Končalo se je s poparjenim odhodom stranke in trgovcem, ki je ponosno sedel nazaj in se pogreznil v običajno nezainteresiranost. Sestavina izdelka je napisana v hebrejščini, cene pa prav tako. Hebrejska pisava pa je tako nerazumljiva vsakomur, da bi lahko kupil sadni sok namesto kisa ali obratno, stal pa bi lahko en ali pa tisoč šeklov. Trgovec, kot že rečeno, niti ne trzne ob zadregi kupca. Zakaj pa se nisi naučil hebrejsko, tvoja stvar.

Arabci na drugi strani so popolnoma drugačni. Pripravljeno so ti prodati vse, kar imajo, pa tudi tisto, česar nimajo. Cen v gostilnicah in na stojnicah skoraj nikoli ni, a vseeno znajo presenetljivo natančno oceniti, koliko denarja imaš v žepu in koliko si pripravljen plačati. Najprej ti ponudijo neobvezen ogled trgovinice, sledi takoj popust, »samo zate«, in v devetdesetih odstotkih je posel uspešno sklenjen. Gostobesednost prodajalca je namreč neustavljiva, jezik ni ovira. Če govoriš le tibetansko, bodo našli nekoga, ki vsaj lomi ta jezik. V skrajnem primeru bo šlo tudi z esperantom na prste. In če končno zasluti, da te še ni prepričal, te pogleda s takšnim trpečim pogledom, da si živo prestavljaš lačno dečico, črvičke, ki zamačajo doma na kos kruha, in boš ti kriv, ko jim bo oče s solzami v očeh povedal, da danes ne bo večerje. Moč te predstave

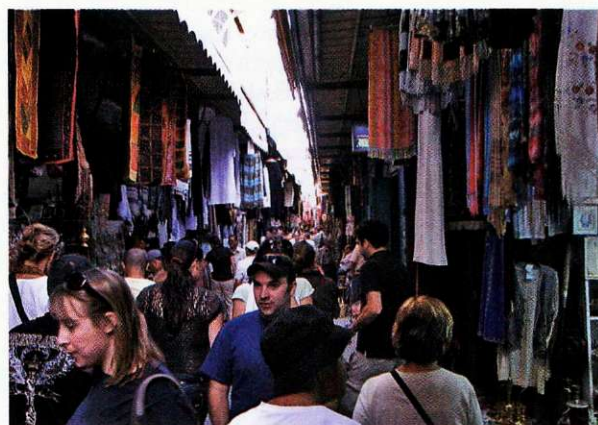
Jafska vrata, ena od sedmih, ki vodijo v staro mesto

Vojakov, varnostnikov in policistov ne manjka.

v mislih je tako velika, da se ji le redko kdo upre. Možakar, ki me je zvalil v svojo trgovinico, je odigral klasičen repertoar. Neobvezen ogled, nato velik popust za kdo ve kje sklamljano bižuterijo »for jor lejdi« in za originalne krščanske relikvije made in China »for jor soul«. Strateško sem se zatekel h kupu »originalnih« arabskih bodal in nato z obžalovanjem rekel, da mi jih žal ne bo uspelo prenesti skozi kontrolo na letališču. »Maalis« – ni panike. Poslal mi jih bo z ladjo, tip je kot Onassis, razpošilja tovor kamor koli po svetu. »Jor siti, nou problem.« Nato še zadnji poskus s trpečim pogledom in z veliko muko sem se prebil iz trgovine, a kot zmagovalec.

Spokojnost svetega mesta Boj mi je izpil moči, zato sem se ustavil v kebabdžinici, da si napolnim baterije.

V suku trgovci bolje ocenijo, koliko imate v žepu, kot veste sami.

V kavarnah strežejo pravo pijačo, ne instantne brozge.

Njihov soft kebab spada nekje v rang ostrega za evropski okus, za njihov okus pa si predstavljam, da bi ga uvrstili nekje med solno kislino in atomsko bombo v železnicu. Nujno potrebujem pijačo in namestim se v kavarnici ter naročim čaj. Končno čaj, kot se šika, nikakršna instantna brozga, ampak čaj z listki, zelišči, meliso. Zakon! Med srkanjem pijače se dan spušča, judovski sabbat se končuje in zasliši se zvok roga, ki to oznanjuje. Takoj nato se zasliši pritrkavanje iz bližnje cerkve. Zvok pritrkavanja je kot kakšna križarska koračnica, kar je nadvse primerno, nasproti kavarnice je namreč ostanek zgradbe nekdanjih templjarskih viteзов. Pritrkavanju sledi še zvok mujezina iz mošeje Al Aksa. Trgovci začenjajo pospravljati svojo kramo, lastniki kavarnic pa mize. Ob mraku je odprta redko katera kavarna.

Večerni sprehod skozi suk in ob obzidju deluje kot sprehod skozi mesto duhov. Vse temno, vse zaprto, kakšna postava, še največkrat kak tujec, turist. Kakšna vojaška patrolja ali avto. Novi Jeruzalem je prav tako tih, temen in спокоjen kot stari del mesta. Nobenih barov, diskačev, življenja. Še v hostlu ga ni prav veliko. Dva begunca iz Woodstocka si na terasi podajata džoint, neki študent nabija po internetu. Noč je mirna, nobenih letalskih alarmov, raketnih napadov, zavijanja siren, rafalov ali bombnih eksplozij. CNN in drugi holivudarji očitno pretiravajo ali pa je sveto mesto preveč poduhovljeno. Akcija je treba iskati drugje. ■

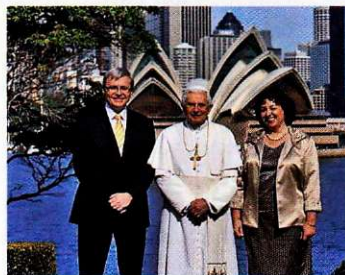
Utajevalci davkov

Španska policija je v okviru preiskave utaje davkov v Liechtensteinu opravila 19 racij po vsej Španiji. Policija je preiskala prostore davčnih svetovalnih služb, investicijskih podjetij in zasebnih bank v Madridu, Barceloni, Malagi in Zaragozi. Do racij je prišlo na podlagi prijave španskih davčnih oblasti glede sredstev, ki naj bi jih skrili na bančnih računih v Liechtensteinu. Špansko notranje ministrstvo ob tem dodaja, da bi celotna vsota denarja lahko preseгла 200 milijonov evrov. Španske davčne oblasti so aprila tožilstvu posredovale imena 198 ljudi, ki naj bi bili vpleteni v afero utaje davkov prek računov v Liechtensteinu. Afera je izbruhnila februarja, ko je Nemčija sprožila obsežno preiskavo, pri čemer je uporabila podatke, ki naj bi jih bil ukradel nekdanji uslužbenec liechtensteinske banke LGT Group. Nemčija je zbrane podatke posredovala tudi drugim državam, ki so nato prav tako sprožile preiskave.

Neurje in požari Silovito neurje z močnim dežjem je divjalo tudi v Nemčiji, Avstriji, Italiji, Švici in na Slovaškem, kjer sta zaradi udarca strele umrla 30-letna ženska in njen dveletni sin. Na nekaterih območjih je v obdobju 24 ur padla polovica običajne količine padavin v juliju. Skoraj sočasno

pa se je Grčija spopadala z več kot sto požari, ki ta čas divjajo po vsej državi. Najhuje je bilo v zahodnem predmestju Aten, kjer je ogenj ušel izpod nadzora in se razširil na območje industrijske cone ter glavne avtoceste, ki vodi iz Aten proti notranjosti države. Več sto gasilcem pri gašenju pomagajo letala in helikopterji, odzvali so se tudi prostovoljci. Oblasti so sporočile, da je na območju celotne Grčije hkrati divjalo več kot 100 požarov.

Papež v Sydneyju Papež Benedikt XVI. je obiskal Sydney. Ob prihodu sta ga sprejela avstralski premier Kevin Rudd in sydneyjski nadškof George Pell. To je bil prvi obisk Benedikta XVI. v Avstraliji, sicer pa njegov deveti obisk zunaj Italije, odkar je pred tremi leti postal poglavar Katoliške cerkve. Papež si je v Avstraliji najprej privoščil štiri dni dopusta na posestvu severozahodno od Sydneyja, ki ga vodi konservativna katoliška skupina. Na letalu na

poti v Avstralijo je papež napovedal, da bo svoj obisk izkoristil za opravičilo za spolne zlorabe, ki so se zgodile v avstralski Katoliški cerkvi, vzbuditi pa želi tudi zavest o podnebnih spremembah.

Rekordna inflacija Inflacija na letni ravni v Zimbabveju je po

TUJI TISK

The Independent

Izposoja koles

Samopostrežna mestna kolesa, ki si jih v Parizu že leto dni za kratke razdalje lahko izposodi kdor koli, neustavljivo izginjajo. V enem letu jih je izginilo že okoli tri tisoč. Večina se jih je odpeljala kar do Romunije, enega pa so menda videli

celo v Avstraliji. Nadalnjih tri tisoč jih je bilo namenoma uničenih ali poškodovanih, preostalih 16.000 pa jih je postalo izjemno popularnih za izposajo. Idejo – poceni, računalniško vodeni samopostrežni sistem »vélib'«, prek katerega si je mogoče izposoditi kolo skoraj na vsakem vogalu, so prevzele države z vsega sveta, vključno z Avstrijo in Španijo, za podoben sistem so se odločile tudi Finska, Avstralija in Amerika. Pariški sistem bodo kmalu uvedli tudi v predmestja, župan Bertrand Delanoë pa upa, da bodo sistem lahko v nekaj letih nadgradili s sistemom izposoje električnih avtomobilov. Odločil se je tudi, da bo uspeh sistema proslavil s tem, da bo povabil 365 uporabnikov »véliba« na Tour de France.

Neue Zürcher Zeitung

Napoved sreče

Simbolika in vraževerje sta na Kitajskem močno razširjena in tudi napovedi izidov olimpijskih iger niso izvzeti. 8. 8. 2008 se bodo v Peking ob 8.08 začele 29. olimpijske igre. Odločitev, da se bodo igre začele prav na ta dan

in ob tej uri, ni naključna, saj po kitajskih tradicionalnih prepričanjih ta številka zagotavlja srečo in bogastvo v prihodnosti, predvsem pa srečo športnikom, organizatorjem in tudi vsej Kitajski. Numerologija in prerokovanja so v Peking cvetoč posel. Mnogi Kitajci so vraževerni, še posebej na jugu države. Vse ima poseben pomen, predvsem številke, ki lahko prinesejo srečo ali nesrečo. Eden najsrečnejših datumov v letošnjem letu je prav 8. avgust. Ker je številka 8 srečna, sta besedi za 8 in bogastvo v kitajščini enaki. Nesrečo prinaša številka štiri, ki je sinonim za smrt; uradna srečanja tako nikoli ne potekajo v četrtem mesecu ali ob četrti uri.

prvih uradnih ocenah narasla na neverjetnih 2.200.000 odstotkov. Gre za prvo uradno oceno rasti cen v tej državi, nekoč najboga-tejši v Afriki, ki se poleg gospo-darskega kaosa sooča tudi s poli-tično krizo. Pred tem so stopnjo inflacije v Zimbabveju nazadnje razkrili februarja letos, ko je bila 165.000-odstotna, nato pa je sle-dilo nekaj mesecev tišine. Zaradi astronomske inflacije so trgovci primorani večkrat dnevno spre-minjati cene blaga, ljudje – ki se soočajo s čedalje hujšo revščino – pa najosnovnejše stvari pla-čujejo z milijardnimi bankovci. Gospodarstvo je začelo propa-dati na prelomu tisočletja, ko je predsednik Robert Mugabe spre-jel sporno zemljiško reformo, po kateri je država na tisoče belcem odvzela njihova posestva.

Milijonsko darilo Ameriški naftni mogotec David Koch je enemu od mestnih gledališč v New Yorku podaril okoli 63 mi-lionov evrov. Teater, ki deluje pod okriljem slovitega Lincoln Centra, se bo zato imenoval po Kochu, pravica do preimenova-nja po njem pa bo veljala 50 let. To je tudi najvišja donacija, kar jih je Lincoln Center kdaj pre-jel od zasebnikov. Koch, ki ima s starejšim bratom Charlesom v lasti imperij za nafto in zemeljski plin Koch Industries, velja za

najbogatejšega Newyorčana. Na ravni celotnih Združenih držav je s svojim premoženjem, oce-njenim na 17 milijard dolarjev, 10. na lestvici bogatašev.

Tajanje ledu Ruski znanstve-niki so začeli zapuščati razisko-valno postajo na ledeni plošči v zahodnem Severnem ledenem

morju, ker se je led zaradi glo-balnega segrevanja začel tajati bolj zgodaj. Znanstvenike so evakuirali z raziskovalno ladjo, ki jo je do postaje, ki se naha-ja med otočjem Zemlja Franca Jožefa in otokom Nova Zemlja, pospremil ledolomilec na jedrski pogon Arktika. Raziskovalci so na ledeno ploščo, veliko dva krat štiri kilometre, blizu otočja Severna zemlja prispeli septem-bra, med 2500 kilometrov dolgo potjo proti zahodu pa se je skrči-la na vsega 300 krat 600 metrov.

Nov rekord Francoz Thomas Coville je postavil nov najboljši

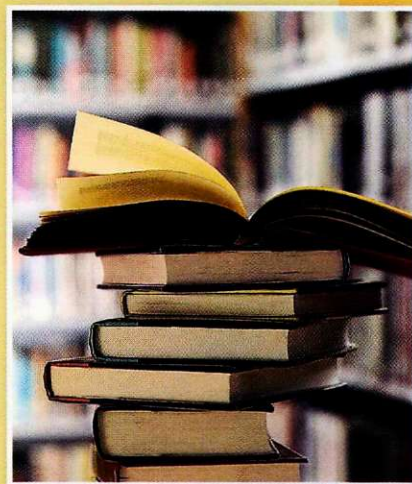
čas v soloprečkanju Atlantske-ga oceana z jadrnico. Za krmi-lom 32-metrskega trimarana Sodeb'O je za pot od New Yorka do Velike Britanije potreboval 5 dni, 19 ur, 29 minut in 20 se-kund, s čimer je za skoraj devet ur izboljšal prejšnji rekord. Šti-ridesetletni Francoz se je tako v zgodovino vpisal kot človek, ki je brez pomoči sojadralcev na jadrnici najhitreje prečkal raz-daljo skoraj 3.000 navtičnih milj,

za katero je Krištof Kolumb pred dobrimi petimi stoletji potrebo-val več kot pet tednov.

Ladja – knjigarna

Hrvaška ladja knjigar-na tudi letos promovira kulturo branja in pisa-nja ter hrvaške knjige in pisatelje v štirinajstih mestih na hrvaški obali. Gre za kulturno-turistič-no manifestacijo, ki po-teka od leta 2000. Ladja, polna knjig in pisateljev, med katerimi sta tudi Enes Kišević in Hrvoje Šalković, je letošnje kri-žarjenje začela 19. julija v Crikvenici, končala pa ga bo 1. avgusta v Ma-karski. Ladja knjigarna bo letos obiskala Krk, Cres, Mali Lošinj, Rab, Novaljo, Sali, Sveti Filip in Jakov, Zlarin, Šibenik, Primošten, Jel-so in Supetar. Turistične skupnosti v omenjenih mestih bodo poskrbele za dodatni kulturno-zabavni program.

Vir: STA

TUJI TISK

Daily Mail

Kajenje in spomin

Po besedah znanstvenikov ka-jenje izboljšuje spomin in spo-sobnost osredotočenja. Odkritje bo morda pomagalo, da se bodo kmalu pojavile nikotinske table-te za zdravljenje Alzheimerjeve bolezni. Pravzaprav znanstveniki

poskušajo izdelati pripravke, ki posnemajo delovanje nikotina, ki stimulira dejavnost možganov, in hkrati ne povzročajo srčno-žilnih bolezni, raka, kapi in tudi odvisnosti. Še prej so odkrili, da niko-tin povišuje intelektualne zmōžnosti pri živalih. Novi pripravki bodo predvidoma na trgu čez okoli pet let in bodo imeli manj stranskih učinkov kot zdajšnja zdravila proti starostnemu slabo-umju. Kljub temu pa bodo nova zdravila v najboljšem primeru Alzheimerjevo bolezen le ublaži-la za nekaj mesecev in omogočila podaljšano samostojno življenje. Da tobak izboljšuje intelektualne sposobnosti, je bilo znano že v viktorijanski dobi, ko so zdravni-ki kajenje celo predpisovali.

Mignews

Asteroidna vojna

Če bo imela Zemlja res srečo, bo asteroid Apofis s premerom 390 metrov leta 2029 letel mimo nje v oddaljenosti 40 000 kilome-trov. Če bo imelo človeštvo manj sreče, pa se bo zaletel v Zemljo leta 2036. Tako napoveduje ruski

astronom Andrej Filkenstein. Trk tolikšne mase v Zemljo bo pov-zročil globalno spremembo pod-nebja. Če bo asteroid zadel ocean, bodo rezultati trka cunami in izhlapevanje velike količine vode. Načina, kako obvarovati naš pla-net, za zdaj še ni. Znanstveniki vidijo samo dva načina, kako rešiti človeštvo, in oba vzbujata dvome. Prva možnost predvide-va, da bi asteroidu naproti po-slali vesoljsko ladjo brez pilota, ki bi premaknila nevarni komet z njegove smrtonosne orbite. Druga možnost je obstreljevanje asteroida z raketami z jedrskimi konicami, to pa je v nasprotju s konvencijo o prepovedi uporabe jedrskega orožja v vesolju.

Dragutin Mate

Policisti so izpostavljeni neposrednim grožnjam

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Minister Dragutin Mate je v tem mandatu na svojem področju naredil velike premike. Največ časa v pogovoru sva namenila pregonu gospodarskega kriminala in korupcije, s tem povezanega delovanja kriminalistične policije, tudi grožnjam, ki so jih policisti deležni, dotaknila sva se aktualnih zadev v zvezi z zahtevami za izplačila dodatkov policistom, izognila se nisva niti področju cestne varnosti. Za kaj več je zmanjkalo časa.

V zadnjem času je v javnosti precej prahu dvignila zadeva z odvzemom prostosti Boštjanu Penku v povezavi z Ivanom Zidarjem. Kakšno je vaše stališče do tega?

Policija je pripravila poročilo o tem, kaj se je dogajalo pred odvzemom prostosti in v samem postopku, ki je pokazalo, da je policija ravnala strokovno in zakonito. Celoten postopek pred odvzemom prostosti je vodilo državno tožilstvo, policija je imela vse z zakonom predpisane dokumente, s katerimi je lahko izvajala ukrepe. Tudi odvzem prostosti je bil izveden v skladu s pravili oziroma normami, ki veljajo v policiji. Tako je imela policija po zakonu in v skladu z vsemi odredbami tožilstva pravico tudi do opazovanja teh dveh oseb. Pri tem je odvzem prostosti tudi snemala, kar je del gradiva v tem primeru. Iz posnetka je natančno razvidno, kako je bil postopek izveden, pri tem pa ni bila storjena nobena napaka.

Verjetno je bila policija pripravljena na zaplete?

Seveda. Že v odločbi, ki jo je policija dobila od tožilstva, je bilo napisano, da je mogoče tudi snemanje, zato je policija to izvedla. Verjetno tudi zato, da se izogne morebitnim poznejšim očitkom, da je med postopkom prišlo do čezmerne uporabe sile. Pri tem je treba poudariti, da se pri odvzemu prostosti policisti samostojno in na kraju dogodka odločajo o tem, ali bodo uporabili prisilna sredstva ali ne. To je vedno samo njihova odločitev in ni odločitev kogar koli drugega. Glede na to, da so imeli podatke, da je oseba mojster borilnih veščin, da je bil že večkrat obravnavan za določene kršitve, so uporabili

najmilejša prisilna sredstva, to je plastično zatego. Takoj ko so prenehali razlogi za to, so jo odstranili. Ena oseba je potem navajala, da so trakove razrezali z nožem, da je bilo to čudno videti in podobno. Veste, plastične zatege ni mogoče odstraniti drugače kot z zelo ostrimi škarjami ali nožem. Namen zatege je prav v tem, da posameznik ne more premikati rok. Zatege in lisice policisti uporabljajo iz dveh razlogov, in sicer da zavarujejo sebe in osebo, ki ji odvzemajo prostost. Na takšen način je onemogočen tudi pobeg, poleg tega pa pri kakršnem koli prerivanju oziroma poskusu uporabe sile lahko pride do poškodb. Verjamem, da je neprijetno in boleče za posameznika, ki mu policisti nadenejo zatege ali lisice, vendar s tem, čeprav se morda sliši ironično, varujejo tudi njega. Zatege in lisice so tudi najpogostejša prisilna sredstva, ki jih policija uporablja. Lani je bilo na primer uporabljenih približno 9 tisoč prisilnih sredstev, od tega je bila v več kot polovici primerov uporabljena zatega oziroma lisice. Gre za enakovredna sredstva.

V primeru Penko ste bili kritični do preiskovalnega sodnika, na podlagi česa ste tako reagirali?

Komentiral sem dve stvari glede odvzema prostosti osebama, ki sta bili v postopku in za kateri je obstajal sum kaznivih dejanj. Komentiral sem dva končana dogodka. Izvedba odvzema prostosti je končan dogodek in nanj ni mogoče več vplivati. Samo za ta dogodek sem zahteval poročilo policije. Kaj se dogaja naprej, kako poteka zbiranje dokazov, ne vem, saj po zakonu nimam pravice do teh podatkov. Kriminalistična policija to dela samostojno. Povedal sem torej svoje mnenje v zvezi z relacijo, ki je bila kakor koli vzpostavljena s preiskovalnim sodnikom, ki je bil po uradni dolžnosti tedaj v službi. Seveda ni mogoče predvideti, katera oseba bo v službi v nekem trenutku. Enemu od osumljenih je bila odvzeta prostost, v Ljubljani pa je splošno znano, da sta ti dve osebi delali skupaj tudi v preteklosti, torej se poznata. V nobenem trenutku, nikoli, niti danes, ne bom komentiral odločitev preiskovalnega sodnika. Ta se

je odločil in to je končano dejanje. Tega ni mogoče več spremeniti in nanj ni več mogoče vplivati. Tudi ni bilo nobenih telefonskih klicev. Za to, da je sodnik zavrnil izdajo odredbe za hišno preiskavo, kar je bilo ključno, sem izvedel naslednji dan zjutraj. Policisti namreč prek preiskav lahko dobijo še dodatne dokaze. Vedno se mi bo zdelo sporno to, da se osebe, ki se med seboj poznajo in so delale skupaj, v tako kočljivih zadevah ne izločijo. Po zakonu se jim ni treba, vendar pa se zelo pogosto, celo v manj občutljivih zadevah, sodišča ali posamezniki znotraj njih izločijo iz obravnave neke zadeve. Imamo primere, ko so se posamezni sodniki in sodišča izločili zato, da odvrnejo sum o pristranosti. Tudi zdaj nikakor ne poskušam zasejati dvoma v kar koli, vendar menim, da bi bilo vse skupaj bolj čisto oziroma bi imeli zdaj vsi boljši občutek. Povedal sem tudi nekaj stavkov iz komunikacije med sodnikom in policijo, ki so relativno nenavadni. Če nekdo reče: »Pa zakaj ravno zdaj, ko jaz delam?« in podobno, ostanejo neprijetni občutki. Mogoče se je preiskovalni sodnik odločil pravilno, vendar je to vendarle nenavadno, posebno glede na prej omenjene komentarje.

Preiskovalni sodnik bi se torej z mirno vestjo izločil iz tega postopka ...

Tako je. Lahko bi presojlo prepustil tudi sodniku, ki ga je nasledil zjutraj, ali pa bi morda še v tistem trenutku lahko stvari v presojanje predložil drugemu preiskovalnemu, to je dežurnemu sodniku na sodišču v enem od sosednjih krajev in bi ta odločal o isti zadevi. To je tisto, kar sem komentiral po teh dogodkih, in zdi se mi, da imam pravico do tega.

Še nekaj v zadnjem času vznemirja javnost. To je primer Socius. Policisti naj bi bili leta 2005 pridobili, domnevno nezakonito, spisek telefonskih klicev novinarja RTV SLO. Poleg tega naj bi bila po zatrtju nekaterih vložena ovadba zoper ministra Andreja Bajuka, ki pa naj bi ostala v predalu. Kako je s tem?

Podrobnosti, kakšni so bili izvedeni postopki v tem primeru, ne vem. Lahko pa povem, ►

Ne nazadnje se tudi sam kot minister vedno javno izpostavljam za policiste in jih vzamem v bran, če seveda delajo zakonito.

► da je treba izpise telefonskih klicev na zahtevati. Zelo verjetno jih je policija zahtevala glede na to, kako poteka delovanje kriminalistične policije. Slednja je v tistem času, kolikor se spomnim, preiskovala sum kaznivega dejanja izdaje uradne skrivnosti. V tem postopku je opravila razgovor z vsemi tistimi, ki so imeli kakor koli stik s tem dokumentom. Verjetno je policija celo dobila izpis telefonskih številk, s katerimi je nekdo komuniciral, za kar predvidevam, da je bilo v skladu z zakonom in da ni bilo pri tem nobenih prekrškov. Sicer pa preiskovalna komisija za nadzor obveščevalnih služb posebej nadzoruje to področje in je usmerjena samo v to, ali so za vse zadeve pridobljena dovoljenja. Zato menim, da je pri tem zelo težko prišlo do zlorabe in je v samem postopku policija poskušala najti storilca. Kolikor vem, je bila podana ovadba zoper neznanega storilca. Posebno nepošteno pa se mi zdi, da se zdaj izpostavlja minister Andrej Bajuk. Proti njemu ni bila podana kazenska ovadba.

Boštjan Penko zatrjuje, da je bila proti Bajuku podana ovadba.

Gospod Penko marsikaj trdi, vendar marsikaj od tega ni resnično oziroma ni dokazano. Tako kot zdaj njega branijo in kot so ga tudi branili v parlamentu na izredni seji komisije odbora za notranjo politiko, kjer so dejali, da njegovo srečevanje v vlogi tožilca z osumljenim osebo ni kaznivo dejanje. Eden od poslan-

cev je uporabil te besede, s čimer je nekako hotel vplivati tudi na sodstvo, da četudi bodo ovadbe vložene, to dejanje ni nič. Tako so tudi Penkove besede, ko trdi nekaj in za to nima dokazov, popolnoma nesmiselne. S tem neposredno vpliva na delo tožilcev in izvaja pritisk tudi na sodišče. Nekdo uporablja dvojna merila. Policija je leta 2005 preiskovala, kako so prišli zaupni dokumenti v javnost, za nobeno osebo se ni potrdilo, da imajo dovolj dokazov, da bi jih posredovala komur koli. Kolikor vem, so opravili pogovor tudi z ministrom Bajukom kot eno od oseb, ki je dobila ta dokument v roke in ga prebrala. To je vse, kar se je dogajalo. Pri ministru Bajuku ni bilo nobenega dokaza, ki bi potrdil, da je ta dokument neupravičeno posredoval komur koli.

Kaj pa Socius, pri katerem gre za sum pranja denarja, je ta primer s strani policije končan?

Kolikor sem seznanjen s tem, primer ni končan. Glede samega dokumenta, kar se tiče policije, je to končano. Podana je bila ovadba proti neznanemu storilcu, če pa bo policija prišla do podatkov in storilca, bo lahko še vedno reagirala in podala ovadbo proti znanemu storilcu. Kar pa se drugih zadev v primeru Socius tiče, policisti še vedno zbirajo podatke. Vseh podrobnosti sicer ne vem, vendar mislim, da nekatere aktivnosti še vedno potekajo, predvsem s policijami iz drugih držav.

Na področju preganjanja gospodarskega kriminala so kriminalisti v zadnjem času zelo uspešni. Kaj se dogaja na tem področju, kaj ste spremenili, da so se stvari začele premikati na bolje?

V tem času se je spremenilo veliko stvari. V zadnjih dveh letih smo organizacijsko nekoliko spremenili delo policistov kriminalistov na področju pregona gospodarskega kriminala. Oblikovali smo posebno skupino na ravni generalne policijske uprave. Delamo t. i. ad hoc skupine, vanje vključimo kriminaliste iz vse Slovenije, da delajo na posameznih primerih. To smo naredili iz več taktičnih razlogov; ljudje, ki odkrivajo gospodarski kriminal na določenem območju, pridejo iz povsem drugega območja države zato, da jih ljudje ne prepoznajo. Treba je vedeti, da policiste okolica prej ali slej spozna, zato potem težje opravljajo nekatere aktivnosti. Zato uporabljamo nekoliko spremenjene metode dela, saj smo tako majhna država, da moramo paziti tudi na tovrstne stvari. Naslednja novost je oblikovanje posebne skupine v okviru generalne policijske uprave, ki se načrtno ukvarja s težkimi primeri. In to ni od včeraj niti od lanske jeseni. Tipičen je primer »čista lopata«, kakor ste ga poimenovali novinarji, kjer so nekateri politiki za medije na veliko komentirali, kako je to politično motivirano dejanje, kako je bilo to narrejano po naročilu politike, predsednika vlade, ministra in ne vem koga še vse. Ko pa je komisija za nadzor obveščevalnih služb preverila primer, od kdaj poteka in podobno, smo ugotovili, da so se posamezni ukrepi in preiskave v zvezi z njim začeli že v januarju in februarju 2007. Intenzivno delo večjega števila kriminalistov je torej potekalo več kot leto dni, da so prišli do točke, ko so pridobili toliko dokazov, da je sodnik odredil hišno preiskavo in drugo. Te stvari so torej trajale. Kazniva dejanja gospodarskega kriminala in korupcije je najtežje dokazovati. Pri gospodarskem kriminalu je to včasih nekoliko lažje, ker so storilci nespreneti in utajujejo davke ter nekatere druge stvari. Ko pa gre za dogovarjanje in kombinacijo gospodarskega kriminala s korupcijo, je to eno najtežje dokazljivih kaznivih dejanj. Če sta dva storilca, imata oba interes molčati in ne povedati ničesar. Tudi nista dolžna povedati ničesar, ker samega sebe po zakonodaji tako pri nas kot tudi v tujini ni treba obtožiti. V bistvu se takšna kazniva dejanja dokazujejo samo z materialnimi dokazi ali pa se pride do njih, če se ena oseba v takšnem dogovarjanju počuti izigrana in nato to prijavi policiji ter aktivno sodeluje z njo. To sta edina načina, kako lahko ta dejanja resnično dokažemo.

S tem ste odgovorili na očitke, da so zadnje aretacije del predvolilne kampanje, da so se letos zgodile načrtno in podobno ...

V policiji je bilo treba po tistem, ko jim je ministrstvo naložilo organizacijske spre-

membe, spremeniti način razmišljanja iz preteklosti. Treba jim je bilo dati tudi samozavest, da politika v nobenem primeru ne bo ustavljala nobene njihove preiskave, kar se je v preteklosti očitno dogajalo. Imeli smo primer famoznih 350 spisov, ki so jih našli v železni omari enega od ljubljanskih tožilcev. Prav ti spisi, povsem identični, so pred tem ležali na Policijski upravi Ljubljana, prav tako v železni omari, kamor so jih nalagali in jim je nekdo naročil, da jih pustijo pri miru. To dejstvo je javnosti manj znano. Potem ko je nekdo te spise dal naprej, so našli drugo osebo, ki jih je spet dala v drugo železno omaro in tam so spet obležali. To so na žalost dejstva. Odlagali so se samo spisi tistih s pravimi priimki, ne vsi. To je dokazljivo, tega ne govorim na pamet. Ko so policisti ugotovili, da jih pri njihovem delu nihče ne bo blokiral, da ni pritiska, da ne bodo naleteli na nekoga s pravim priimkom, če karikiram, in bodo morali odnehati s preiskavo ter odgovarjati na telefonske klice, je stvar stekla. Zdaj se telefoni ne dvigujejo, nihče nikogar ne kliče, stvari potekajo in tisti, ki je storil kaznivo dejanje, ga bo policija preiskovala in preganjala ne glede na to, kako se piše. To je ta sprememba, policisti kriminalisti so morali začutiti ta miselni preskok, kar pa ni preprosto. Poleg tega so bile izvedene že omenjene organizacijske spremembe in vse to je pripomoglo k uspehu. Ne nazadnje se tudi sam kot minister vedno javno izpostavim za policiste in jih vzamem v bran, če seveda delajo zakonito. Napake se zgodijo, so se dogajale, se bodo in jih je nemogoče popolnoma odpraviti; imamo druge vzvode, kako se lahko odzovemo na to. Če policisti delajo pošteno, zakonito in tako, kot je treba, se v javnosti zmeraj zavzamem zanje in to bom počel tudi v prihodnje.

Ali je med policisti čutiti kakšen strah, druge vrste pritiskov, grožnje ali samocenzuro glede na to, da v Sloveniji še vedno prevladuje mnenje, da je treba preganjati tiste, ki odkrijejo kriminal in ne tistih, ki ga zagrešijo?

Seveda se te stvari občutijo, vendar to ni edina stvar, ki so ji policisti podvrženi. Policisti so izpostavljeni neposrednim grožnjam. O tem manj govorimo, čeprav osebno menim, da bi morali o tem govoriti več. Vendar me policija poskuša vedno prepričevati, da tega ne smemo preveč javno izpostavljati, ker pač raziskujejo, kdo je tisti, ki jim je grozil. Recimo, v primeru »čista lopata« so nekateri policisti dobili za vetrobranskimi stekli na svojih vozilih kuverte, v katerih je bil naboj. To so tipična zastraševalna dejanja, ki se še vedno preiskujejo. V zadnjem primeru odvzema prostosti dvema osebama zaradi suma povzročitve kaznivega dejanja gospodarskega kriminala in korupcije, o katerih sva govorila v začetku

najinega pogovora, je vodja kriminalistične policije prejel grozilno pismo. Stvari torej niso tako preproste in policija ni podvržena samo pritiskom, ki se dogajajo znotraj politike, ampak seveda tudi drugačnim, relativno brutalnim načinom, zaradi česar z vrsto ukrepov skrbimo za varnost teh policistov. Tega ne razlagamo na veliko, danes o tem prvič javno govorim. To dejansko kaže, da delamo v pravo smer. Menim, da je to treba javno povedati. Zakaj? Zato, ker tisti, ki so grozili, vedo, da so to naredili, javnost pa tega ne ve, a je prav, da to izve.

V javnosti se veliko špekulira o tem, katere nove aretacije in kdaj se obetajo. Kako je s tem?

Policija preiskuje večje število zadev. Na podlagi dejanj, ki jih je doslej naredila, in za-sega listinskih dokazov, ki so zdaj v postop-

V primeru »čista lopata« so nekateri policisti dobili za vetrobranskimi stekli na svojih vozilih kuverte, v katerih je bil naboj.

ku preiskovanja, dela naprej. Kdaj bo zbrano toliko dokazov, da se bo nekaterim osebam lahko odvzela prostost, se ne ve, saj mora policija spoštovati zakonska določila in pravila, kar pomeni, da bodo nekatera dejanja izvedena, ko bo zbranih dovolj dokazov za posamezna dejanja. Policisti bodo torej ne glede na to, ali bo to jutri, novembra ali decembra na primer, opravili vsa potrebna dejanja. Veliko stvari se preiskuje, policija vsak teden predstavlja svoje delo, včeraj na primer (po-

govarjala sva se pretekli četrtek – op. av.) so bila predstavljena nekatera dejanja, ki jih je policija v zvezi z gospodarskim kriminalom izvedla na območju Murske Sobote, in to se dogaja po vsej Sloveniji. Dogodki tečejo, preiskave potekajo, katere so, nimam podatkov, saj me to niti ne zanima. Policija mora delati in biti učinkovita, zbrati mora čim več dokazov. Kdaj bodo izvedeni kakšni postopki, kdaj bo napisana kakšna ovadba, pa na žalost ni predvidljivo. Tudi če bi želeli. Nekdo reče, da minister lahko vpliva na to. Kako pa naj minister vpliva na policiste in na to, da zberejo dovolj dokazov? Tega ne morem. Če ni dovolj dokazov, bo ovadbe zavrglo že tožilstvo, prav tako ne moremo vplivati na tožilce, saj so ti pri svojem delu popolnoma samostojni, prav tako so popolnoma samostojni pri svojem delu policisti kriminalisti in nanje se lahko vpliva samo z zelo močnim pritiskom, to je tako, da se jim prepove njihovo delo. Tega pa ne počnem.

Na področju cestne varnosti ste pred kratkim predstavili velike dosežke. Nekateri so skeptični do visokih kazni za cestne prekrške. Zakaj ste jih predlagali?

Na področju cestne varnosti je bilo težko sprejeti to odločitev. Če gledamo s stališča politike, se je bilo težko odločiti za to, da v volilnem letu povečamo kazni in spremenimo pravila, saj to vedno povzroča negativne odzive. Zdaj ko je zakon v veljavi, smo dosegli natančno tisto, kar sva z ministrom Radoslavom Žerjavom zatrjevala v času parlamentarnega sprejemanja zakona. Tako je mogoče učinke ugotoviti že od marca dalje, ko zakon še sploh ni veljal. Veljati je začel konec aprila. Preprosto se je zgodilo to, da je število smrtnih žrtev drastično upadlo. Tudi osebno sem bil presenečen nad tem. Maja se je število smrtnih žrtev zmanjšalo za devet, v prejšnjem mesecu pa se je v primerjavi z lanskim junijem z 32 znižalo na 15. To je zelo veliko. Tisto, kar se mi zdi še pomembnejše, pa je, da se je tudi

število ranjenih, hudo in laže poškodovanih bistveno zmanjšalo. Skoraj za polovico v primerjavi z istimi obdobji v prejšnjih letih. To so rezultati, ki so posledica na eni strani zakona, na drugi pa niti ne toliko višine kazni kot po mojem mnenju ukrepa pridržanja zaradi vinjenosti in odvzema vozila ter intenzivnega dela policije na terenu, saj samo predpisana kazen ne pomeni nič, če ni nadzora. ■

(Intervju je v celoti objavljen na spletni strani www.demokracija.si)

Obnova mariborske Kadetnice

47. mariborski pešpolk

V. M.

Mariborski zgodovinar Sašo Radovanovič je v samozaložbi izdal knjigo z naslovom *Ponovno doma*. V njej prikaže zgodovino znamenitega 47. mariborskega pešpolka od ustanovitve leta 1682 do njegove razpustitve leta 1918.

Štiriindvajsetega januarja 1682 je bil v Pragi z ukazom cesarja Leopolda ustanovljen nov, pozneje 47. mariborski pešpolk. Polk je sodeloval v vseh vojnah, ki jih je Avstrija bojevala konec 17. in vse 18. stoletje. Po koncu Napoleonovih vojn so polku 2. oktobra 1817 za naborni okraj določili okraj Maribor, Celje in del graškega okraja. Zaradi prestopnih spopadov je večino prve polovice 19. stoletja, vse do leta 1878, prebil na bojiščih v Italiji, na Češkem ter v Bosni in Hercegovini. Šele v zadnji četrtini 19. stoletja se je ustalil v mestu ob Dravi.

Najemništvo 17. stoletja V Evropi 17. stoletja je v vojaškem pogledu večinoma še prevladovalo najemništvo – najemanje vojakov, hkrati pa so se že pojavljale stalne vojaške enote, imenovane regimenti (polki). Poimenovane so bile po svojem poveljniku ali

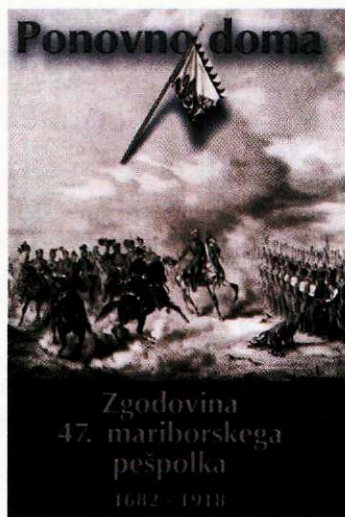
po kraju, kjer so bili vojaki najeti. Poseben pomen so te vojaške enote imele v tedanji Avstriji, ki je bila v 17. stoletju skoraj ves čas v vojni (tridesetletna verska vojna od 1618 do 1648, vojne s Turki od 1593 do 1606, kretska vojna od 1645 do 1669, bitka pri Modincih leta 1664, leta 1683 drugo obleganje Dunaja in dunajska vojna od 1683 do 1699). Zato so se ti regimenti stalno selili in s tem povzročali tako v mestih kot na podeželju nenehne skrbi v zvezi z nastanitvijo in še posebej zaradi nenehnih sporov med vojaki in civilisti, kajti večinoma neredno plačana vojska je kar sama poskrbela za svoje dohodke (ropi, tatvine).

Prisilni nabori Konec 17. stoletja so v Avstriji začeli uvajati prisilne nabore za vojsko, od začetka 18. stoletja pa so kontingente za novačenje že porazdeljevali po deželah, tako da je bilo mogoče

izbirati med denarnim plačilom ali naborem določenega števila rekrutov. Tako je konec 17. stoletja nastal regiment, ki je kasneje dobil številko 47 in naborni okraj na slovenskem Štajerskem. 24. januarja 1682 je bil v Pragi po ukazu cesarja Leopolda ustanovljen peš-

polk, ki je bil pregledan 6. julija 1682 v Kölnu (z istim ukazom je bil ustanovljen tudi poznejši 27. celjski pešpolk). Lastnik in hkrati polkovnik novoustanovljenega polka je bil baron Jurij Wallis iz Karighmaina. Polk je bil sestavljen iz desetih čet in se je vse do preselitve v Maribor dopolnjeval predvsem z naborniki iz Češke.

Dobro plačani vojaki Regiment je imel ob ustanovitvi 2.040 vojakov, ki so bili razdeljeni v dva bataljona s po 1.020 vojakov. Vsak bataljon je imel pet čet s po 204 možmi. Štab regimenta so sestavljali polkovnik, ki je bil tudi lastnik polka, podpolkovnik, višji stražmojster, polkovni nastanjevalec (Regiment quartermaster), vojaški sodnik (avditor), kaplan, tajnik, intendant, polkovni ranocelnik in polkovni ječar. Kompanija je bila sestavljena iz poveljnika – stotnika, poročnika,

praporščaka, vodnika in 24 podoficirjev (6 korporalov in 18 poddesetnikov), 88 mušketirjev, 48 sulicarjev, 8 grenadirjev, vozarja, spremljevalca vozarja, vzorčnega pisarja, ranocelnika, bobnarja in trobentača. Štab je imel 12, vsaka kompanija pa po osem konj, skupaj je imel polk 32 tovornih konj. V 19. stoletju se je število vojakov v regimentu povečalo na okoli 5.000.

Glede na razmere v tedanjem času so bili vojaki izredno dobro plačani; če so seveda plačo dobili (če je niso, so se poplačali kar sami pri meščanih ali kmetih).

Izginuli spomenik na Kalvariji

Leta 1817 je bil v Mariboru nastanjen 47. pehotni polk, ki je v mestu ostal do razpada avstro-ogrske monarhije leta 1918. Polk, ki je imel za naborni okraj slovensko Štajersko, so v velikem številu sestavljali vojaki in oficirji slovenske narodnosti. Oficirji so morali ne glede na narodnost znati slovensko, če so hoteli služiti v tem polku. V dobrih stoletih je eden najslavnejših polkov nekdanje Avstrije v mestu ob Dravi pustil močan pečat. Leta 1904 so padlim vojakom in oficirjem tega polka na Kalvariji postavili spominsko piramido s posvetilno ploščo, ki pa so jo kasneje burni dogodki odnesli v pozabo. Kot noben drug regiment nekdanje Avstrije si je 47. priboril nepozabne zasluge za tedanje domovino, kar so vojaki s svojimi dejanji zapisali v polkovno in avstrijsko zgodovino.

Od leta 1817 mariborski Maribor je bil še v začetku 19. stoletja tipično podeželsko mesto, ki se je oklepalo starega srednjeveškega jedra. 2. oktobra 1817 so 47. pešpolku določili naborni okraj, ki je obsegal okraj Maribor, Celje in del graškega okraja. Poslednjega so mu pozneje odvzeli in dodelili 27. pešpolku. Potem ko so odpustili del moštva in ga dopolnili z vojaki štajerskih regimentov št. 16 in 27, so regiment namestili v vojašnice v Mariboru, Celju in Ptuj. Komanda regimenta je bila v Mariboru. Lastnik je bil še vedno baron Ludvik Franc von Vogelsang, komandant regimenta pa je bil

polkovnik baron von Neugebauer. Septembra 1819 je polk sodeloval na prvih vojaških vajah na svojem novem območju.

Pred naborno komisijo Iz dnevnika Mariborčana Fridrika Leyrerja, ki je v začetku 19. stoletja služil v 47. mariborskem pešpolku:

»1. maja 1828 ob treh popoldne sem se v predsobi sčel, nato pa stopil pred naborno komisijo. Narednik je rekel 5, 6, zdravnik nato, da sem malce slaboten in imam ozek prsni koš, major je rekel, da se bom že razvil, stotnik je tudi glasoval za, češ, takšne ljudi potrebujemo, župan pa si je mel roke. V popolni tišini sem se oblekel in soba je kar plesala okoli mene. Končno se je iz sobe začul glas: 'Kot vojak ste dodeljeni 8. kompaniji polka grof Kinski št. 47!' Že se je pojavil bosanski korporal in se zadr: 'Ale teneto Recrut game a Casarn!' Poslovil sem se od matere, s korporalom odšel skozi vrata in naravnost v vojašnico.«

Mariborska kadetnica Šele po prihodu železnice v mesto leta

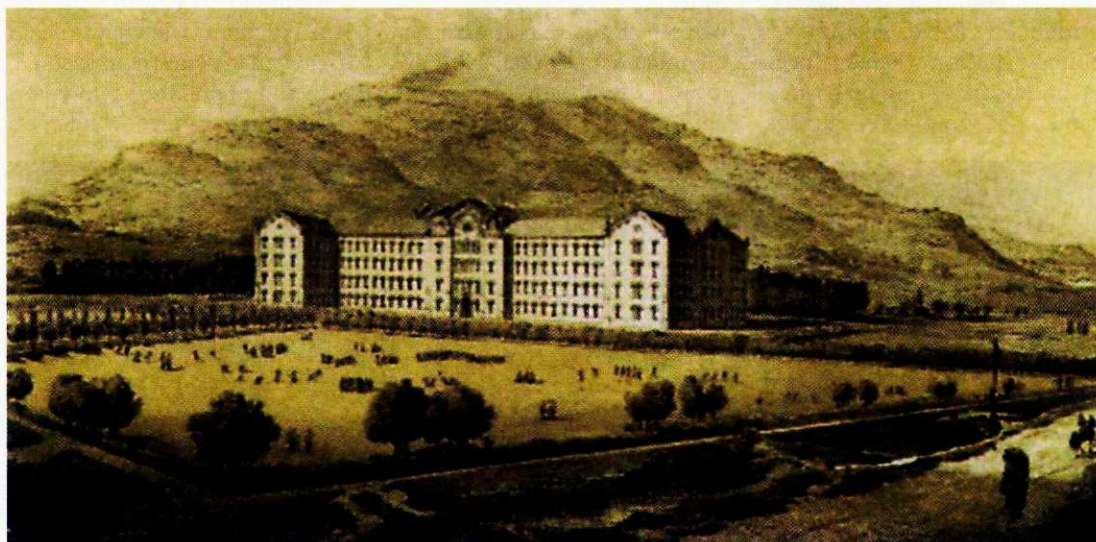
skem. Tako je mariborska garnizija, razen poveljstva nabornega okraja pehotnega polka št. 47, po letu 1858 v mestu dobila sedež poveljstva nabornega okraja 26. domobranskega polka.

Od leta 1853 do 1869 in nato od 1894 do konca prve svetovne vojne je bila v Mariboru kadetnica (nazadnje imenovana višja vojaška realka). Po letu 1850 so v mestu zgradili več novih vojaških objektov: kadetnico, domobransko vojašnico v Melju, konjeniško vojašnico v današnji Jezdarski ulici, topniško vojašnico ob današnji Ljubljanski ulici, živilski magazin v ulici Ob železnici in vojaško bolnico. V njih so nastanili enote 47. pešpolka, 26. domobranskega polka, 5. dragonskega polka in 3. polka poljskih havbic.

Eden najboljših polkov Jesen 1918 je prinesla konec prve svetovne vojne in hkrati konec 47. pešpolka, ki je v krvavih bojih prve svetovne vojne izgubil okoli sedem tisoč mož. Po priključitvi Maribora novi Državi Srbov, Hrvatov in Slovencev (SHS) so ostanki 47. pešpolka odšli v Li-

na kar so bili tako vojaki kot tudi Mariborčani zelo ponosni.

Mnoge avstrijske bitke Knjiga Saše Radovanoviča *Ponovno doma. Zgodovina 47. mariborskega pešpolka 1682–1918* je le droben poskus iz pozabe izrgati prehojeno bojno pot tega slavnega regimenta, ki je na bojiščih Evrope pisal tudi slovensko vojaško zgodovino. Avtor je v prvem delu predstavil zgodovino Maribora, pregled zgodovine vojaštva v Mariboru in ustanovitev 47. pehotnega polka. V osrednjem delu knjige so opisane vojne, ki jih je bojevala Avstrija oz. Avstro-Ogrska in v katerih je sodeloval tudi 47. (mariborski) pešpolk: vojna s Turki (1683–1699), španska nasledstvena vojna (1701–1714), vojna za poljski prestol (1733), avstrijska nasledstvena vojna (1740–1748), sedemletna vojna (1756–1763), prva koalicijska vojna (1792–1797), druga koalicijska vojna (1799–1802), peta koalicijska vojna (1809), šesta koalicijska vojna (1812–1814), spopadi v Italiji (1820–1823 ter 1830–1831), prva italijanska vojna za neodvisnost (1848–1849), druga italijan-

Mariborska kadetnica v drugi polovici 19. stoletja

1846 in z odlično strateško lego v središču cesarstva, povezanega z vsemi deli države z novo in predvsem za tiste čase hitro prometno povezavo železnico, je mesto v drugi polovici 19. stoletja postajalo čedalje večja »vojašnica«, kajti proti koncu staroavstrijske dobe je imelo največjo garnizijo na slovenskem Štajer-

pnico, kjer je bil polk nato razpuščen. Do konca prve svetovne vojne je 47. pešpolk sodeloval v več kot 300 bitkah in spopadih, v katerih je padlo več kot 11.000 oficirjev in vojakov. 47. pešpolk, ki je bil od leta 1817 pretežno dopolnjen s slovenskimi fanti, si je do leta 1918 pridobil sloves enega najboljših polkov monarhije,

ska vojna za neodvisnost (1859), avstrijsko-pruska vojna in tretja italijanska vojna za neodvisnost (1866), okupacija Bosne in Hercegovine (1878) ter prva svetovna vojna (1914–1918). Na koncu so navedeni lastniki polka ter bitke, v katerih je med letoma 1682 in 1918 sodeloval 47. pešpolk. Knjiga je bogato ilustrirana. **D**

Istrska utrdba Petrapilosa

V. M.

V okviru projekta Interreg Srce Istre. Dediščina in umetnost. Razvoj čezmejnih turističnih itinerarijev v urbanih in ruralnih območjih je zgodovinar dr. Darko Darovec napisal knjigo o Petrapilosi, gradu nad reko Mirno pri Buzetu.

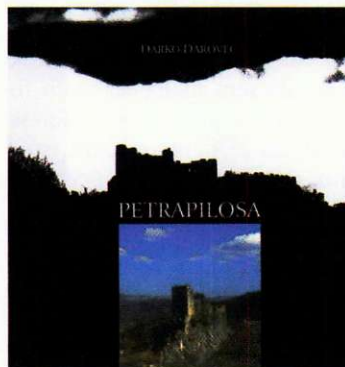
Zelo zanimivo knjigo *Petrapilosa*, z zgodbo o gradu, rodbini, fevdu in markizatu Petrapilosa, je v lepi obliki in z besedilom v treh jezikih (slovensko, italijansko, hrvaško) v založbi *Annales* izdalo Zgodovinsko društvo za južno Primorsko in Znanstvenoraziskovalno središče Koper.

Kosmati grad In kaj pomeni »skrivnostno« ime Petrapilosa? Gre za srednjeveško utrdbo v Istri, nedaleč od slovenske meje, na strmi pečini nad reko Mirno pri Buzetu (natančneje: v stranski dolini potoka Bračan, ki se izliva v Mirno). Ime gradu Petrapilosa je najverjetneje povezano z značilnostmi kraja, kjer se danes nahajajo razvaline te srednjeveške utrdbe. Ime je zloženka iz dveh pojmov: petra je kamen, pelosa pa kosmato, bujno; kosmati kamen oz. grad torej (utrdba,

obrasla z rastlinjem). Pelosa oz. kosmato izhaja iz robidovja in vrbe (salice; zato je v bližini kraj Salež). Domačini utrdbo imenujejo preprosto Kaštel. V podobni obliki Kostel se pojavlja v *Istarskem razvodu*, najstarejšem istrskem pisnem dokumentu.

V srednjem veku so bile le redke stavbe grajene iz kamna. Primera arhitekture pravega srednjeveškega gradu sta npr. Podpeški in Črnokalski stolp. Petrapilosa je primer nekoliko kasnejše arhitekture 13. stoletja in je podobna najstarejši zasnovi celjskega gradu. V 13. stoletju so namreč starejšo utrdbo požgali, zato so na njenem mestu sezidali novo z novo arhitekturo.

Markizat Petrapilosa je bila največji fevd v Istri. Na tem območju sta se stikala dva sveta z dvema ureditvama. Na eni strani so bila obalna mesta

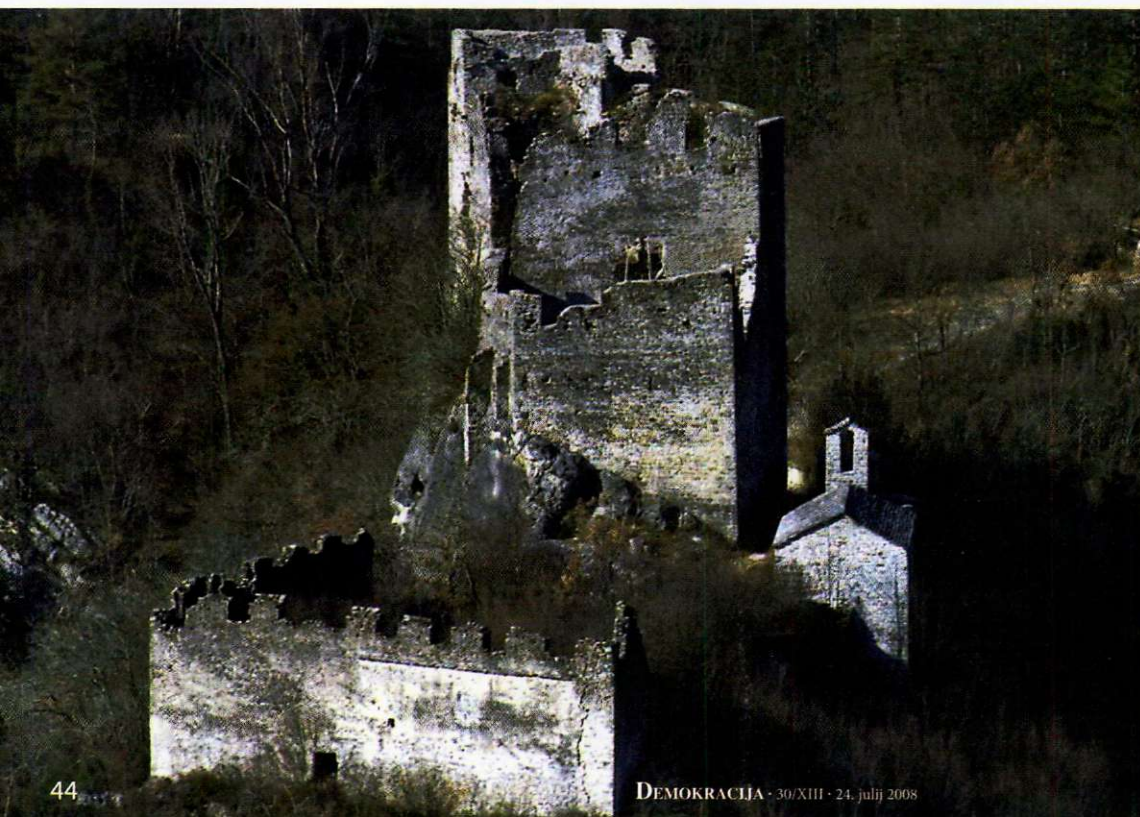
z antično tradicijo, drugačno od mest v notranjosti, ki so jih fevdalci ustanovili z listinami in kjer so mesta segala do obzidij. Mesta z antično tradicijo so imela svoje zaledje in so bila tudi fevdalec nad tem zaledjem. Mestno plemstvo je bilo s svojo avtonomijo beneškim podestajem (županom) navkljub nekakšen vladar v mestnem svetu. V različnih obdobjih je bilo v Istri devet oz. enajst fevdov. Eden od

teh, največji, je bil tudi Petrapilosa. Obsegal je enajst vasi in območje od Sočerge, Pregare in vse do Grimalde, ki je mejilo na Pazinsko grofijo, torej na avstrijski del, ob tem pa je imel še naziv markizat.

Pod Benečani Mejne grofije so imele že v času frankovske nadoblasti poseben status. Bile so na meji, zato so imele nekatere privilegije in večjo avtonomijo. Od začetka 12. stoletja so postali mejni grofje oglejski patriarhi, ki so dobili celotno mejno grofijo Istro. Vendar se je oblast oglejskih patriarhov krčila do končnega propada leta 1420, ko je skoraj celotno ozemlje oglejske patriarhije podedovala Beneška republika, manjši del, Pazinsko kneževino, pa so od leta 1374 zasedali Habsburžani. Fevd Petrapilose je bil zadnji sedež oglejskih patriarhov v Istri. Pod Benečani je ohranil dediščino statusa mejne grofije oz. markizata. Šlo je za edine markize v Istri. Markiz je bil nekoliko pomembnejši od grofa, ki jih je bilo v Istri bistveno več.

Družina Gravisi Prva pisna sled Petrapilose sega v leto 965; gre za darilno listino, s katero je oglejski patriarh Rodoald podaril grad poreški škofiji. V 13. stoletju so ga patriarhi dali v fevd nemški viteški družini, ki je iz njegovega imena izpeljala tudi svoj priimek: de Pietrapelosa. Benetke so, da bi osvojile Istro, leta 1421 nanj poslale svojega slavnega vojskovodjo Taddea d'Esteja, ki je, ko je zavzel Petrapiloso, uničil tudi posvetno moč oglejskih patriarhov.

Ostanki utrdbe Petrapilosa so še danes mogočni.

Petrapilosa z druge strani

Beneški svet deseterice je leta 1440 predal utrdbo Nicoli Gravisiju iz družine, ki je dala vojaške, pisatelje, zdravnike, filozofe, a tudi nepridiprave in kriminalce. Gravisijevi so vodili grad, čeprav so bili le redko v njem, ker so imeli druge posesti v Istri, do dokončne odprave fevdalnih odnosov leta 1869.

Mogočna razvalina Zanimivo je, da grad ni bil nikoli popolnoma razdejan. Krvavi uskoški vpadi v Istro med letoma 1615 in 1617 so ga obšli kakor tudi vsi drugi osvajalci in uničevalci. Stavba je (bila) sestavljena iz stanovanjske-

ga dela, dvorne kapele sv. Marije Magdalene iz 12. stoletja in glavnega stolpa poligonalne oblike. Grad je bil obdan z obzidjem, razen na zahodni strani, ki stoji na strmi pečini. Čeprav že dolgo gre za razvalino, so zidovi ohranjeni do izvirne višine, tri stanovanjska nadstropja ter štiri nadstropja glavnega stolpa. Legenda govori, da ko so nezadovoljni izkoriščanci kmetje v dvajsetih letih 17. stoletja pod gradom kopali jarek, se je gospodar zaradi počasnosti znesel nad njimi tako, da jih je začel bičati. Ker tistih, ki so bili v jarku, ni dosegel, je razjahal konja, vendar je s tem naredil usodno

napako. Nenadoma ni bil več višji in močnejši od kmetov in eden izmed njih mu je z lopato odsekal glavo. Opogumljeni kmetje so potem grad še zažgali.

Skriti biser Utrdba Petrapilosa je bila dolgo časa prepuščena propadanju in zaraščanju. Šele po izidu članka o Petrapilosu v *Buzetskem zborniku* leta 1989 in Darovčevi knjižici leta 1996 so se sosedje v občini Buzet začeli zavedati pomena mogočnih ruševin in so obnovili cerkvico v okviru grajskega kompleksa. Raziskovalci so v njej našli celo nekaj ostankov fresk in napisov v glagolici, kar je v zadnjem delu knjige posebej dokumentirano. **D**

FM 102.1
99.5
stereo
RDS

Radio VIVA

M.Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavara 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Teden kulture v Metliki

V nedeljo se je končal brezplačni festival Teden kulture na Placu 2008, ki je potekal od 14. do 20. julija na Partizanskem trgu v Metliki. Organizatorji so z obiskom festivala izjemno zadovoljni, saj se ga je v 7 dneh udeležilo med 4.000 in 5.000 ljudi. Vsak dan so prihajali novi obrazi, vsak dan so prihajali tudi otroci, ki so se udeleževali dopoldanskega programa za otroke s ŠD Žogica in gledališke predstave Gospodična Bazilika.

Nad večernim programom so bile navdušene tako mlajše kot starejše generacije (v Metliki so med drugim prišli Rambo Amadeus, Soul Finger ter Elemental). Dejansko je organizatorjem uspelo združiti vse starostne skupine, saj je bilo na festivalu zvečer opaziti otroke, najstnike, mlade ter odrasle in starejše ljudi.

Zadnji dan festivala je potekala tudi predstavitev produkcije ustvarjalnih delavnic. Predstave so se šahovska s turnirjem v šahu, multiustvarjalna z izdelki iz različnih mas za oblikovanje, solopetje s pevsko točko, gledališka s predstavo, fotografska z utrinki z dogajanja na festivalu, make up in bodygrafiti z znanjem o ličenju ter umetnosti barvanja telesa, swing s plesno točko, sodobni ples s plesno predstavo in filmska s kratkim igranim filmom z naslovom Kolaps.

»Zdi se nam pomembno, da v takem malem kraju, kot je Metlika, ponudimo ljudem brezplačne kulturno-umetniške vsebine, ki so jim sicer težko dostopne,« so v sporočilu za javnost zapisali organizatorji. Ljudje tako festival Teden kulture na Placu vse bolj sprejemajo, saj je očitno, da ne gre za pijansko zabavo, temveč za kulturno vzgojo ljudi in kakovostno preživljanje prostega časa. Atmosfera je bila izjemno sproščena, starostno raznolika populacija na festivalu pa dokazuje, da se je tam dobro počutil prav vsak obiskovalec. M. P.

Koncert skupine Didgeriboom z avstralskim inštrumenotm didgeridoojem in spremljavo tolkal

RADIO OGNJIŠČE

Radio Ognjišče, Ing. Brela 11, Koper, foto: Žiga Judež

Murska Sobota 91,8
Gornja Radgona 105,9
Kalvarija Maribor 104,5
Radlje ob Dravi 96,5
Ravne Koroška 95,7
Kranjska gora 102,3
Tolmin 91,2
Krvavec 104,5
Mozirje 105,9
Boč 107,3
Sv. Gora 107,5
Dornberk 93,2
Planina Ajdovščina 91,2
Lož 96,8
Postojna 89,1
Ilirska Bistrica 97,3
Črnomelj 92,8
Novo mesto 98,3
Kum 105,9
Tinjan 91,2
Koper 88,2
Luzica 100,1

Ujemite SVOJ val!

Cela vrsta kron

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Barbara Celjska je zagotovo nosila največ kron med ljudmi, ki so bili rojeni na našem prostoru. Bila je nemška cesarica ter nemška, ogrska, češka in hrvaška kraljica. Ni pa kron samo nosila, ampak je imela tudi precejšen vpliv na vladanje.

Barbara Celjska, nemška, ogrska, češka in hrvaška kraljica ter nemška cesarica

Zagotovo je najvišji položaj med vsemi ženskami, ki izhajajo z našega nacionalnega območja, dosegla Barbara Celjska. Celjanka je po poroki s Sigismundom Luksemburškim nosila lepo število kraljevskih

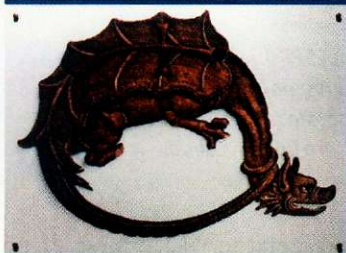
kron: ogrsko, hrvaško, nemško in češko, poleg tega pa še nemško cesarsko krono. A ne le nosila, Barbara je bila tudi zelo vplivna v državni politiki, vsekakor bolj, kot so bile kraljice tistega časa. A ni bila le vplivna, za tiste čase si

je dovolila kar veliko mero samostojnosti. Bila je tudi precej bolj izobražena, kot je bilo tedaj v navadi, in je imela besedo celo med cerkvenim koncilom v Konstanci. Zaradi svojega dokaj svobodnega življenja so ji tedanji kronisti na-

deli vzdevek »nemška Mesalina«, med podložniki pa je bila dokaj priljubljena. Poleg politike in diplomacije sta jo zanimala tudi gospodarstvo in znanost. Predvsem ji je bila pri srcu alkimija, ki ji je tudi posvetila večino časa v zadnjih desetih letih svojega življenja.

Rojena za vplivno mesto Barbara je bila hčerka grofa Hermana II. Celjskega in njegove žene Ane von Schaunberg. Po starših se ji je pretakala po žilah kri več nemških grofovskih družin, kri dinastije Anžuvincev pa tudi Kotromaničev, tedanjih bosenskih kraljev. Kraj in datum rojstva nista znana, rodila naj bi se bila med letoma 1390 in 1395, a verjetneje bolj proti letu 1390.

Barbara je odrasčala na celjskem dvoru, kjer je bila že od najnežnejših let priča kovarstvu svojega očeta grofa Hermana. Glava hiše Celjskih je imel pred očmi predvsem povečati že tako veliko bogastvo družine in se potem z njegovo pomočjo izkupati iz vazalskega položaja nasproti Habsburžanom ter končno povzdigniti Celjane v rang knežjih družin. Barbara je imela tri brate, a le najstarejši Friderik je bil vreden očetovega zaupanja. Na druga dva stari grof sploh ni računal, eden je bil preveč nesposoben, drugi pa preveč bolan in sta dejansko umrla, ne da bi posebno pripomogla k moči hiše. Eden od bratov je umrl v nesreči pri jezdenju, drugi zaradi bolezni. Stari grof je zidal svoje častihlepne načrte na Frideriku in Barbari, a tudi na Ani, Barbarini sestrični, ki je, potem ko je osirotela, prišla pod varušтво svojega strica. Frideriku je bilo namenjeno, da prevzame posesti Celjanov, dekletoma pa, da se primerno omožita. Ana se je leta 1402 poročila z Jagiellom, poljskim kraljem in

Barbara je bila soustanoviteljica elitnega zmajevega reda.

velikim knezom Litve, za Barbaro pa je Hermanu uspelo skleniti dogovor z ogrskim kraljem Sigismundom Luksemburškim.

Sigismund in Hermann sta bila stara vojna in politična zaveznika. Herman je pomagal Sigismundu, da se je rešil iz katastrofalnega poraza proti Turkom leta 1396 pri Nikopolju in tudi pri zadušitvi vstaje nekaterih Sigismundovih močnih vazalov. Sigismund se mu je oddolžil z visokimi in prestižnimi funkcijami, širnimi posestvi ter s svojim političnim vplivom na evropskem diplomatskem prizorišču. Poroka med Sigismundom in Barbaro naj bi tako zapečatila dolgoletno vojaško in politično zaveznitvo.

Barbara je leta 1405, po poroki s Sigismundom, postala ogrska in hrvaška kraljica. Kmalu se je pokazalo, da je precej mlajša Barbara popolnoma kos svojemu kraljevskemu možu. Izkazalo se je, da je precej izobražena. Govorila je latinsko, poleg tega pa še nemško, ogrsko, češko in francosko. V kasnejših letih je obvladala vsaj osnove poljskega in hrvaškega jezika. Živo se je zanimala za politiko in diplomacijo, kar glede

na to, da je odrasčala na dvoru Hermana Celjskega, kjer je bila politika že v zraku, ki so ga dihali, sploh ni bilo čudno.

V decembru 1408 sta Sigismund in Barbara ustanovila zmajski red, elitno družbo, v katero je Sigismund sprejemal svoje najzvestejše politične zaveznike iz kraljevskih in knežjih hiš. Poleg Barbare, ki je bila soustanoviteljica reda, sta bila v njem tudi Herman in Friderik Celjski, se pravi, da so bili v tem elitnem združenju Celjani več kot dostojno zastopani.

Vplivna kraljica Moč Barbarinega in tudi Hermanovega vpliva na Sigismunda se je pokazala leta 1410. Mož Barbarine sestrice Jagiello Poljski se je zapletel v vojno z redom tevtonskih vitezov. Za redom je stala praktično vsa tedanja Evropa, a Celjani so uporabili svoj vpliv, da Sigismund, ki je prav tedaj kandidiral in bil tudi izvoljen za rimsko-nemškega cesarja, ni ne politično in še manj z vojaki podprl reda v odločilni bitki pri Tannenbergu. Bitka se je na koncu sicer sprevrgla v hud poraz tevtonskega reda, vprašanje pa je, kaj bi se zgodilo, če bi sodelovali tudi ogrski vitezi, kajti bitka je bila nekaj časa neodločena in bi se lahko nagnila tako na eno kot na drugo stran.

Zaradi precej svobodnega življenja so Barbari Celjski tedanji kronisti nadeli naziv »nemška Mesalina«.

Leto prej, preden je Barbara postala cesarica (kronana je bila šele triindvajset let pozneje, leta 1433, in še tedaj v odsotnosti), je rodila hčerko Elizabeto, svojega edinega otroka. Elizabeta, ki se je kasneje poročila z Albertom Habsburškim, je podedovala Sigismundovo dediščino, prek nje pa se je kri Celjanov razširila po vsej Evropi. Kri Barbare Celj-

Barbarin mož Sigismund je bil tesen zaveznik njenega očeta.

Vplivno besedo je imela tudi na koncilu v Konstanci.

ske dandanes teče v žilah večine evropskih vladarskih družin.

Barbara je bila tako kot njen oče prepričana, da sta razvito go-

uradno Cerkvijo in disidentom Janom Husom. Barbara je imela veliko besede v ozadju Sigismundove odločitve, da pritrdi uradni cerkveni trditvi, da je Hus krivoverec in upornik, kar je Husa pripeljalo na grmado.

Leta 1419 sta se Sigismund in Barbara neuradno ločila. Začela sta živeti vsak sebi, a sta ostala politična zaveznika. To dokazuje tudi dejstvo, da je imela kljub fizični odtujitvi Barbara velik vpliv na svojega moža. Sigismund je namreč velik del svoje politične moči uporabil za pomoč Celjanom, da so se končno lahko osvobodili izpod seniorstva Habsburžanov. Prav toliko, če ne še več truda je vložil v razne kompromise in dogovore, ki so končno zgladili pot, po kateri je bila hiša Celjskih povzdignjena med knežje dinastije, se pravi v rang samostojnih vladarskih hiš, ki imajo nad sabo le rimsko-nemškega cesarja in nikogar drugega. Če bi bila Barbara

Ena izmed mnogih Barbarinih kron, krona sv. Václava, češkega kralja

► in Sigismund po ločitvi na bojni nogi, si cesar verjetno ne bi dal toliko opraviti s povzdigovanjem Celjanov, ampak bi jim verjetno postavljaval ovire.

Neuradna ločitev Barbara je kot precej samostojna in tudi precej živahna ženska seveda opravila svojo dolžnost in se zaradi političnih koristi poročila s precej starejšim možem ter rodila otroka, potem pa se zdi, da si je poskušala svoj užitek poiskati tudi zunaj moške postelje. Navzven je bilo sicer vse lepo prikrito in diskretno, neposredno je niso nikoli ujeli, a šušljalo se je, da ima ljubimce. Po ločitvi od moža jih je imela skoraj zagotovo, a je bila tudi pri tem diskretna in previdna. Seveda pa so drugi evropski

dvori šušljali in kaj kmalu se je prijel vzdevek »nemška Mesalina«, po ženi rimskega cesarja Klavdija, ki je še dandanes sinonim za nezvesto, razuzdano, nimfomansko ženo, ki se poleg vsega vtika še v politične zadeve svojega moža. Velik del teh obtožb na račun Barbare je prišel izpod peresa Silvija Eneja Piccolomini, ki je bil tedaj kronist Friderika III. Habsburškega, le-ta pa je bil v tistem času najhujši nasprotnik hiše Celjskih. Popolnoma jasno je, da je bil kronist v službi svojega gospoda ter je le ponavljal njegove trditve in prepričanje. Piccolomini je nato nadaljeval svojo kariero v Cerkvi in bil končno okronan za papeža Pija II. Po tem seveda nihče več ni imel želje, da bi oporekal njegovim kronikam. Oznaka Barbare Celjske je ostala, čeprav je jasno, da je marsikaj, kar je zapisal Piccolomini, pretirano ali celo zlonamerno.

Glede na to, da so jo poročili zaradi političnih koristi, je popolnoma razumela svojega brata Friderika, ki ga je doletela podobna usoda. Friderik se je po smrti svoje žene na veliko ogorčenje svojega očeta začel najprej videvati, potem pa odkrito živeti z Veroniko Deseniško. Med očetom in sinom je prišlo do odkritega spora in Friderik je pobegnil na Ogrsko ter upal, da ga bo Sigismund vzel v bran. Barbara je posredovala,

Papež Pij II. je v času, ko je bil še kronist na habsburškem dvoru, pogosto neutemeljeno negativno pisal o Barbari Celjski.

no aretacijo. Nekaj mesecev po svoji vrnitvi na dvor je bila torej Barbara z dvora izgnana; pripeljali so jo v mesto Znojmo, kjer je bila poslej zaprta. Resda je bil to hišni pripor in ne temnica, a pripor je bil vendarle. V njem je ostala celi dve leti, dokler ni njen ostareli mož umrl.

Barbaro Celjsko je po Sigismundovi smrti izpustil njen zet Albreht Habsburški, ki je skupaj z ženo Elizabeto podedoval Sigismundove posesti. Po izpustitvi se je Barbara začasno umaknila v tujino, pa ne v Celje, kot bi pričakovali, ampak na Poljsko, kjer je preživela skoraj dve leti. Sestrična Ana je že davno počivala v kraljevi grobnici, njen ostareli mož Jagiello pa je bil še vedno živ.

Leta 1441 se je Barbara vrnila na Češko, kjer je tudi sicer najraje živela, in se naselila na grad Melnik nad Labo. Obnovila je politično aktivnost in po svojih

Barbara Celjska se je zanimala za politiko, gospodarstvo in alkimijo, govorila pa je vsaj pet jezikov.

Pri tem se je srečala z bratom, ki je medtem postal po očetovi smrti glava hiše Celjskih in bil že razglašen za samostojnega kneza nemškega cesarstva. S tem so Celjski dosegli svoj zenit.

Alkimija in okultizem Barbara je bila, kot že rečeno, skoraj dve desetletji praktično odmaknjena od dvora. S cesarjem je sodelovala, a iz daljave, prek kurirjev in pisem. Na novem dvoru se nekako ni več najbolje znašla, ni pobliže poznala novih ljudi, njihovih zavezništov in sovražtev, nasprotij in ambicij. Vpletla se je v vsakdanje dvorne spletke, a je bila pri tem precej neprevidna. Očitno se je zmotila pri izbiri zavezništov in tudi precenila svoj položaj, kajti nasprotnikom je uspelo spodkopati njen položaj in Sigismund je celo ukazal nje-

močeh svetovala zetu in hčeri. Obnovila je tudi zvezo s svojim bratom Friderikom, ki pa se je skoraj povsem umaknil iz političnega življenja in vse bolj prepuščal vodenje družinske politike sinu Ulriku. Barbara je tudi z Ulrikom vzpostavila pisno zvezo. Sicer pa se je v času svojega življenja na gradu Melnik največ posvečala svoji veliki ljubezni, alkimiji. Ob alkimiji se je začela zanimati tudi za okultne vede. Tako je precej odmaknjeno preživela deset let, dokler ni 11. julija 1451 umrla v Pešti. Pokopali so jo ob Sigismundu v ogrski kraljevski kripti. Samo pet let po njeni smrti je s smrtjo njenega nečaka Ulrika II. Celjskega hiša Celjskih, h katere moči je tudi Barbara veliko pripomogla, po moški liniji izumrla in izginila s političnega prizorišča. ■

Pet let po smrti Barbare Celjske so Celjani propadli.

Radio Krka
106.6 MHz

DNEVNE NOVICE od PONEDELJKA do PETKA!

DEMOKRACIJA spletna

V središču | Uvodnik | Politika | Slovenija | Intervju | Kultura | Črna kronika | Šport | Rumeno | Osebnosti | Tujna | Forum | Blog | Knjižarna

ZADNJIH 8 NOVIC

- 10:40 Bush zadovoljen z obiskom
- 10.06.2008 Türk in Bush govorila o nujnosti krepitve
- 10.06.2008 Bush pri Janši pohvalil izjemen napredek
- 10.06.2008 Slovenije
- 10.06.2008 Evro-sredozemsko univerzo podpira
- 10.06.2008 gospodarstvo
- 10.06.2008 Bush prispej na vrh EU-ZDA v Slovenijo
- 10.06.2008 O svobodi medijev v EU
- 10.06.2008 Vlada ne bo popuščala sodnikom
- 10.06.2008 Markeševa nesoglasja

10:40 | 0 komentarjev

Dnevne novice

Bush zadovoljen z obiskom

"Slovenija je velik košček nebes," je po koncu vrha EU-ZDA na Brdu pri Kranju ocenil ameriški predsednik Bush. Napovedal je, da se bo v Slovenijo vrnil kot turist, gostitelju, predsedniku Evropskega sveta, slovenskemu premieru Janezu Janši pa se je zahvalil za gostoljubje. ... več >>

V novi Demokraciji ne prezrite
EKSKLUZIVNO

Tajkuni - slovenska
potencialna socialna bomba

VREMENSKI OVSERVALEC			
			
DANES	JUTRI	PETEK	SOBOTA
15 °C 23 °C	13 °C 17 °C	11 °C 14 °C	11 °C 18 °C

Ameriški predsednik George W. Bush, slovenski premier Janez Janša in predsednik evropske komisije Jose Manuel Barroso

FOTO: Grega Wernig/Salomon 2000

10.06.08 | 0 komentarjev

Dnevne novice

Türk in Bush govorila o nujnosti krepitve človekovih pravic

Predsednika Slovenije in ZDA, Danilo Türk in George Bush, sta se danes na Brdu pri Kranju posvetila predvsem nujnosti krepitve spoštovanja človekovih pravic. Na tem področju sta po Türkovih besedah govorila tudi o tem, da bi bilo potrebno zapreti ameriško vojaško oporišče Guantanamo na Kubi, kjer so zaprti teroristični osumiljenci. ... več >>

Predsednika Slovenije in ZDA, Danilo Türk in George Bush

FOTO: Grega Wernig - Salomon 2000

10.06.08 | 0 komentarjev

Dnevne novice

Bush pri Janši pohvalil izjemen napredek Slovenije

Ameriški predsednik George Bush je na davišnjem srečanju s predsednikom Evropskega sveta, premierom Janezom Janšo pohvalil izjemen napredek, ki ga je Slovenija naredila od njegovega zadnjega obiska pred sedmimi leti. Sicer pa so pogovori pred začetkom vrha EU-ZDA potekali izjemno sproščeno in v prijateljskem duhu. ... več >>

Ameriški predsednik Bush in predsednik Evropskega sveta Janez Janša

FOTO: Gregor Pohleven

Dnevne novice
Evro-sredozemsko univerzo
podpira gospodarstvo

10.06.08 | 0 komentarjev

Z Demokracijo do novega telefona

Priloga Demokracija vam omogoča, da sodelujete v tekmovanju za novega telefona. Sodelujte do 31. avgusta 2008. V tekmovanju sodelujejo vsi, ki bodo prejeli Demokracijo do novega telefona. Zmagovalec bo prejel novega telefona. Sodelujte do 31. avgusta 2008.

DEMOKRACIJA

KORISTNE POVEZAVE

KOLOSEJ Vrtne zbirke

BANKA SLOVENIJE

ANKETOMAT

Kako ocenjujete uredniško delo dosedanjega odgovornega urednika Dejanja Markeša?

V tej anketi ste že sodelovali

Pozitivno 12 %

Negativno 59 %

Srednje 17 %

Nimam mnenja 12 %

Do sedaj je glasovalo 88 obiskovalcev

ZADNJE NA BLOGU

09.06.08 Zakaj ne bo festivala MMST?

Objavimo, kar drugi zamolčijo.

Gorenja vas

Petra Janša, foto: STO/ D. Mladenović

Gorenja vas (402 m) je naselje v občini Gorenja vas-Poljane, ki leži v Poljanski dolini okoli 16 km jugozahodno od Škofje Loke ob reki Sori in njenem desnem pritoku Brebovščici. Gorenja vas je postala po koncu druge svetovne vojne z odprtjem manjših industrijskih obratov središčno naselje v dolini Poljanske Sore. Južno od nje je zaselek Lajše, kjer se je rodil naravoslovec Ivan Regen. Letos bo 27. julija potekal **11. tradicionalni praznik žetve**, ki prikazuje žetev v časih, ko mehanizacija še ni krojila kmečkega vsakdanjika. Prireditev pripravlja Turistično društvo Žirovski vrh sv. Urbana in je brezplačna.

Prve poselitve kraja Človek se je v teh krajih dokazano prvič pojavil približno 650 let pr. Kr. Kdo je bil to, ni točno dokazano, saj naselitev datira v čas pred prihodom Kelto. Ta človek je imel stalno prebivališče, saj je obdeloval zemljo in gojil žita, katerih pelodna zrna so našli kot usedline v dveh barjih v bližini Leskovic. Naslednji prebivalci, ki so za sabo pustili sledi, so bili Rimljani. Tu so živeli prva stoletja po Kr., dokaz za to pa so najdbe glinenih vodovodnih cevi v Stari Oselici, Javorjah, Kremenku in Lučinah. Poleg cevi sta bili v Podgori in Malenskem vrhu najdeni sponki iz rimske dobe, v Leskovici pa leta 2003 konica samostrela.

Prvi pisni dokument, ki omenja te kraje, ima letnico 973. Tega leta je kralj Oton II. daroval freisinsškemu škofu Abrahamu z dvema darilnima listinama obsežno območje Škofje Loke, Sorškega polja ter Selške in Poljanske doline. Ozemlje občine od današnjih Hotovlja, Žabja vas in Laze, ki se v zapisih pojavijo kasneje. Tukaj so izvzete tudi vasi, ki so nastale v dobi druge kolonizacije. To je območje Stare Oselice, Sovodnja in Žirovskega vrha. Kaj so urbarji in kako so nastajali? Urbar je knjiga s popisom stanja v času,

Natančnejši pregled stanja in poteka naseljevanja Poljanske doline najdemo v urbarjih z letnico 1290 in 1318. Ta dva urbarja sistematično popisujeta in naštevata vse vasi in posamezne domačije, ki so stale in bile naseljene v tem času. V teh dveh urbarjih so omenjene vse današnje vasi, izjema so samo vasi Hotovlja, Žabja vas in Laze, ki se v zapisih pojavijo kasneje. Tukaj so izvzete tudi vasi, ki so nastale v dobi druge kolonizacije. To je območje Stare Oselice, Sovodnja in Žirovskega vrha. Kaj so urbarji in kako so nastajali? Urbar je knjiga s popisom stanja v času,

ko je nastala. Danes bi bil še najboljši izraz inventurna knjiga. Ker prazen in neposeljen prostor ne daje dohodka, je bil škof zainteresiran za čim hitrejšo in načrtno kolonizacijo. Za naseljevanje in izkoriščanje ozemlja, ki ga je škof dobil v dar, je bil zadolžen kaščar. Njemu je tudi pripadla vsaka deseta ustanovljena huba, domačija. Lastnik vseh posameznih hub in vasi je bil škof, človek, ki je obdeloval zemljo je bil samo preužitkar. Lahko je samo obdeloval zemljo, domačije ni smel drobiti niti prodajati parcele. Če kaščar ni bil zadovoljen z njegovim delom, ga je preprosto odslovil in nastanil novega človeka.

Danes je za **občinski praznik** določen **23. november**, dan, ko je bila leta 973 zapisana darilna **listina cestarja Otona II.** kot najstarejši pisni vir.

Cerkev sv. Janeza Krstnika Začetki cerkve sv. Janeza Krstnika segajo že v 14. stoletje, vendar se prvič omenja leta 1623. Na mestu stare zgradbe so nekako sredi 17. stoletja pozidali novo cerkev. Proti koncu 20. stoletja so jo poslikali v pravi freskotehniki. Tudi Valvazor omenja »cerkev Janeza Krstnika v Sestranski vasi s tremi oltarji in bratovščino sv. Antona Padovanskega«.

Mednarodni mojster fotografije **Vlastja Simončič** je v nekdanjem župnišču pri omenjeni cerkvi leta 1991 odprl **fotografski muzej**. V njem je razstavil del svoje bogate zapuščine lastnih fotografskih in likovnih del ter veliko za-

Poljanska dolina

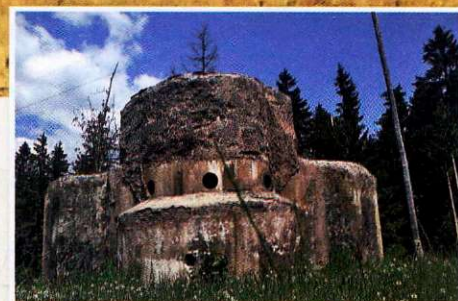
Cerkev sv. Janeza Krstnika

Praznik žetve

Pogled z vrha Blegoša

Ostanek Rupnikove linije

nimivih fotografskih in filmskih pripomočkov, med katerimi so tudi taki, ki segajo na sam začetek fotografije. Muzejska zbirka prikazuje, kako so izdelovali fotografije nekoč; preproste temnice, fleše za enkratno uporabo z vnetljivim praškom, strojček za obrezovanje slik, retuširne mize za negative, tipe razvijalnih doz za film, strojček za izdelovanje razglednic ... Simončič je hranil tudi vse svoje stare fotoaparate, nekatere so mu podarili znanci, nekatere je kupil; tako je lahko v muzeju pripravil pregled razvoja fotoaparatorov: preproste škatle, v katere si vstavil plošče, ruske fotoaparate in svetlomere, diaprojektor na petrolejko s konca 19. stoletja, zdaj že pozabljeni kalejdoskop in veliko kamer. Danes je muzej bogatejši za marsikateri predmet, ki so mu ga poklonili ljubitelji fotografije in nekdanji Simončičevi prijatelji, zato je vreden ogleda.

Znanstvenik svetovnega slovesa Dr. Janez (Ivan) Regen se je rodil leta 1868 v Lajšah nad Gorenjo vasjo, deloval pa je večinoma na Dunaju, kjer je tudi umrl.

Mednarodni mojster fotografije Vlastja Simončič je v kraju odprl fotomuzej.

Osnovno šolo je obiskoval na Trati v letih 1877–1887, nato v Škofji Loki in Ljubljani, kjer je leta 1890 maturiral kot gojenec Alojzijevega, eno leto pa je bil štipendist mesta Ljubljane. Po treh letih bogoslovja se je odločil za študij naravoslovja na Dunaju. Po končanih filozofskih študijih se je vpisal na izredni študij medicine z raziskovalnim delom na področju živalske fiziologije. **Prvi je raziskal zgradbo in delovanje cvrčal** pri ravnokrilcih (muren, kobilice), petje in njegov pomen ter sluh teh žuželk. Z izvirnimi poskusi je uvedel v biologijo nove raziskovalne metode. Na ljubljanski univerzi so mu leta 1919 ponudili mesto izrednega profesorja, vendar se zanj ni odločil. Od ustanovitve SAZU je bil njen dopisni član, častni član Prirodoslov-

nega društva v Ljubljani in podpornik slovenskih kulturnih ustanov.

Raj pod Blegošem Zaradi lepe in dostopne lege je Gorenja vas, ki je obdana s prijetnimi, razgibanimi in razglednimi hribi, odlično izhodišče za raznovrstne kolesarske, tematske in pešpote.

Blegoš je s svojimi **1563 m** najvišji vrh Škofjeloškega hribovja. Osrednji greben Škofjeloškega hribovja je sicer najbolj naseljen v okolici Starega vrha. Blegoš se vzpenja med Poljansko in Selško dolino, najbolj urejen dostop nanj pa je prek vasi Gorenja Žetina. Z vrha se ponuja odličen razgled na najvišje slovenske gore v skupinah Julijskih Alp, Karavank in Kamniško-Savinjskih Alp. Zgornja meja gozda je tu izredno nizko, komaj doseže višino 1500 m. Blegoš je dobro znan po svoji favni in flori. Nad gozdom se razprostira preproga rododendrona, vmes se košatijo koški gorskega glavinca, po travnati ruši pa so nasuti cvetovi murk. Toliko jih je, da bi Blegoš lahko imenovali goro murk. Betonske utrdbe Rupnikove linije na vrhu Blegoša spominjajo na čas pred drugo svetovno vojno. Blegoš je takrat veljal za eno glavnih postojank v obrambnem sistemu Kraljevine Jugoslavije proti Italiji. Pod vrhom Blegoša stoji planinska koča, ki obiskovalce vselej toplo sprejme in pogosti. **D**

Nekropola

1.

Založba Mladinska knjiga

V *Jubilejni zbirki* je izšla *Nekropola* Borisa Pahorja, ki je prvič izšla leta 1967 in je podnaslovljena kot »pripoved«. Nastala je po avtorjevem obisku nacističnega taborišča, v katerem je bil med drugo svetovno vojno zaprt; srečanje s preteklostjo mu je obudilo nemalo bridkih pa tudi toplih spominov na nekdanje trpljenje jetnikov in njihovo človeško solidarnost, v nekaj urah se mu zvrsti pred očmi vrsta taboriščnih usod, ki jih popisuje prizadeto, a obvladano stvarno. Pripoved je bila leta 1990 (pod naslovom *Romar med sencami*) prevedena v francoščino, kar je spodbudilo prevode še v druge jezike in *Nekropola* je obveljala (kar se je potrdilo tudi ob letošnjem velikem zanimanju med italijanskimi bralci) za živo in še zmerom pretresljivo pričevanje o oblikah zla in načinih preživetja. Boris Pahor (rojen 26. 8. 1913 v Trstu) je simbol trdoživosti in neupogljivosti (slovenskega) človeka, izpostavljenega vsem mogočim preizkušnjam, ki jih vsakokrat premaga in preseže. V častitljivi starosti žanje priznanja za literarno, publicistično in uredniško delo ter jih sprejema iskričnega duha in z živahno, tehtno, marsikdaj polemično besedo. Številni prevodi njegovih del pa potrjujejo veljavnost njegove literature tudi v drugih jezikovnih območjih.

Življenjske izkušnje

Študentska založba

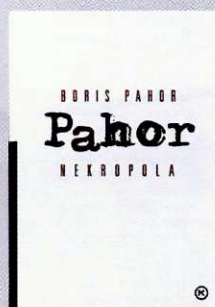
Sveti Lenart, vrtnice in gamsov skret niso klasična avtobiografija, temveč izrazito literarizirano pričevanje o življenjski izkušnji Matjaža Kmecla, uzrti iz točno določene, sedanje perspektive. Kmecl se tako ne loti kronološkega pregleda lastnega življenja, ampak ga v prvi vrsti zanima narava njegove izkušnje v njeni esencialnosti. Tej se ne približuje na abstrakten način, ampak jo poskuša zasledovati skozi tri na videz zelo različne tematske sklope: strast do gojenja vrtnic, gore in politiko.

Labirinti ljubezni

2.

Založba Sophia

V knjigi *Labirinti ljubezni* literarna zgodovinarica dr. Katja Mihurko Poniž piše o ljubezni v slovenski književnosti od romantike do druge svetovne vojne. Avtorica se posveča tako poeziji kot proznim in dramskim besedilom. Ljubezen je namreč čustvo, ki omogoča v literarnem besedilu, ko se preobrazi v témo ali motiv, širok spekter dogodkov in refleksij. Lahko je gonilna sila zgodbe v prozi ali točka, na kateri vznikne konflikt, ki sprosti ali zaostri napetosti v dramatik, v poeziji pa je izvir,

1.

2.

3.

4.

iz katerega vrejo najgloblji občutki lirskega subjekta do ljubljene bitja. Tako v slovenski literaturi srečamo najrazličnejše ljubezenske labirinte, kot so vzvišen moški, usodna zapeljivka, krhka ženska, ukročena trmoglavka, neutrušeni iskalec, emancipiranka, istospolna ljubezen, pedofilija, incest, zakon na kmetih ali razpoke meščanskega zakona.

Marina Cvetajeva

Založba Litera, Maribor

Povest o Sonječki je zadnja in najdaljša proza ruske pesnice Marine Cvetajeve. Pisati jo je začela julija 1937, končala pa januarja 1938, v svojem zadnjem francoskem obdobju. 27. septembra 1937 je o njej pisala češki prijatelj Ani Teskovi: »Vse poletje sem pisala svojo Sonječko – povest o prijateljici, ki je pred kratkim umrla v Rusiji. Težko napišem prijateljici – to je bila ljubezen – v ženski podobi, nikogar v življenju nisem tako ljubila – kot njo. To je bilo spomladi 1919. leta – to je bila pomlad 1919. leta. In od takrat je vse spalo – živelo znotraj mene – in vest o smrti je razburkala vse globine, morebiti pa sem se sama spustila v tisti večni vodnjak, kjer je zmeraj vse – živo.« To je slogovno zanimiva in raznorodna proza, ki vključuje različne žanre: spomine, biografske in avtobiografske elemente, esej, pesmi, pisma, dnevnik. Ostrina misli se zliva z ostrino pogleda, razčlenjevanje lastne duše in njenih najtanjših vzgibov z bleščečim podajanjem tujega govora.

Varnostne sile

3.

Arhivsko društvo Slovenije

Arhivsko društvo Slovenije je v okviru zbirke *Viri* izdalo publikacijo z naslovom *Naše varnostne sile 1850–2008 (temeljni pravni predpisi)*. Knjiga obsega nad 300 strani in prinaša glavne pravne predpise, ki so urejali delovanje in organiziranost varnostnih sil pri nas od njihove ustanovitve do danes. V tem času je ozemlje Slovenije doživljalo številne

spremembe. Natisnjenih je 53 glavnih predpisov, ki so urejali orožništvo, državno policijo, milico oziroma organe za notranje zadeve ter sedanjo policijo. Na začetku vsakega od petih časovnih razdobj je Pavle Čelik orisal celoten varnostni sistem. Zato je prikazal tudi tako imenovano krajevno varnostno moštvo, skrajšano imenovano občinsko policijo, izognil pa se ni niti sestavinam zasebnega podjetništva pri varovanju zasebnega premoženja. Bralec, ki ga zanima to področje dogajanja pri nas, bo tako na enem mestu dobil pregled vseh glavnih predpisov, ki so urejali varnostne sile na našem ozemlju.

Paul Ricoeur

Društvo Apokalipsa

V filozofski zbirki *Aut* je društvo Apokalipsa izdalo knjižico znamenitega francoskega filozofa Paula Ricoeurja *Živ vse do smrti in fragmenti*. Ricoeur sicer ni klasični krščanski filozof, čeprav se je veliko časa poglobljeno ukvarjal z bistvenimi vsebinami in sporočili krščanstva. V objavljenem eseju *Do smrti: o žalovanju in veselju* in fragmentih se kaže obrat, s katerim se skrb zase preusmeri na druge.

Dunaj

4.

Založba Mladinska knjiga

Vodnik *Dunaj* avtorja Stephena Brooka nam bo pomagal obisk Dunaja kar najbolj izkoristiti. Odlikujejo ga prijazna uporaba, izčrpne in natančne informacije o krajih ter bogato, zelo podrobno ilustrativno gradivo: fotografije, zemljevidi, enkratni natančno izdelani 3-dimenzionalni načrti ulic in prerezi znamenitosti. Predlaga tudi prenočišča in razkriva, kje se lahko okrepčamo z najboljšimi krajevnimi specialitetami. Zbirka *Svetovni popotnik* prinaša vodnike iz svetovno znane izvirne zbirke *Eyewitness*, najboljših vodnikov po mnenju bralcev *Guardiana* in *Observerja*. Letos sta že izšla naslova *Provansa* in *Azurna obala* ter *Pariz*, kmalu pa izide še *London*.

Privoščite si knjigo ...

... z 10-odstotnim popustom in darilom!

PRIČEVANJA

Avtor se spominja mladosti za časa terorja na Primorskem, boj v 2. svetovni vojni v italijanski in jugoslovanski kraljevi vojski ter sanj, ugaslih v udbovsem zaporu, o pravičnejši družbeni ureditvi.

Avtor: Viktor Miklavčič
Obseg: 320 strani
Format: 17x24,5 cm
Trda vezava
Cena: 20,44 EUR

MATI SLOVENIJA

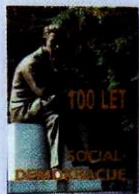
Pesmi pesnika slovenske pomladi, tradicije, vrednot

Avtor: Tone Kuntner
Obseg: 72 strani
Format: 13,5x22,5 cm
Trda vezava
Cena: 9,18 EUR

MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

Pripoved iz časa druge svetovne vojne in po njej. Dodan seznam sodelavcev Udbe.

Avtor: Dušan S. Lajovic
Obseg: 347 strani
Format: 17x24,5 cm
Trda vezava
Cena: 25,87 EUR

ZADNJI IZVODI!**100 LET SOCIALDEMOKRACIJE**

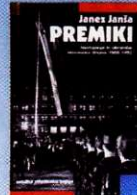
Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične oživitve konec prejšnjega stoletja

Avtor: Milan Zver
Obseg: 125 strani
Format: 15x21 cm
Brošura
Cena: 9,18 EUR

OKOPI

Politični razvoj slovenske države od leta 1994
Prodana je bila že v več kot 18.000 izvodih!

Avtor: Janez Janša
Obseg: 309 strani
Format: 16,5x24,5 cm
Trda vezava
Cena: 9,18 EUR

PREMIKI

Nastajanje in obramba slovenske države 1988-1992
Prodana v več kot 65.000 izvodih!

Avtor: Janez Janša
Obseg: 363 strani
Format: 15,5x23,5 cm
Trda vezava
Cena: 9,18 EUR

USTAVA ZDRUŽENIH DRŽAV AMERIKE s pojasnili

Ustava Združenih držav Amerike je najstarejša veljavna pisana ustava v svetu pa tudi najpomembnejše, najvplivnejše in najbolj študirano pravno besedilo, kar jih je bilo napisanih. Po več kot dveh stoletjih se še danes uporablja v domala nespremenjeni obliki. Neizmeren je tudi njen vpliv na ustavni razvoj v Evropi in drugod po svetu.

Avtorja: mag. Klemen Jaklič in mag. Jurij Toplak
Obseg: 144 strani
Format: 11x16 cm
Trda vezava
Cena: 20,82 EUR

DRŽAVNA UREDITEV REPUBLIKE SLOVENIJE

Knjiga prinaša aktualen pregled zakonodaje s področja državne in ustavne ureditve Republike Slovenije. Poleg besedila najpomembnejših predpisov s področja državne ureditve, organov oblasti, človekovih pravic, volitev in referendumov ter ustavnega sodstva govori tudi o postopkih pred ustavnim sodiščem in nekaterih njegovih odločitvah. Knjiga je opremljena z vzorci vlog pred ustavnim sodiščem in z uvodnimi pojasnili.

Uredniki: prof. dr. Rafael Cijan, mag. Jurij Toplak, Tadej Dubrovnik
Obseg: 376 strani
Format: 17x24,5 cm
Trda vezava
Cena: 35,46 EUR

NAROČILO (označite z x):

	cena s popustom
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	18,40 EUR
☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	8,26 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	23,28 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	8,26 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	8,26 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	8,26 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	18,74 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	31,91 EUR

cena s popustom

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov
Nova obzorja d.o.o., Mivka 25,
1000 Ljubljana ali na
faks 01 24 47 204.

Naročila sprejemamo tudi
po telefonu na številko 01 24 47 200 ali
e-mail knjigarna@demokracija.si.

Vse cene vsebuje 8,5-odstotni DDV. Poštnino
po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača
naslovnik ob prevzemu. Akcija velja do
31.7.2008 oziroma do razprodaje zalog.

Ime in priimek (ime podjetja):

Ulica:

Kraj, poštna št.:

Kontaktna oseba (samo pravne osebe):

Datum naročila:

Podpis in žig naročnika
(samo pravne osebe):Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV:

Podobe duše in fotografije solin

Lucija Horvat

V galeriji Krka v Ljubljani je na ogled razstava slik Draga Petrovića, v galeriji Lek pa razstava fotografij Primoža Hienga. Prva je manifest avtorjevega pogleda na umetnost, druga pa pogled na Sečoveljske soline iz zraka.

Slikar Drago Petrović se je zavestno odločil, da bo pred gledalca postavil vso raznolikost svojega slikarskega eksperimenta, tudi starejša dela, in na ta način razgalil koncept svojega umetniškega kreda. »Za ta korak se slikar odločil v sozvočju s poudarki svoje teoretične naloge, s katero je v zelo razširjenem kontekstu filozofske, sociološke in likovnoperciptivne študije razmišljal o temeljnih nalogah slikarstva danes in njegovih perspektivah za prihodnost«, je zapisal likovni kritik Marko Košan, ki je začetek Petrovićevega iskanja likovne poti v zloženki k razstavi označil za ljubiteljsko strast in sramežljivo uresničevanje mladostniških želja, ki se je nadaljevala v smelejšem, včasih avanturističnem preizkušanju likovnih praks. Leta 2007, po diplomu na Visoki šoli za risanje in slikanje v Ljubljani, se je Drago Petrović spet znašel na začetku poti, saj mora na samostojni razstavi dokazati konsistentnost ustvarjenega angažmaja in jo podkrepiti s serijo podob prepoznavnega osebnega sloga, s katerim se bo avtorsko vzpostavil znotraj nepregledne množice likovnih zanesenjakov, piše Košan.

Širina ustvarjanja Umetniški kredo Draga Petrovića se po besedah Marka Košana spreha od realistične figuralike do kromatsko izenačene, čeprav nikoli do konca brezpredmetne abstrakcije, od študijskih skic do kompleksno izvedenih kompozicij na velikih platnih, od statičnih, kompozicijsko domišljenih tihožitij in aktov do dinamičnih figuralnih kompozicij, ki se spogledujejo z analitičnim kubizmom, ter od one-melega figuralnega motiva do

Od abstrakcije do študijskih skic (Petrović)

Soline iz zraka (Hieng)

Avtor je preučil naravne zakonitosti okolja solin. (Hieng)

angažiranega komentarka dnevnih političnih dogodkov. Drago Petrović, rojen leta 1949 v Ljubljani, se je s slikarstvom začel ukvarjati kot nedeljski slikar. Izpopolnjeval se je pri Zmagu Modicu in profesorju Savu Sovretu. Ukvarja se tudi s prostčasno likovno andragogiko in pri tem sodeluje s slikarjem Zmagom Jerajem.

Soline iz zraka Razstava fotografa Primoža Hienga z naslovom Soline – med nebesi in zemljo je pogled na soline iz zraka, kar daje fotografskim podobam povsem novo razsežnost. Avtor se s fotografiranjem iz zraka intenzivno ukvarja zadnje desetletje in upodablja slovenske reke, mesta in zanimive krajinske predele, kot so tudi Sečoveljske soline. O motivu razstave je zapisal: »Že ob prvem obisku solin sem bil preprosto očaran. Kot mnoge likovne ustvarjalce so tudi mene soline pritegnile z zanimivimi motivi.« Likovni kritik Iztok Premrov je zapisal, da je posebnost fotografskega zapisovanja solin Primoža Hienga, njegovih posnetkov iz zraka, predvsem iskanje in odkrivanje neskončno menjavajočih ter spreminjajočih se likov in razpoloženj v talni podobi solin, fotograf pa je ob tem moral preučiti naravne danosti in zakonitosti okolja solin, spremljati potovanje svetlobe in vizualne spremembe, ki jih solinam prinašajo letni časi, dnevni in hipni utrinki. V zadnjih letih je Hieng, ki se s fotografijo ukvarja že od malega, pripravil 24 samostojnih fotografskih razstav in sodeloval na več kot 60 skupinskih razstavah doma in v tujini. Je fotograf prvega razreda Fotografske zveze Slovenije, od leta 2006 pa tudi član Fotokluba Ljubljana.

Dvakrat zlat

Zbor Perpetuum Jazzile

Slovenska vokalna zasedba Perpetuum Jazzile, edini slovenski jazzovski zbor, ki je do sedaj izdal nekaj cedejev, je na 5. zborovski olimpijadi, ki pod uradnim imenom World Choir Games od 9. do 19. julija poteka v avstrijskem Gradcu, prejela kar dve zlati odličji, in sicer v kategorijah džezovske in popularne glasbe. V obeh kategorijah je zmagal indonezijski zbor Elfa's Singers. Perpetuum Jazzile se je zborovske olimpijade udeležil prvič. V kategoriji džezovske glasbe je pod taktirko Tomaža Kozlevčarja za izvedbo vokalnih

priredb skladb Antonia Carlosa Jobima, Luiza Bonfaja in Mojmirja Sepeta osvojil zlato odličje in 3. mesto po osvojenih točkah. V kategoriji popularne glasbe pa je za izvedbo skladb Tomaža Kozlevčarja, Stevieja Wonderja, bratov Gibb in Juana Calderona prejel zlato medaljo in 6. mesto po točkovanju, so sporočili iz zbora. Na Svetovnih zborovskih igrah, ki se iz avstrijskega Gradca čez dve leti selijo v kitajski Shaoxing, z več kot 600 nastopi sodeluje 441 zborov iz 93 držav. V 28 kategorijah jih ocenjuje 71 žirantov. L. H.

Proti umiku zaščite

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS) je zavrnil pobudo, da bi s Kolizeja umaknili oznako kulturnega spomenika lokalnega pomena. Materialno-tehnično stanje objekta je danes slabše, kot je bilo na dan razglasitve, vendar spomenik ni izgubil spomeniško-varstvenih lastnosti iz akta o razglasitvi, pravijo na zavodu. Ključni moment glede obsega prenove in smiselnosti le-te je statična ocena in analiza potresne odpornosti objekta Kolizej v Ljubljani z dne 7. julija letos, ki jo je po naročilu zavoda izdelala Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo v Ljubljani. Iz nje je razvidno, da obnova obstoječega objekta zaradi dotrajanosti materialov dopušča tri različice nadaljnega obravnavanja objekta, od katerih bi se prva, to je obnova obstoječega objekta, v praksi močno približala ali izenačila z drugo, ki je popolna rekonstrukcija. V tem primeru bi

Kolizej buri duhove.

na podlagi omenjene statične presoje zaradi strogih protipotresnih standardov tudi rekonstrukcija objekta v popolnoma enaki obliki v notranjščini narekovala določene konstrukcijske dopolnitve, kar pomeni, da rekonstrukcija objekta v popolnoma enaki obliki in obsegu ni mogoča. Tretja možnost pa je graditev nove stavbe v skladu s prostorskimi akti. Lastnik Kolizeja Jože Anderlič je spomeniško zavarovano, a propadajočo stavbo v središču Ljubljane maja letos prodajal za 22,5 milijona evrov. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 24. 7. 2008

20. 00 Cerkev Marije Pomočnice, Lj.: Greenwich Trio – klasična glasba

20. 30 Letni vrt DPS: Roberto Magris Quintet (Slovenija/ Italija) – džez

21.00 Mestni muzej, Lj.: Daisy Jopling, violina (ZDA) – džez, klasika

21.00 Cerkev sv. Jakoba, Lj.: Wigan Youth Orchestra and Choir (Velika Britanija) – klasična glasba

PETEK, 25. 7. 2008

18.00 Pred galerijo ŠKUC: Pripovedno gledališče gđc. Bazilike: Zlati ključek – gledališka predstava za otroke

20.00 Pred galerijo ŠKUC: Anže Palka & New Flamenco Orchestra (Slovenija) – flamenco

22.00 Pred galerijo ŠKUC: Gimnazija Jurija Vega Idrija: Vladimir

SOBOTA, 26. 7. 2008

11.00 & 13.00 Dvorni trg, Lj.: Komorni zbor Vocis imago & Stari mački: Ljubljana, zapleši in zapoj – ljudske pesmi, džez

12.00 Letni vrt DSP, Lj.: Poletno branje DSP točno opoldne

18.00 Pred galerijo ŠKUC: Lutkovno gledališče Nebo: Take ta ljudske – predstava za otroke

20.00 Pred galerijo ŠKUC: Zloba in Hudoba – avtorska akustična glasba

NEDELJA, 27. 7. 2008

11.00 & 18.30 Mini teater Ljubljana: Hazira - Performance Arts Arena (Izrael): Matinejska predstava – gledališka predstava

21.30 Ljubljanski grad: Življenje v rožnatem

22.00 Pred galerijo ŠKUC: Mesto žensk: Večna medikacija – gledališka predstava

PONEDELJEK, 28. 7. 2008

20.00 Mestni muzej Ljubljana: Peter J. Gouw (Nizozemska): Inspiracija zvoka – zvoki zvonečih posod, piščali Indijancev, kitajskih gongov

20.00 Cerkev sv. Jožefa, Lj.: Zbor Mihail I. Glinka – Državna akademska kapela iz St. Peterburga (Rusija)

TOREK, 29. 7. 2008

20.00 Slovenska filharmonija: Komorni orkester Moskovski solisti (Rusija) – klasična glasba

21.30 Ljubljanski grad: Zbogom, punčka! Film. Režija: Ben Affleck, ZDA (2007)

SREDA, 30. 7. 2008

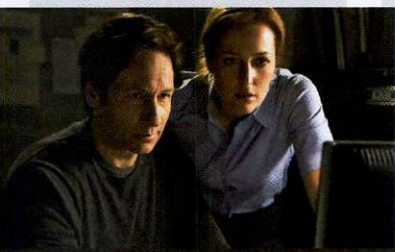
20.00 Slovenska filharmonija: Midori, violina (Japonska) & Johannes Moser, violončelo (Nemčija) & Jonathan Biss, klavir (ZDA) – klasična glasba

21.30 Ljubljanski grad: Smrtne obljube. Film. Režija: David Cronenberg, Velika Britanija, Kanada (ZDA)

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Skrivnostni Dosjeji X

Monika Maljevič

Šest let po zadnjem primeru agenta FBI Mulderja in Scullyjevo znova združi primer ugrabitev, povezanih z duhovnikom, ki trdi, da lahko z božjo pomočjo odkrije in pomaga žrtvam.

Medtem ko želi Mulder verjeti nenavadnim teorijam, poskuša Dana Scully najti bolj racionalno razlago, a le s skupnimi močmi jima lahko uspe odkriti resnico. Dosjeji X: Hočem verjeti je film, ki temelji na izjemno priljubljeni, večkrat nagrajeni nadaljevalki Dosjeji X.

V skladu s tradicijo Dosjejev X zgodba ostaja skrivnost. Poznajo jo samo vodilni studia in sodelujoči pri projektu. Razkriti je mogoče naslednje: nadnaravni triler je posebna zgodba, a se drži tradicije najbolj cenjenih in priljubljenih epizod, vedno zapleteni odnos med Foxom Mulderjem in Dano Scully pa pelje v nepričakovane smeri. Mulder nadaljuje z neomajnim iskanjem resnice, Scullyjeva, strastna, strašno inteligentna zdravnica, ostaja povezana z njegovimi iskanji.

Zgodba ostaja skrita Več mesecev po koncu snemanja Car-

The X-Files: I Want to Believe

Režija: Chris Carter

Žanr: znanstveno-fantastični triler

Scenarij: Frank Spotnitz in Chris Carter

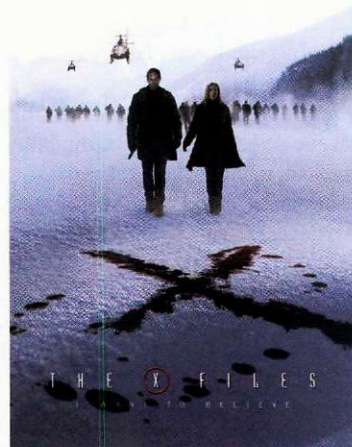
Producenta: Chris C. Carter, Frank Spotnitz

Igrajo: David Duchovny, Gillian Anderson, Amanda Peet, Billy Connolly, Callum Keith Rennie, Mitch Pileggi, Xzibit

Premiera: 24. 7. 2008

Distribucija: Continental Film

Morda več namigov najdemo v naslovu filma. Hočem verjeti je oboževalec serije znan. Gre za slogan na plakatu, ki je visel v Mulderjevi pisarni FBI. »Gre za povsem logičen naslov,« pravi Chris Carter. »Zgodba vključuje težave pri posredovanju resnice in znanosti. Namiguje na Mulderjeve težave z vero.« Carter veliko več razkriva o tem, kaj želi s filmom doseči. »Preprosto povedano, hoteli smo, da se prav vsi do zadnjega v občinstvu podelajo v hlače od strahu.« Ker film kot medij sam po sebi dovoljuje filmskim ustvarjalcem zgodbo in like popeljati tja, kamor nadaljevanke ni mogla iti, se po Carterjevih besedah Dosjeji X: Hočem verjeti vrača h koreninam nadaljevanke, ko je bila ta samotna luč na televiziji za občudovalce shriljivk, nadnaravnih pripovedi in grozljivk. »Film vsebuje vse najboljše stvari, zaradi katerih so ljudje imeli radi serijo. Pri Dosjejih X smo pogosto prestrašili ljudi s tistim, česar nismo pokazali, in to delamo tudi pri filmu.« Scenarist in producent Frank Spotnitz dodaja: »Mislim, da je bila najboljša stvar Dosjejev X ta, da ste se zaradi njih lahko začeli bati česar koli. To niso bile tipične grozljivke, niso se držale priljubljenih žanrskih določil. In ta film se drži tradicije, da prikazuje stvari, ki jih v večini shriljivk ne vidite.«

V nasprotju s prvim filmom Dosjeji X, ki je v kino prišel leta 1998, Carterjeva in Spotnitzova zgodba Hočem verjeti od občinstva ne zahteva poznavanja kompleksne mitologije, ki so jo stkali v devetih sezonah predvajanja. »Prvi film je bil nekakšna epska epizoda serije, Dosjeji X, Hočem verjeti pa je pravi film, čisto zase,« razloži Carter. »Tudi če nadaljevanke ne bi bilo, bi ta zgodba vseeno našla pot do filmskega platna.«

Po dolgi desetih letih od prvega filma – in šestih od konca snemanja nadaljevanke – sta Carter in Spotnitz čutila, da je čas za nov film Dosjeji X. Ne le zato, da bi množici občudovalcev serije ponudila nov primer za Mulderja in Scullyjevo, ampak da bi novi generaciji predstavila like, ki jih imajo radi milijoni. **D**

ter ostaja enako previden glede zgodbe, kot je bil med njenim nastajanjem in med produkcijo. Mulder in Scullyjeva se zavoljo nekega primera spet znajdeti v svetu Dosjejev X, je vse, kar pove o zgodbi.

Sodelujte v Veliki Petrolovi nagradni igri

Od 1. 6. do 31. 8. 2008

Osvojite Mercedes-Benz,
razred C, model T 180 K
in ostale bogate nagrade.

Sodelujete lahko tudi v nagradni
SMS akciji »Petrol«.

skuterji Aprilia SR 50 R

predvajalniki iPod Nano 4G

predvajalniki iPod Shuffle

PETROL

V službi družine

Miha Dovč, foto: Matej Mihinjač

Renault kangoo 1,6 16V privilege

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	RENAULT KANGOO 1,6 16V
vrsta motorja	bencinski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1.598
moč v kW (KM) pri vrt./min	78 (105) pri 5.750
največji navor v Nm pri vrt./min	148 pri 3.750
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4.213 x 1.829 x 1.799
medosna razdalja v mm	2.697
prtljažnik v litrih	660 – 2.866
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1.398 (526)
največja hitrost v km/h	170
pospešek 0-100 km/h v s	13,0
poraba (po normah EU) v l/100 km	10,6/6,3/7,9
poraba na testu v l/100 km	9,5
cena vozila v EUR	14.350

Kangoo je ob predstavitvi v svoji prvi izvedbi žel same pozitivne kritike. Njegova simpatična pojava je bila dolga leta prava poživitev avtomobilskih cest. Po 2,3 milijona prodanih vozilih je prišel njegov naslednik. Prav tako navihani, a uporabniku še prijaznejši in še vedno cenovno dostopen.

Kupci kangooja se ne bodo bahali naokoli z novim avtomobilom, ker, roko na srce, njegova oblika sosedov ne bo delala zavistnih. Velike prednje luči zrejo v svet kot očke zvedavega malčka, ki opazuje dogajanje okoli sebe. Izrazito ška-

tlasta oblika karoserije je odličen pogoj za prostorno notranjost, a tudi za visok količnik zračnega upora. Če je sprednji del vozila videti živahen in mladosten, tega ne moremo reči za njegov zadek, kjer je še veliko manevrskega prostora za izboljšave in olepšave. Pokončne zadnje luči in samo znak avtomobilske tovarne so premajhno mašilo za veliko površino pločevine na zadnjih vratih. Steklene površine manjšega stanovanja v vozilo prepuščajo veliko svetlobe in še povečajo občutek njegove prostornosti. O kakšni sončni strehi nisem niti razmišljal.

Notranjost spominja na scéni-
ca (če niste vedeli, novi kangoo
je zgrajen na njegovi osnovi), a
je plastika mnogo bolj groba in
manj natančno obdelana. Polo-
žaj za volanom sicer bolj spomi-
nja na hišne dostavnike, saj se
sedi više in bolj pokončno. Tudi
volan je bolj položen in samo vi-
šinsko nastavljen. Sedaj pa počasi
k bistvu tega vozila – prostorno-
sti. Čeprav v dolžino meri samo
4,2 metra (celo malo manj kot
scénic), je njegov prtljažni pro-
stor že v osnovi za več kot 200
litrov bogatejši. Pa ne le prtljaž-
nik. Še vsi drugi predali skupaj
vase sprejmejo dobrih 70 litrov.
Voznik bo sprva opazil uporab-
no polico nad svojo in sovo-
znikovo glavo, kamor ponavadi
zaide kakšen dežnik, plastenka
vode itd. Nad glavami zadaj se-
dečih so še trije ločeni, zaprti
predali, predala v prednjih vra-
tih, pod nogami ... in verjetno
sem še kakšnega pozabil. Zaradi

pa se tako lahko zgodi še s so-
voznikovim sedežem. Rezultat
je prtljažni prostor, ki sega od
prtljažnih vrat do predala pred
sovoznikom v isti višini. Kan-
goo tako ponuja več prostora
kot bistveno daljša vozila, ki jih
je težje parkirati in obvladovati
v prometu.

Kljub najvišji stopnji opreme
ne boste deležni nobenega raz-
vajanja. Klimatska naprava je
ročna, o kakšnem tempomatu,
parkirnih senzorjih in senzor-
jih za dež ni govora. Prav tako
pogrešamo elektronsko za nad-
zor vozila, če že gledamo nanj
kot družinsko vozilo. Motor je
bencinski štirivaljnik, ki soli-
dno opravlja svoje delo, vendar
mu ob obtežitvi kljub krajšemu
menjalniku hitro začne pri-
manjkovati sape. Velika čelna
površina terja svoj davek. Pos-
ledica tega je priganjanje v vi-
soke vrtljaje in rezultat je pove-
čana poraba goriva. Karakterju

širine vozila (1,8 metra) bodo
zadaj udobno sedeli tudi trije
krepkejši potniki, saj je njihov
prostor bogato odmerjen. Kan-
goo se ponša z zelo naprednim
in inovativnim zlaganjem zadnje
klopi, pri katerem se sedeži po-
spravijo v dno avtomobila in se
dno prtljažnega prostora podaljša
do hrbtišč prednjih sedežev.
Za prevoz še daljših predmetov

vozila bi se vsekakor bolj prile-
gel dizelski varčnej.

Z nakupom kangooja ste se
obvezali k umirjeni vožnji, saj
mu bolj dinamično sukanje
volana ne diši preveč. Izredno
posreden volanski mehanizem
in visoko težišče pač zahtevata
svoj davek. A tega mu ne sme-
mo niti zameriti, ker temu ni
namenjen. Kangoo je v razredu
kompaktnih enoprostorcev alfa
in omega. A konkurenca ne po-
čiva, sploh iz matične države.
Mladosten videz, prostornost
in praktičnost za zmerno ceno
bodo cenili vsi tisti, katerim bo
kangoo odlično služil. **D**

Novici

RENAULT KOLEOS Zelo pomemben
in donosen segment, v katerem
Renault še ni bil navzoč, je sedaj bo-
gatejši za novega člana, ki se imenuje
koleos. Vozilo je oblikoval Renault, tehniko zasnoval Nissan, izdelujejo
pa ga v tovarni Renault Samsung Motors v Južni Koreji, tako da gre za
pravega svetovljana. Čeprav se bo daleč najbolje počutil na urejenih
cestah, ima tudi nekaj terenskih lastnosti, za preprostejši izlete v na-
ravo. Serijski so štirikolesni pogon, velika oddaljenost od tal, zaščita
karoserije in elektronska pomoč za speljevanje navkreber ter vožnjo
navzdol. Dolg je 4,52 metra, ponuja pa prostor za pet potnikov ter
450 litrov v prtljažniku. Motorja sta dva; verjetno bo najzanimivejši
turbodizelski v dveh različicah, obkrož z dvema litroma delovne
prostornine in 110 ali 127 kW ter s šeststopenjskim ročnim menjal-
nikom, na voljo pa je še 2,5-litrski bencinski štirivaljnik s 126 kW in roč-
nim (6) ali brezstopenjskim samodejnim menjalnikom. Slednji mo-
del z ročnim menjalnikom bo na voljo za najmanj 20.900, najdražji
z najbogatejšim od treh paketov opreme pa za 31.900 evrov. Če
boste med prvimi kupci v Sloveniji, bo vaš lahko 15. septembra.

MERCEDES-BENZ SL65 AMG BLACK SERIES Če boste odšteli približno 310
tisoč evrov, lahko postanete lastnik nove 'pošasti' iz Stuttgarta, je
pa res, da boste morali stopiti v vrsto s še 350 izbranci. Toliko jih
bodo namreč izdelali v enem letu proizvodnje. SL 'black series' ne
ponuja več vetra v laseh, ker je streha za ta model trda, izdelali pa
so jo iz plastike in ogljikovih vlaken. S težo so zelo varčevali tudi
drugje, zato je avtomobil 250 ki-
logramov lažji, po zaslugi moč-
nejšega šestlitrškega motorja pa
so vrhunske tudi zmogljivosti, saj
ima po novem 670 KM. Največja
hitrost, ki jo doseže, je kar 320
km/h (tovarniško omejena!).

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
(Center Kompas Stl)
Celovška cesta 206

Odprto
NON STOP 24ur!

Tel.: 01/500-37-53
Avtopralna steza
Samopostrežna storitve
Samopostrežni sesalniki
Samopostrežni čistilniki preprog
Samopostrežna avtopralnica

Parkirna hiša WTC
Dunajska cesta 158

Odprto:
pon – pet 07:00 – 18:00
sobota 07:00 – 13:00

Tel.: 01/58-97-855
Strojno – ročno pranje
Notranje čiščenje
Poliranje
Globinsko čiščenje
+ VULKANIZERSTVO

Parks 1

10 let

Hujšanje mora biti pravilno

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Če imamo kakšen kilogram preveč, še ni hudega, slabše je, če se jih nabere veliko preveč, toliko, da že ogrožajo zdravje. Temu se navadno pridruži še neestetski videz. Znano je, da hitro izgubljeni kilogrami enako hitro pridejo nazaj.

no telesno težo pojedjo občutno več, kot tisti z normalno. Toda zakaj se večini ob povečani količini zaužite hrane začne tako hitro nabirati maščobne obloge? Tudi mišična masa vpliva na hitrost presnove – če je imate več, potem boste porabili več energije; splošno znano je tudi, da moški porabijo precej več energije kot ženske, zato tudi več pojedjo.

Prilagoditev na pomanjkanje

Problem z odvečno telesno težo je problem tako imenovanega razvitega sveta, Evrope, Amerike in Avstralije. V preteklosti pa ljudje na tem območju, tako je še vedno v Afriki, niso imeli dovolj hrane in so bili pogosto lačni. Le redki posamezniki so imeli dovolj hrane, sicer pa je bila preskrba z njo precej neredna: v nekaterih letnih časih je je bilo na razpolago manj kot v drugih. Prav zato je zdravo človeško telo večinoma zelo dobro prilagojeno na obdobja primanjkovanja hrane v okolju. Kadar je hrane dovolj ali preveč, je telo en del uskladišči v obliki maščobnih zalog ter se šele potem s svojim metabolizmom in porabo energije vrne v normalno stanje.

»Genetske študije kažejo, da omenjeni fiziološki presnovni mehanizmi predstavljajo evolucijski izbor in so prirojeni pri več kot 80 odstotkih ljudi,« je zapisala Vida Fajdiga Turk z Inštituta za varovanje zdravja.

Nevarna debelost Ker torej s pomanjkanjem hrane pri nas nimamo težav, prej z nasprotnim, se čedalje pogosteje govori o različnih dietah. Dieta lahko pomeni prehrano, ki je prilagojena bolnikovim potrebam, predvsem pa jo povezujemo s hujšanjem zaradi nezadovoljstva z videzom preobilnega telesa.

Prehranjenost in debelost v razvitih državah sta velik javnozdravstveni problem. Pojavnost debelosti strmo narašča in po določenih napovedih bo leta 2010 v Evropi že 150 milijonov debelih odraslih in 15 milijonov debelih otrok. Po podatkih svetovne zdravstvene organizacije je posebej zaskrbljiv trend naraščanja debelosti med otroki in mladostniki. Letna stopnja prevalence otroške debelosti nenehno narašča in je ta čas 10-krat višja, kot je bila leta 1970, kar seveda vpliva na pojav epidemije debelosti pri odraslih in pomeni velik izziv za prihodnje generacije. Debelost in čezmerna telesna teža sta nevarni, saj sta vzrok za okoli 80 odstotkov vseh primerov diabetesa tipa II, 35 odstotkov vseh ishemičnih bolezni srca in 55 odstotkov vseh primerov povišanega krvnega tlaka med odraslimi.

Prehranjenost in debelost v razvitih državah sta velik javnozdravstveni problem.

Število debelih ljudi iz leta v leto narašča.

Ste se že kdaj zalotili, da ste nevoščljivi temu ali onemu, ker lahko poje skoraj neomejene količine hrane, pa je še vedno suh kot trlica? Ima pač srečo in hitro presnovo, drugi so manj srečni in se zredijo že ob manjšem povečanju količine zaužite hrane. Ljudje smo namreč zelo različni po tem, kako hitro porabljamo energijo, poleg tega je zmanjšanje telesne teže v sorazmerju z upočasnjavanjem presnove. Če se torej zredite, se poveča tudi hitrost presnove. Tako postane povsem razumljivo, zakaj ljudje s čezmer-

Izpuščanje obrokov škoduje, saj – redi!

Ker jemo preveč Genska nagnjenost k določeni bolezni, torej tudi k debelosti, je pri ljudeh zelo različna, zelo različno pa nanje vplivajo okoljski dejavniki, h katerim sodi tudi prehrana. »Sodobna družba predstavlja obezitetogeno okolje, kar pomeni, da spodbuja debelost. Okolje nas namreč s svojimi sporočili in razmerami pogosto spodbuja k temu, da se redimo. Je pa telesna teža odvisna tudi od naše presnove in življenjskih navad ter odnosa do hrane in fizičnih aktivnosti,« pravi Fajdiga Turkova. Če je nekdo predebel, pomeni, da s hrano in pijačo v telo vnese več energije, kot je potrebuje, pogosto pa tudi, da zaužije premalo zelenjave, sadja in kompleksnih ogljikovih hidratov ter preveč maščob in enostavnih sladkorjev. Pogosto k debelosti pripomore tudi nepravilen ritem prehranjevanja, to je izpuščanje obrokov, saj zdravo prehranjevanje pomeni od tri do pet obrokov na dan, in premalo fizične aktivnosti.

Modne diete Če želimo shujšati, ohraniti primerno težo in zdravje, je najbolje, da se vključimo v program hujšanja, ki ga nadzoruje zdravnik ali klinični dietetik. Biti vitek je moderno, zato ljudje,

še posebej ženske, pogosto posegajo po vseh mogočih modnih dietah z različnimi imeni, ki pa največkrat niso strokovno vodene. Take diete so pogosto energijsko zelo omejene in obljublajo hitro hujšanje. Pri tem pa je nevarno, da človek izgubi predvsem mišično maso in vodo, zelo malo pa maščobnega tkiva. Modne diete ne vsebujejo vseh za telo nujno potrebnih snovi, ne prinašajo trajnega uspeha, nenehna nihanja telesne teže pa ogrožajo zdravje. Dietam z zelo malo kalorijami se je treba izogibati, ker lahko spremenijo presnovo. Nekatere modne diete so celo zdravju škodljive, ker lahko pripeljejo do pomanjkanja posameznih hranil, kar vodi k boleznim, kot je slabokrvnost, psihičnim spremembam, motnjam krvnega obtoka in srčnega utripa itd. »Lahko pride tudi do t. i. jo-jo efekta, kar pomeni, da se lahko telesna teža po koncu dietnega prehranjevanja celo poveča nad prvotno vrednost,« opozarja Vida Fajdiga Turk, ki pravi tudi, da lahko shujševalne diete v izjemnih primerih privedejo do prehranskih motenj.

Dobre diete Vse diete pa vendarle niso slabe, če seveda ob njih hujšamo počasi. Za učinkovito hujšanje je treba dnevni energijski vnos zmanjšati največ za 500 kcal, spremeniti sestavo hrane po priporočilih za zdravo prehrano in povečati fizično aktivnost. Hujšati počasi pomeni

Pri učinkoviti dieti izgubimo samo od 0,5 do 1 kg na teden.

Učinkovita shujševalna dieta naj bo raznolika in naj vsebuje:

- okoli 1200 kcal/dan (5 MJ/dan) pri dnevni energijski potrebi okoli 2000 kcal/dan
- dovolj vitaminov, mineralov in drugih esencialnih snovi, ki so nujne za naše telo
- dovolj zelenjave in sadja
- polnozrnat izdelke iz žit
- dovolj pitne vode

Shujševalne diete glede na sestavo delimo na:

- diete z zelo malo kalorij (okoli 800 kcal/dan ali celo manj)
- diete z malo maščob
- diete z malo ogljikovimi hidrati (Atkinsova dieta, South Beach dieta, The Zone itd.)
- diete, pri katerih uživamo kapsule ali tabletko ali čaje ali praške ali napitke
- diete z veliko beljakovin
- ločevalno dieto
- diete na osnovi krvnih skupin
- diete s snovmi, ki niso primerne za hranjenje (ginseng, aloa, bitter orange, krom itd.)

izgubljati kvečjemu po 0,5 do 1 kg telesne teže na teden! Razmerje med maščobami, ogljikovimi hidrati in beljakovinami naj bo tako, kot v mešani, zdravi in uravnoteženi prehrani. Prehrana mora biti dovolj nasitna, da huj-

šanje zaradi občutka lakote ni naporno. Obroki se ne smejo izpuščati, zanje si je treba vzeti tudi dovolj časa. Za dolgoročno ohranjanje primerne telesne teže pa je najpomembnejša sprememba življenjskega sloga. ■

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loka pri Zagerju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

http://etv.elektroprom.si
komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

107,8 MHz
**radio
velenje**

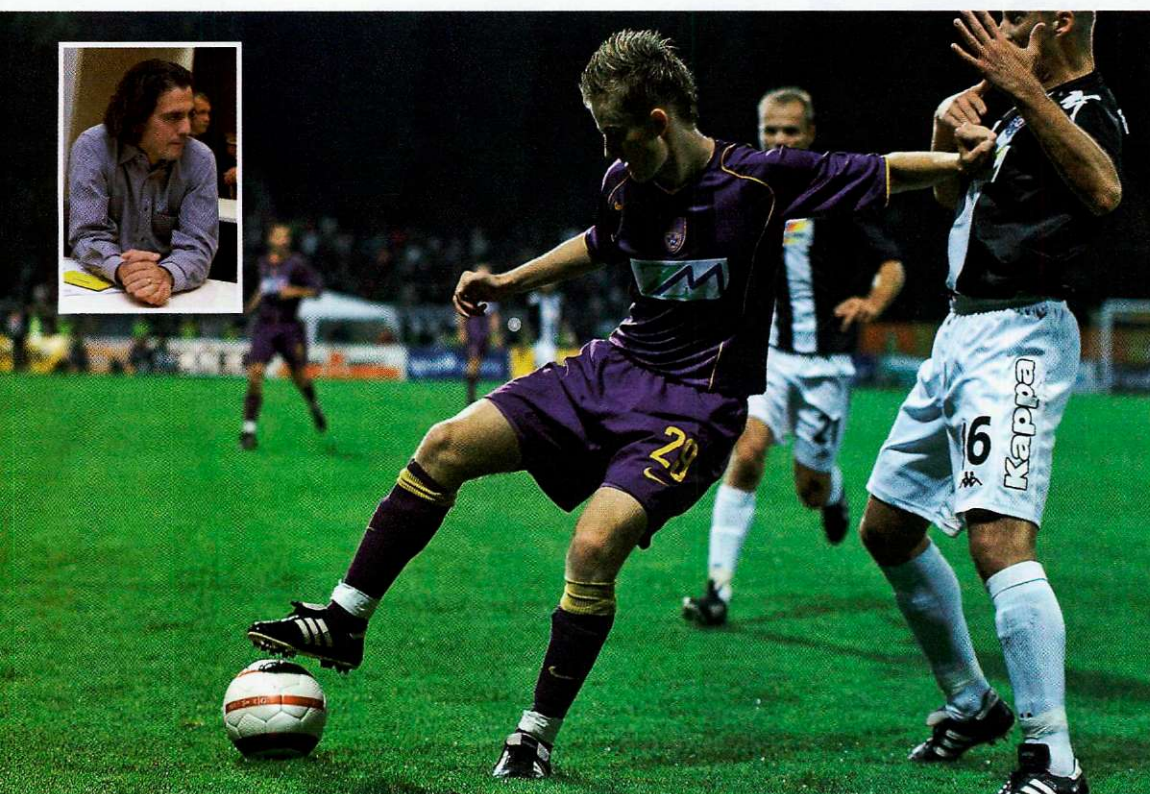
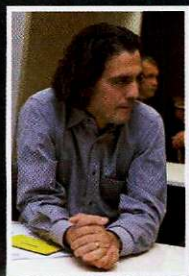
www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

Mariborov »ne« Pečečniku

Kristijan Stranščak, foto: Gregor Pohleven

V zadnjem mesecu je bila najbolj vroča tema na slovenski prvoligaški sceni povezana z vprašanjem o pobudi novega načina generalnega pokroviteljstva prve slovenske nogometne lige, ki pa se je razvila v spopad med Ljubljano in Mariborom.

Vodstvo NK Maribor je projekt PRONOLI videlo drugače.

Predsednik Interblocka Joc Pečečnik oziroma njegovo podjetje GSA je predstavilo pobudo o novih načinih trženja prve nogometne lige z imenom PRONOLI. Na predstavitvi v Mariboru je med drugim pisalo, da bi imela družba PRONOLI, d. d., ki bi nadzirala pravice trženja, deset delničarjev, vsak klub pa bi si lastil deset odstotkov in vse druge ugodnosti, ki bi jih tak način prinesel, vendar pobuda na žalost manjših klubov ni bila sprejeta.

Nesramna ponudba V začetku meseca je potekal žreb za novo nogometno sezono in že tam je bilo videti, da praktično nikjer več ni bila omenjena prva liga Telekom Slovenije, ampak samo 1. SNL (1. slovenska nogometna liga). Seveda je šlo bolj za naključje, kajti dveletna pogodba s

Telekomom Slovenije je potekla s koncem zadnje sezone in nič ni kazalo, da bo združenje prvoligašev znalo pridobiti ustreznega nogometnega partnerja. Zasuk je prišel v ne najbolj pričakovani novici, da Bojan Dremelj ne bo sestopil s svojega položaja v Telekomu Slovenije (ko je bil prvi mož Si.mobilove uprave, je bilo to podjetje generalni pokrovitelj 1. SNL), ki naj bi bil pripravljen podaljšati partnerstvo z združenjem za nadaljnji dve leti – za 1,320.000 evrov. Ta ponudba bi zagotovo zadovoljila vse prvoligaške klube, če se ne bi pojavila nesramna ponudba Joca Pečečnika. Njegovo podjetje GSA je za desetletno pokroviteljstvo ponu-

dilo 15,350.000 evrov, torej več kot milijon in pol evrov v eni sezoni, kar je več kot Telekom ponuja za dveletno pokroviteljstvo.

Pečečnikovo podjetje je denimo za pravice TV-produkcije za obdobje celotnega ponujenega pogodbenega obdobja ponudilo 5,400.000 evrov (Telekom

360.000 evrov), saj predvideva prenose kar treh tekem v enem krogu. Dodane so še nekatere druge ugodnosti (tudi avtomobili znamke BMW za klube, LCD reklamni panoji, krediti za financiranje razsvetljave na stadionih ...), tako da bi združenje na svoj račun v desetih letih dobilo štiri milijone evrov oziroma letno 400.000 evrov (od Telekomu v dveh letih 660.000 evrov), pri drugem bi šlo za nematerialno pokroviteljstvo. Liga bi dobila tudi novo ime, PRONOLI, kar je izpeljanka oziroma kratica za PROfesionalno NOgometno LIgo.

Devet klubov za, Maribor proti

Devet klubov se mamljivi ponudbi in možnosti lažjega polnjenja proračuna očitno ni moglo upreti, neomajen je do konca ostal le Maribor, ki je po Pečečnikovi obsežni predstavitvi lige PRONOLI v skupnem nastopu vodilnih pojasnil, zakaj nasprotujejo novemu načinu upravljanja 1. SNL.

Po mnenju mariborskega kluba so o Pečečnikovi ponudbi pošteno premislili, vendar se jim nikakor ne zdi, da bi pripomogla k razvoju nogometa v Sloveniji. Ponudba naj bi bila napisana v slogu, ki ga Joc Pečečnik predstavlja, odkar je stopil na nogometno sceno, torej zelo populistično. NK Maribor je v skupnem stališču tudi dejal, da jih zelo preseneča pasivna vloga združenja, saj ponudba Pečečnika oziroma NK Interblock temelji samo na marketinški strategiji razvoja nogometa v Sloveniji, ki ga je pripravilo že Združenje klubov 1. SNL v sodelovanju z agencijo SV-RSA, d. o. o., ki se na slovenskih tleh edina resno ukvarja z marketingom v športu, ne pa z nogometnim razvojem. Mariborčani tudi dvomijo, ali je tak slog oziroma povezanost sploh dovoljena v evropskih okvirih, saj so

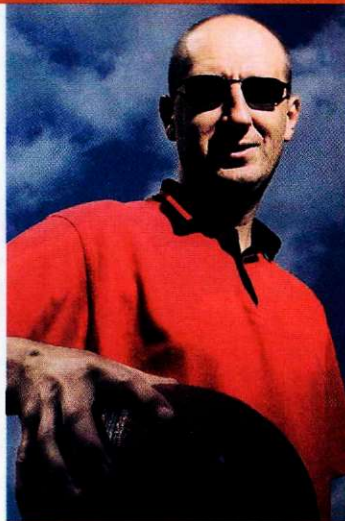
Joc Pečečnik ni želel spora med Ljubljano in Mariborom.

dobro seznanjeni s smernicami statutom, ki jih želita nogometni krovni organizaciji Uefa in Fifa, predvsem pa v nogometu ne želijo odvisnosti in monopola. Med skupnim nastopom so vodilni NK Maribor odkril tudi nekatere zanimivosti v dodatnih pojasnilih, ki jih je Pečecnik poslal vsem klubom in v katerih omenja, da bo NK Interblock vodil tudi pogajanja s Spinsom (Sindikata profesionalnih nogometašev Slovenije) glede vsebine enotne pogodbe nogometašev in da bo klubom pomagal pri pridobivanju sponzorjev, kar je po njihovem mnenju nedopustno. Predvsem ne razumejo, kako bi se lahko en klub pogajal v imenu vseh, zakaj bi en klub pomagal drugemu pri pridobivanju sponzorjev ... Ali bi to delali predvsem pred medsebojnimi dvoboji ali v vrhuncu prestopnega roka? Zaradi vseh teh dejstev je NK Maribor odločno zavrnil ponudbo o novem načinu vodenja in trženja 1. SNL ter o tem obvestil tudi Branka Florijančiča, predsednika združenja.

Umaknil projekt Kot je pri nas že znano, se o marsikateri zadevi težko dogovorimo, kaj šele če so interesi veliki. Čeprav je med vsemi prvoligaškimi klubi ponudbo o novem vetru v slovenskem nogometu zavrnil le NK Maribor, se je Joc Pečecnik odločil, da umakne idejo o drugačnem trženju slovenskega profesionalnega nogometa. Kot je zapisal na internetni strani NK Interblock, se je njegov pozitiven namen spremenil v neupravičeno očitani boj za

prevlado, predvsem pa porinil v ospredje spopad med Ljubljano in Mariborom, kar ni bil njegov namen. Prav zaradi teh dejstev je družba GSA umaknila predlog za sklenitev pogodbe z Združenjem 1. SNL, čeprav je predlog podprlo devet klubov od desetih. Pečecnik pravi, da na žalost obstajajo nejasni argumenti in različne samosvoje interpretacije, ki ves projekt zavijajo v meglo, ostaja pa dejstvo, da je bil v preteklih dveh mesecih, odkar so začeli pripravljati projekt, ustvarjen neprecenljiv ustvarjalni napredek, ki ga je njegova družba dosegla z namenom, da bi izboljšali položaj nogometa v Sloveniji.

Zamujena priložnost? Nena dna odločitev o umiku projekta je presenetila tako nekatere klube kot vodstvo Združenja 1. SNL. Presenečenje je bilo toliko večje, ker so v združenju pri projektu, čeprav pogodbe niso sprejeli vsi klubi, zelo intenzivno delali. Dogovorjeno je bilo tudi, da predsednik združenja Branko Florijančič obišče NK Maribor in poskusi doseči vsaj minimalni konsenz, ki bi omogočil, da se projekt pelje naprej, vendar je Pečecnik projekt prej umaknil. Tudi nekateri manjši klubi so menili, da je bil projekt ena najboljših potez v slovenskem nogometu in da sami takega marketinškega projekta nikoli ne bodo mogli izpeljati. Umik Pečecnika in družbe GSA je presenetil večino, predvsem ker sta tako hitro vrgla puško v koruzo. Kako pa bo to vplivalo na težke nogometne čase, bomo še videli.

Dule

Esad Babačić

Priznati moram, da našega zadnjega reprezentančnega izleta v Atene nisem spremljal s polno vnamo.

Nekako namreč nisem verjel, da se bo naši oslabljeni reprezentanci uspelo uvrstiti na olimpijske igre. Seveda to ne pomeni, da nisem navijal za naše in jim želel uspeha, vendar pa so izkušnje iz bližnje preteklosti naredile svoje in brez previdnosti pri trošenju živcev tokrat ni šlo. Najbolj mi je žal Nesteroviča, ki se je boril kot lev in na vse pretege poskušal povezati najbolj nevidne vezi, a so žal ostale nevidne, če lahko tu parafraziram tolikokrat slišano in celo videno reklamno sporočilo, ki žal ni pomagalo ubogemu Pipanu. Odpovedali smo v obrambi, ki naj bi bila po odpovedi nekaterih reprezentantov ključ do uspeha. Žal je bil prav Smodiš tisti, ki je imel nevidne vezi v svojih rokah in te brez njegove bojevitosti preprosto niso mogle zdržati. Po pričakovanju je postal strah pred neuspehom proti koncu četrtfinala zelo viden, za kar pa niso krivi igralci sami, temveč tisti, ki je bil zadolžen, da postavi trden sistem, ki bo deloval, tudi če ne bo šlo vse po načrtih. Pričakujete, da se tudi sam spravim na našega selektorja? Ne, tega veselja vam ne morem privoščiti. Preveč dobro poznam košarko in vem, kako težko je zmagati v tekmi, pri kateri se vse zaroti proti tebi. Saj ne rečem, da ne bi moglo biti drugače, vendar pa se hkrati zavedam, da nam s temi igralci preprosto ni moglo uspeli. Četudi bi padel Portoriko, močno dvomim o srečnem koncu te zgodbe. Stališča navijača, ki je na račun te reprezentance izgubil že preveč živcev, je morda celo bolje, da se je končalo tako, kot se je. Prepričan sem, da tako čuti še veliko ljubiteljev naše košarke, ki imajo že dovolj zgodovinskih porazov. Zdi se mi, da je bilo vse preveč bremena na kapetanu Nesteroviču, ki ni mogel zapolniti praznine in prebuditi melanholije v naših vrstah. Tudi sam Pipan je prvič omenil melanholijo, ki naj bi jih še dodatno paralizirala, ko je bilo najmanj primerno. Toda ali ni bila ta melanholija navzoča že prej? Mar je niso v to moštvo prinesli tisti, ki skrbijo za splošno počutje reprezentance, moške iz zveze torej, iz samega vrha slovenske košarke? Samozadostnost vodilnih na zvezi je veliko pripomogla k temu, da je ekipa spet razpadla, ko je bilo treba biti najbolj skupaj. Koliko jim je mar za reprezentanco in njeno prihodnost, so dokazali s tem, da niti po tem porazu niso priznali krivde in prepustili mesta drugim. Recimo Dušanu Hauptmanu, ki bi lahko naši reprezentanci vrnil vero in ji vcepil zmagovalno mentaliteto.

Avstralski plavalec **GRANT HACKETT** je na prvenstvu zvezne države Viktorije v Melbournu izboljšal lastni svetovni rekord na 800 metrov prosto v 25-metrskih bazenih. Hackett je plaval 7:23,42 minute in za sekundo ter 86 stotink popravil rekord iz avgusta 2001.

Španec **FERNANDO VERDASCO** je zmagovalec turnirja ATP v Umagu z nagradnim skladom 326.000 evrov, potem ko je v finalu premagal ruskega igralca Igorja Andrejeva. V napetem dvoboju je bil Verdasco, prvi nosilec, boljši s 3:6, 6:4 in 7:6 (4).

Pred lokalom so Trboveljčana pretepli so smrti.

Pred lokalom pretepen do smrti

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije, Dnevnik

Pred lokalom v ljubljanskem Polju so do smrti pretepli človeka, ki naj bi bil pred tem razbil enega od parkiranih avtomobilov, potem pa zapeljal s svojim avtom v lokal. Lokal je med domačini na slabem glasu, a se bojijo izpostavljati.

Vsoboto zvečer je v Ljubljani izgubil življenje 45-letnik iz Trbovelj. Po neuradnih podatkih naj bi bil to Zamo Gutic. Za zdaj je znano le, da je Gutic, ki je v pretepu očitno potegnil krajšo, izgubil življenje. Zaradi tega so pridržali 23-letnega Dina Vehabovića iz Ljubljane. Šlo naj bi za sina najemnika lokala Dinosaur, kjer je prišlo do pretepa. Pretepačev, ki so se spravili na Trboveljčana, naj bi bilo več, a do trenutka, ko to pišemo, je v policijskem pridržanju le eden. Zdaj čaka na srečanje s preiskovalnim sodnikom, osumljen pa je povzročitev posebnih hude telesne poškodbe s smrtnim izidom.

V pomanjkanju uradnih informacij lahko iz drobcev z vseh vetrov zbranih informacij poskušamo približno rekonstrui-

rati dogajanje. V poznih večernih urah v soboto, bilo je okoli enajste zvečer, je nekdo, menda naj bi to bil 45-letni Trboveljčan, poškodoval osebni avtomobil mercedes, last 23-letnika. Zakaj je prišlo do poškodovanja avtomobila, je za zdaj še zavito v temo. Kmalu po tem pa se je Trboveljčan z osebnim avtomobilom mazda 323 F zapeljal naravnost v lokal. Na to so se odzvali trije ali štirje moški, ki

Trboveljčan je z mazdo zapeljal v lokal.

so bili tedaj v lokalu, med njimi tudi osumljeni 23-letnik. Družno so planili na vozniška in ga zasuli s točo udarcev. Ali so imeli pri mikastenju v rokah še kakšna pomagala, ni znano, Trboveljčan pa je obležal v krvi. Policija, ki se je odzvala na klic, da je nekdo z avtom zapeljal v lokal, je na tleh pred lokalom našla krvavečega Trboveljčana, njegovi napadalci pa so se razbežali. Policisti so poklicali zdravniško pomoč, a pretepenemu ni bilo pomoči. Stekla je preiskava, okoli druge ure zjutraj so na domu našli 23-letnika in ga pridržali, druge udeležence pretepa pa še iščejo.

Sumljiv lokal in gostje Obstajalo naj bi nekaj prič dogodka, a se menda bojijo govoriti. Tudi domačini oziroma okoliča-

ni pravijo, da se v lokalu dogaja marsikaj čudnega, a se bojijo izpostavljati. Menda v lokal, ki obratuje do ranih jutranjih ur, nekako do tretje ure zjutraj, zahajajo precej čudni tipi. Razlega se hrup, gostje hrupno speljujejo avtomobile, sliši se cviljenje gum. Policije menda ni nikoli na spregled, čeprav naj bi bil lokal na slabem glasu. Pred slabim desetletjem je nekdo predenji vrgel celo eksplozivno sredstvo. Storitca niso nikoli odkrili, vzroka, zakaj naj bi priletela bomba, pa prav tako ne. Bodo zdaj, ko je bil ubit človek, le vzeli pod drobnogled lokal in tudi njegovega najemnika? Malce pozornosti bi mu lahko namenilo tudi mestno županstvo, ki je lastnik stavbe, v katerem obratuje lokal, saj se v njem očitno zbirajo sumljivi in nasilni gostje. ■

Korak za korakom ljudje gradimo svoje sanje.

Uresničujemo jih in verjamemo, da to počnemo za vse življenje.

080 19 20 • www.ZavarovalnicaMaribor.si

**Brez zavarovanja
je vse kot list v vetru**

ZAVAROVALNICA MARIBOR

Dvojčka leta

Naziv »dvojčka leta« si nedvomno zaslužita Knox Leon in Vivienne Marcheline. Deček in deklica, ki sta na svet prirojala v prvi polovici julija, sta namreč otroka mamice Angeline Jolie in očka Brada Pitta. Izjemno pričakovani naraščaj je Angelina povila v porodnišnici Santa Maria na kliniki Lenval v francoski Nici. Pri porodu je bil tudi novopečeni očka, ki je presrečen. Igralka je hčer imenovala Marcheline v čast svoji pokojni materi Marcheline Bertrand, ki je lani umrla zaradi raka na dojki, po sedmih letih boja z zahrbtno boleznijo. Knox je srednje ime Bradovega dedka. Deček, ki je bil ob rojstvu težak 2,27 kg, in punčka, ki je tehtala 2,28 kg, se menda dobro počutita, znano pa je tudi, naj bi njune prve fotografije starši že prodali neki ameriški reviji, in sicer za skoraj sedem milijonov evrov. Denar bo radodarna družina namenila v dobrodelne namene. Družino je v bolnišnici obiskal tudi župan Nice in pozneje novinarjem dejal, da je Brad ves čas ponavljal: »Najsrečnejši oče na svetu sem!« Zvezdnik mu je tudi zaupal, zakaj sta izbrala prav Nico. »Gre za eno najboljših bolnišnic, enega najboljših zdravnikov in zagotovo razgled na najlepši zaliv na svetu,« je dejal Brad. Najmlajša člana Jolie-Pittovih sta se pridružila štirim otrokom: posvojenim Maddoxu, Paxu, Zahari in biološki hčerki Brada in An-

Angelina naj ne bi ostala »le« pri šestih otrocih.

geline, triletni Shiloh. Parček se je »spentljal« med snemanjem filma Gospod in gospa Smith. Morda se prav zaradi spodletelih zakonov ne želita poročiti, saj je Brad pred Angelino večno zvestobo obljubil Jennifer Aniston, za Angelino pa sta že dve ločitvi.

Delavna Saška

Ena tistih, ki se to poletje bolj kot sončnim žarkom predajajo delu, je pevkica Saška Lendero. Blondinka je nedavno izdala singel Nedosegljiva, do konca poletja pa bo izdala vsaj še eno uspešnico, ki bo napovedala nov album, ki bo izšel jeseni. »Poleti ponavadi ni časa za počitnice, saj ogromno nastopam po prireditvah na prostem, a na to sem se, po vsem tem času na sceni, navadila,« pravi glasbenica, ki pa prizna, da brez morja vseeno ne zdrži. »Če se le da, z Mihom pobegnem v Umag, kjer imajo vikend njegovi starši, in si malo odpočijem od vsega.«

Poletje nameni glasbenim nastopom.

Rada ima svoj »špeh«

Mirna Reynolds, ki je nedavno na snemanju novega spota za skladbo Kavboj osvajala glavnega igralca – kavboja, naj bi z novimi fotografijami znova razdelila javnost. Pred časom so bile namreč vse njene slike 'popravljene',

Mirna rada preseneča.

tokrat pa se je svojeglava glasbenica odločila, da na fotografijah popravkov ne bo. Za 24ur.com je Mirna dejala: "Nad fotografijami sem naravnost navdušena. Ker so mi pred časom mnogi očitali preveč retuširane fotografije, sem se tokrat odločila, da razen svetlobe in nekaj malenkosti ne

bomo 'popravljali' ničesar. Jaz sem živi dokaz, da so lepotni kalupi, ki naj bi veljali v svetu estrade, čista bedarija! Če je nepopolnost ovira, potem sem jo jaz že zdavnaj elegantno preskočila, saj publika odlično sprejema moje pesmi in mene, in sicer točno takšno, kot sem. Na srečo imam dovolj glasbenega talenta, pameti in karizme, da mi pomanjkanja le-teh ni treba kompenzirati s suho ritjo in razmakom med stegni.« Kakorkoli že, Mirna se pripravlja na premierno predstavitev najnovejšega videospota za skladbo Kavboj.

Madonnino buro življenje

'Življenje z mojo sestro Madonno' je ta čas najbolj vroča knjiga. V njej je Madonnin mlajši brat Christopher Ciccone razkril kar nekaj skrivnosti slavne pevke. Christopher v knjigi razkriva pikantne podrobnosti iz intimnega življenja ameriške zvezdnice. Ena najbolj zanimivih je ta, naj bi se bila Madonna leta 1991 spoznala z lezbijko Ingrid Casaraes, s katero sta bili kar 15 let v razmerju. Ingrid naj bi najbolj razumela zvezdnico, prav tako pa od nje nikoli ni zahtevala niti dolarja, saj prihaja iz bogate družine.

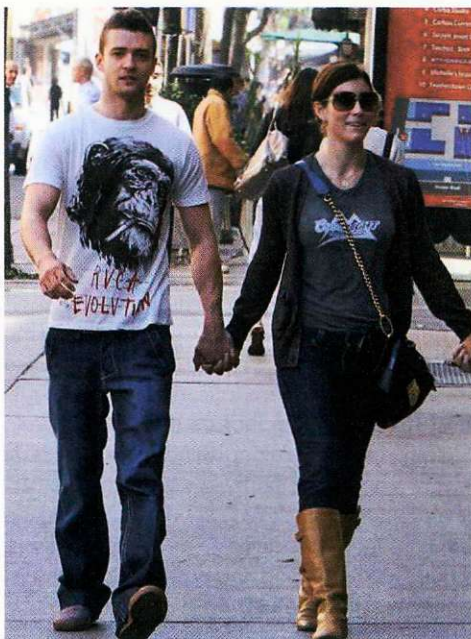
Vse do trenutka, ko se je Madonna poročila z Guyjem, je Ingrid igrala moško vlogo v njuni zvezi. Casaraesova je bila prav tako vedno diskretna in nikoli ni želela biti v ospredju. »Ne bi me presenetilo, da imata Ingrid in Madonna intimni odnos, saj moja sestra tega nikoli ne potrdi in ne zanika,« je napisal brat slavne pevke. »Poleg lezbičnega odnosa z Ingrid se je Madonna ljubila tudi z Gwyneth Paltrow, in sicer za novo leto leta 1999,« je v razvpiti knjigi dodal Christopher Ciccone.

Knjiga, ki jo je napisal Madonnin brat, razburja javnost.

Babica načrtuje poroko

Justin Timberlake svoje izbranke Jessica Biel še ni zaprosil za roko, njegova babica Sadie Bomar pa je že polno zaposlena z načrtovanjem njune poroke. Sadie, ki ni skrivala odpora do Justinove nekdanje punce Cameron Diaz, je dejala: »Želim jima, da bi bila srečna, to je vse. Poročiti bi se morala na vrtu njegove mame v Tennesseeju. Tam ima ogromen vrt, ki ga krasijo čudovito rastlinje in rože. Odlično prizorišče za poroko. Jessica je zelo prisrčna, njegovih let, in kar mi je posebno všeč, ni posesivna. Mislim, da imata veliko skupnega in da se karakterni zelo ujameta.« Neimenovani prijatelj pa je za britanski The Sun dejal, da je Justin že večkrat omenil poroko, da pa nič ne ve o pripravah njegove babice. Justina so prejšnji mesec opazili, ko je izbral zaročni prstan, pred tem pa naj bi za pomoč zaprosil Jessicine najožje prijatelje.

Justin in Jessica veljata za nadvse srečen par.

Osovražena Sharon

Sharon Stone si je s svojimi nehumanimi izjavami o tem, da so si Kitajci zaslužili katastrofalni potres, in z nošenjem krzna nakopala srd organizacije za varstvo živali PETA, ki je kot odziv v javnosti objavila naslednjo ponudbo: »Znanstvene študije potrjujejo, da so pri ljudeh s pomanjkanjem empatije premalo razviti prefrontalni deli možganov. Sharon, dovoli nam, da te pošljemo na pregled tvojega prefrontalnega režnja, da bomo videli, ali so tvoje izjave in dejanja res le rezultat fizičnega defekta.« Kar nizek udarec za lepo igralko!

Predlagajo ji pregled (obstoja) možganov.

Gotarjeva uspešna pri sosedih

Navdušila na splitskem festivalu.

edina Slovenka nastopila na tem prestižnem festivalu, so se hrvaški mediji na veliko razpisali o Alenki kot pevki, ki izjemno dobro poje. V tekmovalnem delu novih skladb je navdušila s prelepo skladbo Boštjana Grabnarja Nek te voli kao ja, kar je izzvalo še večje zanimanje hrvaških medijev, saj je besedilo za omenjeno skladbo napisala Gotarjeva. Ker je Alenko na festivalu spremljal njen fant Jure, je bilo še več govora o njeni ljubezni. Kot so poročali hrvaški mediji, naj bi se bila nedavno celo zaročila.

Nastop na letošnjem splitskem festivalu je bil za Alenko Gotar velik uspeh, saj je doživela veliko ovacij. In ne nazadnje je bil to uspeh tudi za slovensko glasbo. Ker je kot

Ena o dopustu

Barbara Prevorčič

Sončni žarki zapeljivo silijo na Zemljo in slepijo pogled v nebo. Vročina me ne gane. Dnevi so dolgi, večeri so napolnjeni s smehom prijateljev in posedanjem dolgo v noč pod milim nebom. Obveznosti se zmanjšajo na minimum. Obstaja le ena dilema – kam bomo pa letos potovali? S prsti nežno potujem po zemljevidu in uživam ob misli, da je to poletje na vrsti nova pustolovščina.

Že od nekdaj imam rada potovanja. Bližnja, daljna, daljša, krajša ... Krajev, ki jih želim obiskati, je nešteto, denarnica pa pretanka za vsa moja hotenja. Ampak vedno se nekaj najde, če nisi prezahteven. Odklopiti vsakdanjik, spoznati nove kulture, nadihati se drugačnega zraka in poskusiti drugačno hrano. Drugi ljudje, drugi običaji, ki ti lahko dajo izkušnje kot nobena šola.

Preživljanje poletja je unikatna umetnost. Gre za čas, ki si ga sam določiš, ga preživiš v kraju, ki si ga sam izbereš, in si ga prikrojiš čisto po svoje. Če želiš ležati na plaži, ležiš. Če zeliš odkrivati življenje pod vodo, se potopiš in raziskuješ. Če si želiš ogledati neko pokrajino, se podaš v avanturo ... Če želiš plesati na mizi v zakotni španski vasi, plešeš – brez slabe vesti, kaj bodo rekli drugi! Z domišljijo si lahko oblikuješ dopust, ki te bo »držal pokonci« še dolgo potem, ko bodo sončni žarki zgubili moč in ko bo jesensko listje padalo z dreves. In nekaj časa laže prenašaš breme običajnega dneva, saj so baterije napoljene s pozitivno energijo. Pomembno je le, da ne padeš v množico, ki te sili preživljati poletje v kalupu, ampak da sam izbereš tisto, ki je zate najbolj privlačno. In na koncu se je tako lepo vrniti domov, bogat s spomini, z izkušnjami, doživetji... Majhen kamenček, ki ga prineseš s sabo in postaviš na polico, te vedno spomni na tisti kraj ...

Zakaj rada potujem? Nimam enega odgovora ne enega razloga. Odgovori se skrivajo v vsakem potovanju posebej. Zdaj grem pa pripravljat kufre!

Pozdrav iz Argentine

Magični gledalec

Priznati moram, da se kar pozna, da so televiziji v glavnem na dopustu. To velja tudi za Boštjana Romiha, ki se je odpovedal vodenju posebne oddaje Na zdravje.

Seveda so ljubitelji teorij zarote iz tega spet naredili zgodbo, kajti pri tej oddaji je bil poseben gost nihče drug kot predsednik vlade Janez Janša, ki naj bi bil strah in trepet novinarjev. Vsaj tistih z »liste 572«. Toda takšne zgodbe me ne presenečajo glede na to, da na nacionalni TV ta čas vlada »čas kislih kumaric« ne glede na živahno politično dogajanje zaradi bližajočih se volitev. Skratka, precejšen televizijski dolgčas. Zato mi ni preostalo drugega, kot da si ogledam posnetek narodnozabavnega festivala v Vurberku ali pa da vsak dan gledam ponovitve humoristične nanizanke Naša mala klinika. Priznam, da kar pogrešam Vroči stol, ki je sicer odšel na zasluženi dopust, menda pa ga v novi sezoni ne bo več vodil Vladimir Vodušek.

Toda tudi TV-dolgčas ima dve plati, saj imam tako možnost, da si ogledam kakšno oddajo, ki jo navadno preskočim. Na primer oddajo Slovenci po svetu, ki je bila na sporedu 15. julija. Tokrat je bila posvečena Mendozi, argentinskemu mestu, kjer je precej Slovencev našlo svoj dom. Argentina mi je kljub krajevnemu oddaljenosti kar nekako blizu, morda tudi zato, ker sem imel doslej priložnost spoznati veliko Slovencev iz te države, ki so podrli vse moje dotedanje predsodke v zvezi z zloglasnimi »narodnimi izdajalci«, ki naj bi bili bežali v Argentino – kot nam je solil pamet nekdanji režimski tisk. Pa tudi predsodek o tem, da so vsi Argentinčini zasvojeni s čajem mate, se je ob srečanju z argentinskimi Slovenci razblinil. Včasih se malo pohecam, da kadar imam predsodke, je najbolje, da se ustavim pred sodom. Mendoza je pač mesto sonca in vina, imel sem celo možnost videti in slišati Slovenca, ki izdeluje

sode. Tudi sicer so me gostje v oddaji prese-netili s tekočo slovenščino pa tudi z močno razvito kulturno dejavnostjo, narodno zavestjo in seveda poudarjeno krščansko držo. Pozor-nost mi vzbudita brata Jure in Božidar Bajuk. Slednji omenja družino Senčar, menda se je njegova nečakinja poročila z enim od Senčar-jevih fantov. In se seveda spomnim na Tatjano Bajuk in Igorja Senčarja. To pa pomeni, da sem v oddaji Slovenci po svetu poslušal brata našega finančnega ministra Andreja Bajuka. V odda-ji prisluhnem tudi izpovedi učiteljev Lenčke

Marolt in Vinka Rodeta; ob slednjem mi misel uide na našega kardinala Franca Rodeta, ki je velik del mladosti preživel v Argentini.

Zgodba o argentinskih Slovencih me spo-mni tudi na dogodek, ko je na plebiscit leta 1990 prišel glasovat Tine Debeljak v imenu več tisoč Slovencev iz Argentine. Tedaj ga je na volišču pocukal za rokav legendarni novi-nar Janez Čuček, ki je pred tem o Slovencih v Argentini napisal zelo kontroveržno knji-go z naslovom Sramota umira počasi. Glede na to, da tam že četrta generacija Slovencev govori slovensko, bi prej govoril o ponosu kot o sramoti. In ko smo že pri prelomnih letih slovenskega osamosvajanja: oddajo je pripravil Marjan Šrmpf, ki se ga spomnim z oglašanja na terenu v času vojnega spopada leta 1991. Sami spomini ...

radijski program
za slovensko
manjino
v sloveniji

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

V pogovoru so rešitve, to vam je zdaj že jasno, zato se boste potrudili, da bo do njega prišlo. Veliko si boste dali opraviti z urejanjem okolice svojega bivališča. Popolnoma se boste sprostili šele konec tedna.

Bik
21.4.-21.5.

Nedavni vremenski dogodki so marsikomu povzročili materialne težave. Biki se boste z nastalim položajem spopadli z optimizmom in znatno trmo. Trud, ki ga boste vložili, se bo gotovo obrestoval.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Konec tedna vam je nekoliko izboljšal razpoloženje, ki je bilo kar preveč klavarno. Še dobro, da se znate zavarovati pred neprimernimi vplivi okolja in neprijetnimi sodelavci, ki se pri delu ne znajdejo.

Rak
22.6.-21.7.

Veselo se boste lotili nove naloge, ki vam jo bo prineslo delo, in mogoče je reči, da bo vaše delo zelo uspešno. Kmalu se bodo namreč pokazali prvi rezultati, ki vas bodo prav navdušili.

Lev
22.7.-21.8.

Tudi v tem tednu vam bo vse šlo po načrtih, zaželeli pa si boste nekaj nakupovalnih pohodov po razprodajah, ki se že iztekajo. Morda ne boste našli nič zase. Družinski odnosi bodo nadvse sproščeni.

Devica
22.8.-21.9.

Še naprej se z nastalo situacijo spopadate z optimizmom. V pomoč vam bo, če se boste občasno pogovorili s katerim od svojih prijateljev, ki mu zaupate. Zdravstvene težave se pri vas ne bodo več ponavljale.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Dopusti so tu in končno si boste lahko oddahnili tako, kot je treba. Dobro da ste se pri izbiri destinacije tako zelo potrudili! Potrudite se še v komunikaciji s partnerjem, sicer lahko pride do manjših sporov.

Škorpion
23.10.-21.11.

Tudi za škorpione je ta teden prav poseben čas: nekateri se boste ukvarjali le še z dopustovanjem, drugi pa boste imeli polno glavo skrbi zaradi neprijetnosti, ki so vas doletele. Korajža velja!

Strelec
22.11.-20.12.

Ta teden bo nekoliko bolj naporen kot običajno, saj se boste zaradi izjav svojega partnerja precej razburili. Ves teden boste imeli dovolj tem za razmišljanje na ta račun. Veliko reči se bo dalo urediti.

Kozorog
21.12.-19.1.

V nekem trenutku ste naredili napačno, zdaj pa jo močno obžalujete. A nič ne pomaga, morali boste pač požreti, kar ste skuhal. Denarja vam v tednu ne bo manjkalo oziroma ne boste imeli velikih potreb.

Vodnar
20.1.-18.2.

Malce vas bo začel grabiti strah, ker niste naredili toliko, kot ste načrtovali in obljubili. Svetujemo vam, da se pomirite in se pogovorite z nadrejenimi. Razumeli vas bodo in razumno podprli vaše nove predloge.

Ribi
19.2.-20.3.

Užaljenost boste kuhali še nekaj časa, potem pa se boste le odločili in se pogovorili z osebo, ki vam je, kot boste ugotovili, ranila ponos čisto nenamerno. Ponosni boste na v tem tednu končano delo.

ADRIA

Doma nad oblaki.

Nagradna igra Adri Airways:
2 x povratna vozovnica!*

Vse Adriine ugodne
ponudbe si lahko
ogledate na www.adria.si
ali
pokličete na 080 13 00.

www.adria.si

*pristojbine niso vključene

DEMOKRACIJA		SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	GRŠKA BOGINJA ZNANOSTI	RETOR	RAŠTLINA ŠCIR	REKA V NEMČIJI (IZ CRK NENA)	DEMOKRACIJA				
		MESTO V MIJANMARU (IZ CRK GAPAN)						NIKOLA TESLA				
		TUREK, OSMAN										
		BLIŽNJI VZHOD, ORIENT										
		ITALJANSKO MOSKO IME						TONI NIEMINEN				
		TEŽA OVOJNINE						GRŠKI DIDAKTIČNI PESENIK				
		PREBIVALKA ITALIJE										
DEMOKRACIJA		PRITOK VOLGE	JUŽNO- ITALJANSKI LJUĐSKI PLES	NOŽNO GONILLO	POVPREČJE KRIŽANKE: 4,77 ČRKE	DEMOKRACIJA		REKA V KALIFORNIJI (IZ CRK TIP)	POGOST VEZNIK	NICK NOLTE	TEKOČE STOPNICE	KRAJ V ITALIJI (IZ CRK UVI)
		ESTONSKI ESTRADNI PEVEC (GEORGIJ)			NEPRO- FESIONALC LJUBITELJ			POTOP LADJE				
		TENIŠKA IGRALKA SREBOT- NIKOVA								OLGA KACJAN		SILICIJ
										EVA LONGYKA		KRAJ PRI MOZIRJU
		SNOV, KI DAJE PRIJETEN VONJ						FRČANJE PO ZRAKU			KRAJ NA OKINAVI	
								ČELADA S KONICO			VMESNA STENA	
DEMOKRACIJA		AVS. POR. AGENCIJA	<th> <th> <th colspan="2"></th> <th>VELIK SNOP SLAME</th> <th>ŽENSKA, KI VOZI LETALO</th> <td></td> <td></td> <td>LETOPIS, KRONIKA</td> </th></th>	<th> <th colspan="2"></th> <th>VELIK SNOP SLAME</th> <th>ŽENSKA, KI VOZI LETALO</th> <td></td> <td></td> <td>LETOPIS, KRONIKA</td> </th>	<th colspan="2"></th> <th>VELIK SNOP SLAME</th> <th>ŽENSKA, KI VOZI LETALO</th> <td></td> <td></td> <td>LETOPIS, KRONIKA</td>			VELIK SNOP SLAME	ŽENSKA, KI VOZI LETALO			LETOPIS, KRONIKA
		PISATELJ DONS							LITIJ			
		RUSKI SAHIST KARPOV								GODALNI INSTRUMENT		
		KRALJICA SPORTOV								MESTO NA ŠKOTSKEM		
										ŠVIC. KNJIŽ. (JOHANNES)		
		ŽANR						NEKDANJI SEKRETAR OZN (KOFI)			IGRALKA RINA	
								OSMIJ				
		SRBSKI LITERARNI KRITIK FINCI			SLOVENSKA IGRALKA (DUŠA)						KAMPUČIJSKI POLITIK (LON)	
DEMOKRACIJA		ANTON KOLAR			KONRAD ADENUER			LEVI PRITOK LABE			FINSKI RELI VOZNIK VATANEN	

Rešitev prejšnje križanke

GOLDA, ORIANA, REEVES,
NARITA, JD, DAM,
LEAN, OPRAŠITEV, RAK,
TROBENTAR, ROD, AKANT,
ME, MAZI, VOD, KRAMARIJA,
SIMO, AASEN, ZAR, ELENA,
SS, DIANE, ANT, NATAKAR,
SJ, NIA, AMERIKANKA,
KŠ, MARIN, KOO

Nagrajenca 28. številke

1. nagrada:

MARIJAN ŽERJAL

Galicija 74, 3310 Žalec

2. nagrada:

CILKA URANKAR

Jerančičeva 2, 1133 Ljubljana Brod

Dobitnikom čestitamo in ju hkrati prosimo, da nam pošljeja
fotokopijo svoje davčne številke, kar je pogoj za izplačilo nagrade.

Nagradi

1. nagrada: povratna letalska vozovnica na Adriini
redni liniji **Ljubljana–Tirana**

2. nagrada: povratna letalska vozovnica na Adriini
redni liniji **Ljubljana–Sarajevo**

Pravila nagradne igre so objavljena na spletni strani www.demokracija.si.

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 31. 7. 2008
pošljite na naš naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana,**
s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

➤ **21.7.1954** so na mednarodni konferenci v Ženevi podpisali sporazum o premirju, s katerim so Vietnam razdelili po 17. vzporedniku na južno in severno cono.

➤ **21.7.1948** so na kongresu komunistov v Beogradu razpravljali o obtožbah Sovjetske zveze in informbiroja na račun jugoslovanskih komunistov. Ker so številni dvomili o upravičenosti razkola s Sovjetsko zvezo, se je začelo neusmiljeno obračunavanje z morebitno notranjo opozicijo. Čistke so se razširile na celotno družbo.

➤ **22.7.1882** so bili dovoljeni slovenski oddelki na gimnazijah v Ljubljani, Kranju in Novem mestu, leta 1889 pa tudi v Mariboru, v Celju pa šele 22. marca 1897.

➤ **22.7.1991** je izvršni svet Republike Slovenije obravnaval tehnično izvedbo sklepa predsedstva SFRJ o umiku poveljstev, enot in ustanov JLA iz Slovenije.

➤ **23.7.1867** je prišlo v Ljubljani do fizičnega spopada med slovenskimi sokoli in nemškimi turnarji. V vrstah sokolov je v spopadu sodeloval tudi takratni ljubljanski župan Costa.

➤ **23.7.1871** so v Avstriji sprejeli zakon, ki je vpeljal metrski in kilogramski merski sistem.

➤ **23.7.1962** je ameriški satelit Telstar prvič posredoval televizijski program čez Atlantik.

➤ **24.7.1842** se je v Skaručni rodil slovenski humoristični pisatelj Jakob Alešovec. Leta 1869 je začel izdajati satirično-politični list Brencelj, ki ga je sam urejal in večinoma tudi pisal.

➤ **25.7.1881** so ustanovili Tržaško podporno in bralno društvo.

➤ **25.7.2000** je slovenski državni zbor spremenil slovensko ustavo in vanjo zapisal proporcionalni volilni sistem. Tako se je izognil odločbi ustavnega sodišča iz leta 1998, ki je na podlagi referendumu zapovedovala uvedbo dvokrožnega večinskega volilnega sistema. Predlog sta poleg ZLSD podpirali LDS in DeSUS.

➤ **26.7.1581** se je sedem nizozemskih provinc odcepilo od Španije.

➤ **26.7.1894** se je rodil angleški pisatelj Aldous Huxley. Vprašal je: »Kako veste, da Zemlja ni pekel kakšnega drugega planeta?«

➤ **26.7.1914** je pred prvo svetovno vojno zvonjenje cerkvenih zvonov, trošenje letakov in nabijanje razglasov oznanilo mobilizacijo v slovenskih deželah. K orožju so bili vpoklicani vsi za vojno sposobni moški med 21. in 42. letom starosti.

➤ **27.7.1928** je postal načelnik SLS dr. Anton Korošec, prvi ne srbski predsednik vlade v Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Kralj Aleksander Karađorđević mu je zaupal mandat po streljanju in treh mrtvih v narodni skupščini in odstopu vlade.

POGLED NAZAJ (OD 21. 7. DO 28. 7.)

Ernest Hemingway

Ameriški pisatelj Ernest Hemingway je bil glavni predstavnik izgubljene generacije in med drugim avtor romanov Zbogom orožje, Komu zvoni in ene najbolj znanih novel Starrec in morje. Kot sin podeželskega zdravnika se je rodil **21. julija 1899**.

Med prvo svetovno vojno je bil vojni poročevalec in prostovoljec v saniteti v Italiji. Na soški fronti je bil ranjen, soška fronta pa mu je dala tudi okvir za roman Zbogom orožje. Po vojni je živel v Parizu in se priključil tam živeči generaciji ameriških ustvarjalcev, znani pod imenom izgubljena generacija (Fitzgerald, Pound, Gertrude Stein). Kot vojni dopisnik se je udeležil tudi španske državljanske vojne, čeprav je bil tedaj že uveljavljeni pisatelj. Bil je na strani republikancev. Tako je nastal roman Komu zvoni. Tudi v drugi svetovni vojni se je neposredno priključil ameriškim četam v Franciji. Leta 1961 je naredil samomor.

Živel je življenje, polno prigod, nevarnosti in nenavadnih dogodkov. Bralci so ga začeli istovetiti z junaki v njegovih romanih. Slava je postala del njegovega življenja. Njegov samomor v letu 1961 ni bil nikoli pojasnjen.

Sodba vojaškega sodišča JLA

Vojaško sodišče v Ljubljani je **27. julija 1988** obsodilo Ivana Borštnerja na štiri leta zapore, Janeza Janšo in Francija Zavrla na poldrugo leto, Davida Tasića pa na pet mesecev. Vse obtožene, ki so se pritožili, pa je do pravno-močnosti sodbe izpustilo na prostost.

Odbor za človekove pravice, ki je dotlej vso energijo usmerjal v dokazovanje nelegitimnosti procesa, je po končanem sojenju preusmeril pozornost k tajnemu dokumentu ter

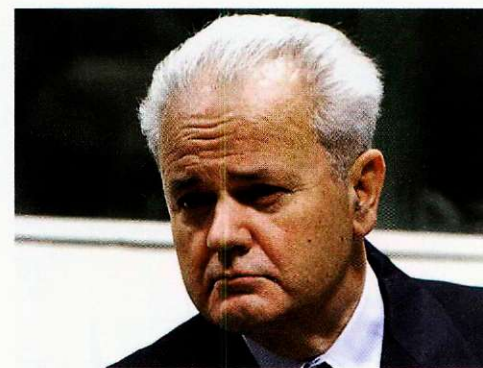

od republiških in zveznih oblasti zahteval, naj jasno povedo, kaj je z njegovo zakonitostjo in ustavnostjo. Hkrati je ob raziskovanju ozadja procesa odkril, da sta slovenska Služba državne varnosti in varnostna služba JLA od leta 1982 sistematično nadzirali slovensko mladinsko organizacijo, mladinska in študentska glasila, alternativne skupine in posamezne mladinske aktiviste. Toda v slovenskem političnem vrhu so se še naprej obotavljali ...

Vrhovno vojaško sodišče v Beogradu je oktobra 1988 potrdilo sodbo vojaškega sodišča v Ljubljani, Davidu Tasiću pa zvišalo kazen na deset mesecev zapore.

Miloševićeva resnica

24. junija 1990 je Slobodan Milošević presodil, da je napočil trenutek, ko mora Srbija naravnost in pravočasno povedati, da njene meje veljajo le v federativno urejeni Jugoslaviji. Če bi prišlo do spremembe državne ureditve Jugoslavije, do konfederacije, bi bila odprta vsa ustavna vprašanja, je napovedoval Slobodan Milošević. V teh dneh sta se Milošević in Jović v pogovoru o stanju v državi po Jovićevih zapisih strinjala, da »vržejo ven« Slovenijo in Hrvaško, da pa mora biti odločitev o tem sprejeta kmalu.

V bistvu je šlo za uveljavljanje zahtev iz memoranduma Srbske akademije znanosti in umetnosti iz leta 1986. Šlo je za osnutek srbskega nacionalnega programa, za katerega je Dobrica Čosić menil, da ga nimajo, ker naj bi bili prvega izgubili v prvi svetovni vojni, drugega pa naj bi jim bila vsilila Kominterneta. Celoten memorandum je bil pisan v duhu stališča, da so Srbi in Srbija v Jugoslaviji politično, gospodarsko in nacionalno zapostavljeni, ves čas po vojni pa sta imeli ne glede na ustavni sistem vodilno vlogo Slovenija in Hrvaška.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 28/71

Z dialogom do sprave (3)

1. Na moja razmišljanja o spravi odgovarja uvodoma gospod Janez Krošel takole: »Zagovorniki NOB smo se s privrženci okupatorja spravili takoj po vojni, oni pa se z nami niso ...« Ali se šali ali pa šteje radikalne odstranitve hkrati tudi za že opravljeno spravo. Šala pri tako okrutnih zločinih ni na mestu.

2. Neumestno je razpravljanje o tem, kdo je bil nasilnejši hudo-delec, vsvo odgovornost za morijo na obeh straneh nosi tisti, ki je morijo prvi začel.

3. O Churchillovem antikomunizmu mi ni nič znanega. Mož je bolj znan po tem, da mu je bila deveta briga, koliko narodov bo zaslužnil komunizem.

4. Škof Rožman prav gotovo ni utemeljeval svoje krščanske doktrine na zavezniškem izkrcanju ali neizkrcanju v Istri. Znano pa je, da bi se vojska NOB temu upirala.

V nadaljevanju besedila je zaznavno tole: gospod Janez Krošel ponavlja priljubljene partijske postulate z višin, ki imajo še vedno moč razkrinkati vsako institucionalno hotenje, ki bi dokazovalo, da se je KPS povzpela do teh višav samo z zločini, s sejanjem sovraštva do tistega dela prebivalstva, ki ga g. Krošel uvodoma tako skrivnostno omenja. Med mano in g. Krošlom pa so nepremostljivi prepadi (ne po njegovi krivdi): njegova retorika je

še vedno državni jezik, govoriti o »domačih izdajalcih« je ustaljena državna doktrina. Moji ugovori imajo težo zasebnosti. Pri takem poudarjanju slovenske identitete pa menda nekaj le ni povsem čednostno zveneče: slovenska identiteta je po taki razlagi skrb zbujajoča. Kar precejšen del slovenske javnosti naj bi se po tej doktrini bil pripravljen brez vzroka pridružiti okupatorju. Da bi nekoliko omilila ta kurz, je propaganda KPS nehala sekati vejo, na kateri hote ali ne hote tudi sama sedi. Razglasila je, da so bili ljudje, ki so se uprli njenim akcijam, brez lastne razsodnosti in povsem odvisni od tega, kaj poreče škof Rožman, med njimi torej tudi 57 mladih, ki se po vojni niso vrnili na svoje požgane domove (vas je vojska NOB izropala in požgala, ljudi pa izgnala, seveda ne brez smrtnih žrtev). Majhen dokaz o nevzdržnosti komunistične propagande o škofu Rožmanu. Eden mojih bližnjih svojcev je pred vojno odklanjal stike s Cerkvijo. Ko je prišla ura odločitve, mu na kraj pameti ni padlo, da bi se pridružil ljudem, ki so si z izgovorom o odporu proti zavojalcem lastili pravico pobijati svoj nemočni državni živelj. Ali naj bi škof nagovarjal vernike, naj se pridružijo storilec, ki so polovili nekaj deklet, jih žive pometali v brezna ter se kasneje hvalili, da so še tri dni potem slišali njihove krike z dna brezna? Če bi škof Rožman odobral take morije, vernike pa nagovarjal, naj se jim pridružijo, bi bil pač slovenski bin Laden.

Pri stanju duha, pri nespremenjeni identiteti slovenstva, kakršno je utrdila KPS kot lastnica in gospodarica zgodovine in je še vedno inštitucionalizirana, sprava ni potrebna. Za konec še tole. Gospod Krošel brez pridržkov uporablja termine, kot jih je uporabljala KPS. Vendar so bili domači izdajalci samo komunisti in tisti, ki so se jim pridružili. Naj Krošel navede vsaj eno osebo, ki je šla v Rim ali Berlin v uk, kako se pobijajo pripadniki lastnega rodu, zlasti še tedaj, ko so ti v največji stiski. Drugod domače izdajalce preganjajo, v Sloveniji pa jih nagrajujejo.

Franc Blatnik, Ljubljana

št. 28/71

Z dialogom do sprave (4)

V Demokraciji 10. julija 2008 je v odgovoru Francetu Blatniku pod gornjim naslovom Janez Krošel iz Ljubljane zapisal: »Zagovorniki NOB smo se s privrženci okupatorja spravili takoj po vojni.« Ta izjava prav kliče po temeljitem pojasnilu. Kdaj, kje in s kakšno vsebino so se zagovorniki NOB spravili s privrženci okupatorja? Dejstvo je, da Slovenci kot narod niso bili nikoli in nikdar privrženci okupatorja, bili pa so na strani zaveznikov, saj so se v Grčaricah in na Turjaku zbirali z namenom, da se jim pridružijo. (Morda pa avtor razume in istoveti spravo s pobijanjem v Kočevskem rogu in po vsej Sloveniji.) Danes ne poznam niti enega zagovornika NOB (natančneje revolucionarja), ki bi se spravil z otrokom tistih staršev, ki so jih pobili partizani, ki bi mu priznali status žrtve vojnega nasilja in mu tako vsaj s simbolično odškodnino popravili storjeno

krivico. Ker g. Janez Krošel tako zavzeto piše o spravi, bi bilo prav in nujno, da pojasni bralcem temeljne elemente, ki omogočajo njeno izvedbo.

1. Izvajalci zločinov morajo pokazati grobišča svojih žrtev. (Današnja tranzicijska levica noče o tem nič slišati, pač pa nas zelo rada poučuje, naj nehamo preštevati kosti.)

2. Zagovorniki NOB naj v svojih vrstah pokažejo posamezne organizatorje in izvajalce pobojev, saj bodo le tako svoji organizaciji vrnili dobro ime. (Kdo pa je najbolj poklican, da pokaže zločince in kraje zločinov, če ne tisti, ki so bili blizu tem dogodkom?)

3. Glede na najrazličnejše očitke (sodelavci okupatorja, izdajalci, kolaboranti, zločinci, belogardisti ...) so prav zagovorniki NOB dolžni pojasniti vzroke, zakaj se je moralo tako veliko število Slovencev zateči po orožje k okupatorju.

4. Je na tisoče pobitih domačinov od svojih rojakov Slovencev rezultat revolucije ali NOB? (Kaj ni bil temeljni namen komunistov uničiti vse Slovence, ki nasprotujejo komunizmu?!)

Pošteni odgovori na omenjena vprašanja s priznanjem krivde ►

Zaupanje**Karitas ✱****Spoštovani!**

Pred vami so življenjske preizkušnje družin, ki potrebujejo podporo in pomoč. Verjamemo, da nam bo skupaj z vami uspelo njihovo življenje premakniti na bolje.

»Pomoč potrebuje tričlanska družina iz okolice Ljubljane. Pred časom je umrl oče, ki je bil edini zaposlen. Mama in dva otroka (osnovnošolca) živijo v zelo skromnih razmerah v nedograjeni hiši. Bivalni prostori so nepokriti in ob dežju pronica voda skozi ploščo. Prostori so vlažni. Potrebna je streha, drugače se bo uničilo še to, kar imajo, in jim onemogočilo bivanje. Spoštovani bralci tednika Demokracija, na vas se obračamo s prošnjo, da skupaj pomagamo tej družini. Hvala!

Iskrena zahvala za vašo pomoč v prejšnjem mesecu, ki je bila namenjena postavitvi dvigala za družino z Gorenjskega!«

Slovenska Karitas, Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana, TRR: 02140-0015556761, Sklic: 00 500904, Namen: zaupanje. Informacije: 01/300 59 60 ali www.karitas.si/zaupanje

► takratnega sistema bi Slovence lahko spet združili ali jih vsaj pomirili. Tovrstna tema ni zabavišni teater (ponarejanje NOB in predvolilni bonbončki), to je resna zadeva, ki kaže, v kolikšni meri smo zares pravna, demokratska in „človeška“ država. Na koncu prispevka je avtor zapisal, da bo vesel odzivov na svoje pismo. Na njegovem mestu bi bil v času pričakovanja odzivov na takšno razumevanje polpretekle zgodovine bolj zaskrbljen kot vesel.

Ive A. Stanič, Kočevska Reka

Kar je nemogoče, je mogoče

Alfred Dreyfus (1859–1935) je bil francoski generalštabni častnik židovskega rodu. Leta 1894 so proti njemu vložili obtožnico, ker naj bi bil Nemčiji izdajal vojaške skrivnosti, in sodišče je odločilo, da je kriv. Romanopisec Emile Zola je na Clemenceaujevo pobudo v časopisnem članku leta 1898 z naslovom *J'Accuse* (Obtožujem) sodnike obtožil, da so pri razsodbi upoštevali ukaze obrambnega ministrstva.

Vrhovno sodišče je od vojske zahtevalo obnovitev postopka (1899) in ob vnovičnem sojenju je vojaško sodišče odločilo, da je Dreyfus »kriv z olajševalnimi okoliščinami«. Predsednik republike ga je pomilostil, njegovo ime pa je bilo dokončno oprano šele leta 1906, ko je lahko znova stopil v vojaško službo. Krivična sodba nad francoskim oficirjem je odmevala po vsem svetu. Francosko sodišče je moralo izreči oprostitev in oficirja rehabilitirati ter s tem priznati svojo zmotu.

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI-VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
† 05 38 11 674

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106,2 MHz
UKV, STEREO, RDS

Sodišče v Sloveniji je v letu 1945 in do 1991 izreklo nad desetisoče krivičnih sodb, tudi s smrtnim izidom, tisočem odvzelo imetje, jih oropalo človeškega dostojanstva. Do danes ni prišlo do oprostitev niti rehabilitacije, še na misel jim ne pride, da bi sodna veja oblasti zaradi grozljive preteklosti morala skozi katarzo. Njim sta pomembna denar in stavka ne glede na stotine nemanoma skritih nerešenih aktov.

Herica Kumer, Ljubljana

Titova skrivnostna leta v Moskvi

Pred kratkim je pri Mohorjevi družbi v Celovcu izšla enkratna knjiga – dokument – našega rojaka dr. Silvina Eiletza Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935–1940, o kateri ste v Demokraciji že pisali. Sam bi dodal še nekaj misli, povezanih z njo.

Knjiga je zbir obrazložitvev in komentarjev iz pridobljenih in fotokopiranih originalnih dokumentov Ruskega državnega arhiva za socialno in politično zgodovino – RGASPI iz Moskve, ki so znanstvenim raziskovalcem dostopni od leta 1991. Poslopje na ulici Bolšaja Dmitrovska 15 v Moskvi je končno odprlo vrata tudi slovenskim raziskovalcem. Spregovoril je tudi najboljši poznavalec Josipa Broza - Tita, zgodovinar Nikita Viktorovič Bondarev, ki bo verjetno še marsikaj napisal o »največjem sinu jugoslovanskih narodov«.

To, kar je za časa svojega diktatorskega vladanja Broz tajil in trdno verjel, da ne bo nikdar razkrito, so končno razkrili moskovski arhivi, ki so praktično vir in obrazložitev vseh zgodovinskih dogodkov, beri: najpodlejših

dejanj, izdaj, množičnih in posamičnih pobojev, ovadb ter vseh nezakonitih in nečloveških dejanj, ki jih je komunistična revolucija prinesla v Jugoslavijo v času druge svetovne vojne pod krinko narodnoosvobodilnega boja. Ko preke te knjige spoznavamo, kdo so bili komunisti, predvsem pa Josip Broz - Tito, lahko šele v celoti dojamemo in razumemo dogodke iz časa revolucije in po njej, torej od leta 1941 do 1990, saj prek teh dogodkov lahko v celoti dojamemo zločinski način medvojnega in povojnega delovanja Komunistične partije Jugoslavije, Tita in njegovih sodelavcev.

Knjiga je zbir dokumentov največjih podlosti in izprijenosti človeka, ki je kasneje vodil NOB za spremembo monarhofašističnega diktatorskega režima Kraljevine Jugoslavije. Pojasnjuje tudi, kaj lahko človek, patološko obremenjen s fikcijo voditelja, naredi za svoj zločinski vzpon na oblast svojim najbližjim soborcem in najtesnejšim sodelavcem. Postane brezskrupulozni morilec, kakršnih v diktatorskih režimih preteklega stoletja poznamo kar nekaj (Lenin, Stalin, Hitler, Mussolini). Svetu in posebej Evropi so prizadejali gorje, ki ga bodo pomnile generacije!

Knjige se v podrobnostih ne da v celoti predstaviti, treba jo je prebrati. Posebno to velja za tiste nostalgike, ki Tita še danes častijo in ga opisujejo skoraj kot boga. Posebno priporočilo velja našim »naprednim« zgodovinarjem, ki se ne morejo otresti zgodovinske veličine komunizma in njenih voditeljev z Brozom na čelu. Sedaj ne more biti več izgovorov na »nepreverjene vire in dokumente« arhivskih materialov,

ti so pred nami – iz domovine komunizma, in kar nekaj jih bo še prišlo iz Beograda. Vse to so dokumenti, ki jim nihče ne more očitati neverodostojnosti!

Slovenija je članica Evropske skupnosti, kateri je v zadnjem polletju tudi uspešno predsedovala. Torej je po vseh svetovnih in evropskih kriterijih – DEMOKRATIČNA DRŽAVA!

Pri vsem tem pa svetovna in evropska javnost ne pozna dovolj naše »notranje demokracije«! Zakaj ta trditve? Evropski in svetovni obiskovalci vidijo lepote naše domovine, pri tem pa, zaradi zgodovinske nevednosti ne vedo, da občudujejo med drugim spomenike komunističnih zločincev, ko se sprehajajo po Titovem trgu, mimo Titovega spomenika, mimo grandioznega spomenika Revoluciji in ideologu jugoslovanskega, predvsem pa slovenskega komunizma Kardelju, Kidriču, da hodijo pred parlamentom mimo grobnice ljudi, med katerimi so tudi zločinci, da se ploščad pred ministrstvom za obrambo še danes imenuje Kardeljeva, da imata mesti Koper in Velenje še vedno Titova trga in celo spomenike, da se kraj zločinskega povojnega početja komunistov, v katerem je stalo taborišče za neobsojene nasprotnike, še danes imenuje Kidričevo ... Še bi lahko naštevali. Druge države so to rešile na ta način, da so vse sporne junake in njihove spomenike preselile na posebno mesto »socialistične nostalgije«, kjer naj jih častijo in občudujejo zaslepljeni socialistično-komunistični nostalgiki!

Kako je mogoče, da po vseh teh nespornih ugotovitvah v svoji sredini trpi spomenik, ulico ali celo kraj, ki se imenuje po člove-

ku, za katerega se ve, da je bil zločinec. Ali s tem ne dokazujemo, da je zločin postal simbol herojstva in nekaj povsem razumljivega, torej legalizirano dejanje? Pri vsem tem pa obsojamo manjše nepravilnosti po svetu.

Uroš Šušterič, Ljubljana

Na bovškem podeželju le še medvedi, volkovi in risi

Ob bovškem občinskem prazniku na dan sv. Urha se je zvrstilo več prireditev, vendar je kljub vselemu vrisku harmonike domače folklorne skupine v zraku visel trpek občutek, da se življenjski prostor domačinov, zlasti vasi, vse bolj oži na račun umetnega naseljevanja medveda, risa in volka. Ljudje, dokler ne zbežijo, postajajo le še folklorni inventar – nekakšni domorodci na ogled. Turistično društvo Soča - Lepena je ob obletnici svojega triletnega delovanja 5. julija odprlo sedem poti pod naslovom Sedem dni – sedem poti. Svoje intenzivno triletno delo so na terenu predstavili tudi z odprtjem obnovljene kapelice na Zagrebenu. Več o namenu tega projekta je na bovškem trgu povedal predsednik društva Srečko Vogrinčič. Z omenjeno potjo so obiskovalcem ponudili možnost, da v enem tednu vsak dan prehodijo po eno obnovljeno pohodniško pot. Nobena od njih ni samovoljen poseg v naravo. Prav vse potekajo po utrutih poteh prednikov. Izvirajo iz časov, ko so bile danes zapuščene hiše še polne življenja, ker so ljudje takrat v teh krajih še našli izobrazbi primerno zaposlitev. Dostojen kos kruha za svoje delo torej. Njihova prizadevanja so namenjena prav temu, da bi dolina ostala živa in da bi v njenih lepota uživali tudi njeni obiskovalci. Žal so birokrati od teh prostovoljcev zahtevali neverjetno veliko soglasij. Tako agencija za okolje in prostor ter TNP, ki pa žal ni bil prav naklonjen nameri oživljanja teh krajev, čeprav zatrjuje, da si prizadeva pomagati pri takih projektih. Vse poti so obnavljali z veliko obzirnostjo do narave, zato so toliko bolj preseščeni, da jim je agencija za okolje in prostor na podlagi pritožbe TNP prepovedala predstavitev zadnje poti javnosti, češ da bodo

obiskovalci motili zveri. Pot na Zagreben bi torej morala ostati skrita, čeprav se mora društvo za njeno obnovo zahvaliti tudi državnim in lokalnim institucijam, kot so Občina Bovec in Fundacija Poti miru v Posočju, da ne omenimo tistih članov TD Soča - Lepena, ki so na lastnih hrbtih na Zagreben znosili okrog 300 kg materiala za obnovo kapelice in vojaškega spomenika padlim iz prve svetovne vojne. Pot je zarisana v geografskih kartah naših avstrijskih in italijanskih sosedov in prikazana celo na internetu. Le nekateri naravovarstveni teoretiki bi jo radi prikrili ali pa gre celo za kaj drugega.

Naključno vprašani domačin je menil, da gre za zahrbtno naseljevanje zveri v ta prostor in avtomatično izganjanje domačinov. Ne gre torej za ohranjanje kulturne krajine, mehkega turizma, ob katerem imajo domačini edino možnost preživetja. Seveda si za obstoj teh poti prizadevajo v skladu z varovanjem narave, tudi po projektu Natura 2000 in Cipre za gorske regije, ki jih je potrdil evropski parlament. Zato bodo zanje skrbeli tudi v prihodnje, je pribil predsednik društva. Z njimi so ljubiteljem narave ponudili vse od lahkih do zahtevnejših poti, ki turistom na tem prostoru prinašajo zelo kvalitetno doživljanje narave in človeške ustvarjalnosti.

V bovških vaseh je slišati, da bomo morali v tej dolini malo več pozornosti posvetiti človeku, tistim dvonogim živim bitjem torej, ki niso čuki ali divje kure, a že od nekdaj naseljujejo to dolino. Tukaj je treba ustvariti pogoje za dejavnosti, ki zahtevajo visoko znanje, če naj zavzemajo čim manj prostora. Takšni so tudi evropski zgledi v Alpah. Moti se, kdor misli, da si bo opral vest s tem, da bo ekološko pretiraval na majhnem koščku naše intenzivno razvijajoče se domovine na račun bolečine bežečih domačinov, izginjanja kulturne krajine, slovenske besede in sploh kulture iz nje, drugje pa bo vse zabetoniral, zgodovino, kulturo in komunikacije pa postavil na politične tračnice divjih prihvatizacijskih vlakov, ki vodijo v njegov žep.

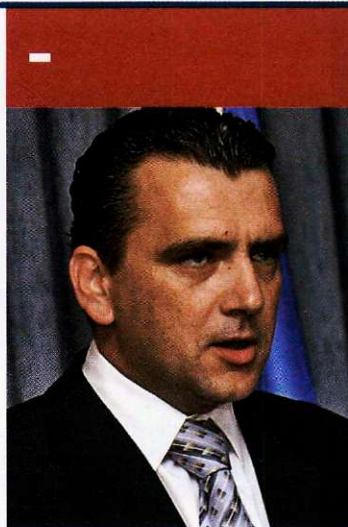
Miran Mihelič, Bovec

Kako ugotoviti resnico?

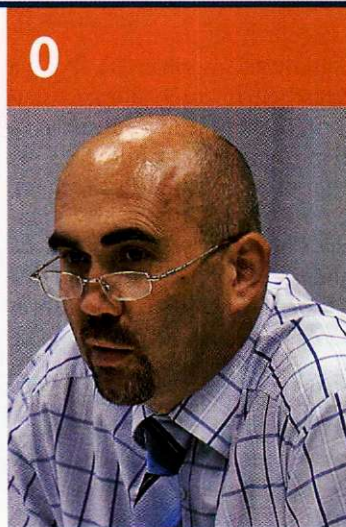
Marija Vodišek

Resnica oz. dejstva se dajo ugotoviti samo z dokazi. V Sobotni prilogi Dela 12. julija sem prebrala članek dr. Rajka Pirnata, profesorja na pravni fakulteti. V svojem prispevku opisuje in ocenjuje razmerje med sedanjo izvršilno in sodno vejo oblasti. Obravnava zadevo Zidar-Penko. Med drugim meni, da izvršilna oblast v demokratični državi, ki temelji na delitvi oblasti, ne sme storiti ničesar, kar bi zmanjševalo zaupanje ljudi v neodvisnost sodišč in sodnikov, celo če je prepričana o nasprotnem. Prav v besedi »nasprotno« je srž tega zadnjega dogodka. Da sodniki in prav zaradi njih tudi sodišča niso neodvisni, je vsakomur, ki sledi dogodkom v domovini, kristalno jasno. Resnici na ljubo pripominjam, da poznam sodnike in sodnice, ki so pri svojem delu neodvisni in ne podlegajo političnim pritiskom. V zadevi Zidar-Penko je bila po mojem mnenju prav na strani preiskovalnega sodnika storjena napaka, ki bolj škodi Boštjanu Penku kot izvršilni oblasti. Če bi bila narejena hišna preiskava pri Penku in tam ne bi našli zanj obremenilnih dokumentov, bi bil tedaj še višji državni tožilec opran vseh obtožb in bi lahko, kot grozi, tožil državno tožilstvo, ki je odredilo zanj začasno pridržanje. Sicer pa je v zadevi Penko več dvomov o pravilnosti njegovega tožilskega dela, zato je bil tudi predmet notranje preiskave. Da nam generalna državna tožilka, v katere znanje in poštenje popolnoma zaupam, ne sme in tudi ne bo razkrila vseh dejstev, smo lahko prepričani. Prepričani smo lahko, da postopek proti Penku ni bil osebno maščevanje, temveč sum in dvom o njegovem delu. Menim tudi, da ima vsak državljan te države ne glede na to, kakšno funkcijo opravlja, pravico, da izreče svoje mnenje, pa čeprav komu ni všeč. Toda to ne sme vplivati na osebno pravico slehernika, da izreče svoje mnenje, ki lahko temelji na dejstvih, neznanih širši javnosti. Bojazen profesorja na pravni fakulteti, da se s takimi postopki zmanjšuje ugled sodstva, je že prepozna. Več kot polovica državljanov ne zaupa tej veji oblasti. Še prav posebno sedaj, ko že mesece dolgo izsiljuje, pa ne boljših delovnih razmer, temveč višje plače. Da je Francija pravna država, verjetno ne bo nihče zanikal. Resolucijo o človekovih pravicah je objavila že na začetku revolucije leta 1789, pa se tudi tam ljudje pritožujejo na odločbe sodišč. V tedniku Demokracija sem 12. 9. 2007 opisala potek sodne preiskave julija 2007 na domu predsednika francoske vlade Dominiqua de Villepina, ki pa je bil takrat odsoten. Ker je bil osumljen v škandalu luksemburškega Clearstreama, naperjenega proti Nicolasu Sarkozyju, in ker sta za to imela dokaze, sta sodnika Jean-Marie d'Huy in Henri Pons v navzočnosti dveh sosedov kot prič in s ključavničarjem vstopila v de Villepinovo stanovanje in ga preiskala. De Villepin ni sprožil nobene tožbe. V Delu 16. julija je »Izjava dneva« Milana Kučana, dolgoletnega najvišjega funkcionarja totalitarne represivne oblasti v Sloveniji, tudi Udbe, ki omenja sedanje ovadustvo in tajne številke, anonimke itd. Kdo je v njegovem času preverjal tisoče Slovencev? »Preverke« so dokaz. Tudi podpisana jo imam.

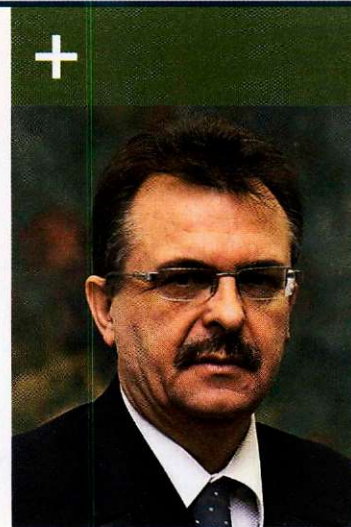
Politični semafor

Prepozno Predsednik Lipe Sašo Peče je protestno odstopil kot podpredsednik državnega zbora. Nezadovoljen naj bi bil z njegovim predsednikom Francetom Cukjatijem, ker naj bi delovanje državnega zbora preveč prilagodil interesom vlade. Pečetov odstop s te funkcije je neresen, saj se je poslanca tega sklica mandat že iztekel, septembra pa bodo parlamentarne volitve. Če Peče ne bo prišel v parlament, mu takoj obljublajo službo.

Vrača Kosu V. d. direktorja Filmskega sklada RS Igor Prodnik je vložil tožbo zoper načelno mnenje Kosove komisije za preprečevanje korupcije, ki ga je ta nedavno izdala. Zaradi »povsem neresničnih oz. lažnih navedb«, ki se nanašajo nanj, pa je zoper komisijo vložil tudi odškodninsko tožbo. Prodnikova poteza je povsem razumljiva, saj Drago Kos komisijo izrablja za napade in blatenje tistih, ki mu politično niso blizu.

O bleferjih Vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko meni, da odzivi SD, LDS in Zaresa na izjave premierja Janeza Janše glede samoomejevanja političnih funkcionarjev niso naključni, saj te stranke samoomejevanja ne želijo vnesti v svoje statute »in se s samoomejevanjem očitno ukvarjajo samo na deklarativni ravni«. Po njegovo je SDS edina, ki je samoomejevanje vnesla v svoj statut in ga v tem mandatu izpeljala tudi v praksi.

foto: Srdjan Živulović/Bobo

Krščanski socialist

Pred dnevi je v 87. letu starosti umrl Franc Miklavčič. Pred 2. svetovno vojno je bil ustanovitelj krščanskih socialistov, med vojno je bil aktivist v okviru Osobodilne fronte, od junija 1942 pa je deloval v partizanih. Po vojni je delal kot sodnik, konec osemdesetih let prejšnjega stoletja pa se je znova politično angažiral. Po Dolomitski izjavi, s katero je 1943 Edvard Kocbek na pritisk komunistov razpustil krščanske socialiste in jih povsem podredil vodilni vlogi partije, se Miklavčič ni želel vpisati v komunistično partijo. Zato je bil kot domnevni angleški vohun določen za likvidacijo, ki pa je za to določeni partizani niso hoteli izvršiti.

Po vojni je bil kar tri desetletja sodnik, večinoma na Okrožnem sodišču v Ljubljani. Leta 1976 je bil na sodišču aretiran zaradi članke, v katerem je zahteval obravnavo prikrivanih poveljnih pobojev okrog 12.000 domobrancev. Iz

zapora so ga izpustili po posredovanju mednarodnih medijev in Amnesty International, kar ga uvršča med pomembnejše slovenske disidente v času komunizma.

Leta 1989 je bil podpredsednik in eden od ustanoviteljev Krščanskega socialnega gibanja, ki se je pod vplivom Lojzeta Peterleta kasneje preimenovalo v Slovenske krščanske demokrate (SKD). Iz SKD je izstopil leta 1994, ker je menil, da se krščanski demokrati v odnosu do druge svetovne vojne in nekaterih drugih stvari obračajo preveč na desno. S tem je bilo njegovega resnega vpliva v slovenski politiki konec.

Od ustanovitve Krščansko-socialne unije - krščanskih socialistov leta 1995 pa vse do svoje smrti je bil Miklavčič predsednik te stranke, ki pa je bila bolj ali manj fiktivna, brez kakršnega koli vpliva v družbi. Brez resnih možnosti za izvolitev je kandidiral za predsednika republike. M. B.

Naročilnica

NAROČILO (označite z x):

- ☐ Tone Kuntner: **Mati Slovenija** 9,18 EUR
- ☐ Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo** 25,87 EUR
- ☐ Milan Zver: **100 let socialdemokracije** 9,18 EUR
- ☐ Janez Janša: **Okopi** 9,18 EUR
- ☐ Janez Janša: **Premiki** 9,18 EUR
- ☐ Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili** 20,82 EUR
- ☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije** 35,46 EUR
- ☐ Viktor Miklavčič: **Pričevanja** 20,44 EUR
- ☐ Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: **Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni** 32,00 EUR
- ☐ Silvín Eiletz: **Skrivnost kominterne** 23,96 EUR
- ☐ Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne** 22,95 EUR
- ☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti** 16,29 EUR
- ☐ Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogarske** 22,95 EUR
- ☐ Jože Dežman: **Moč preživetja** 27,16 EUR
- ☐ Jože Hubad: **Dolga slovenska pot v svobodno Evropo** 4,13 EUR
- ☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja** 45,27 EUR
- ☐ Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo** 20,82 EUR
- ☐ Jože Dežman: **Spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe** 27,16 EUR
- ☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi** 22,11 EUR
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.** 4,52 EUR
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.** 4,52 EUR
- ☐ Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora** 18,56 EUR
- ☐ Eiletz: **Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918** 27,94 EUR
- ☐ Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier** 17,65 EUR
- ☐ Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)** 16,02 EUR
- ☐ Vasja Klavara: **Koraki skozi meglo** 26,95 EUR
- ☐ Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli** 18,36 EUR
- ☐ Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor** 12,51 EUR
- ☐ Jože Zemljič: **Življenje je večna borba** 8,34 EUR
- ☐ Jože Dežman: **Rojstvo Slovenije** 20,00 EUR
- ☐ Jože Dežman, Hanzi Filipič: **Hitlerjeva dolga senca** 26,99 EUR
- ☐ Jelka Žmuc Kušar: **Evropski večeri Lojzeta Peterleta** 14,99 EUR
- ☐ Vasja Klavara: **Doberdob, Kraško bojišče 1915-1916** 29,90 EUR
- ☐ Rajko Topolovec: **Kraj prišlekov: Strnišče – Kidričevo** 10,00 EUR
- ☐ Ive A. Stanič: **Kočevski proces 1943** 28,00 EUR
- ☐ Jože Dežman: **Slovenija 1945 – 1960** 32,99 EUR
- ☒ **NOVO** Silvín Eiletz: **Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935-1940** 28,90 EUR

Izpolnjeno naročilnico
pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01/ 24 47 204**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte
Slovenije plača naslovnik ob prevzemu.
Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček »Demokracija«

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«
+ knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja):

Datum naročila:

Datum rojstva (samo fizične osebe):

Podpis in žig naročnika
(samo pravne osebe):

Ulica:

Davčni zavezanec:

☐ NE

☐ DA

Kraj, poštna št.:

ID za DDV:

Kontaktna oseba (samo pravne osebe):

V živo povezani z vašo najljubšo oddajo. **Mobilna TV**

BREZPLAČNO
promocijsko
obdobje
do 31. 8. 2008

Samo pri **Mobitelu!**

Vaš mobitel **UMTS** je odslej tudi priročna televizija z dostopom do ažurnih novic, napetih športnih dogodkov in nore zabave! V živo lahko namreč spremljate programe **SLO 1** in **SLO 2**, **Info TV**, **Šport TV**, **Čarli TV**, **Golica TV** in **Cartoon Network**. Pošljite **P TV** na **1919** za hitri dostop in uživajte v **brezplačnem** promocijskem obdobju do 31. avgusta 2008. Brez skrbi, tudi prenos podatkov je brezplačen.

Dodatne informacije in pomoč pri namestitvi na 041 700 700.

WWW.MOBITEL.SI

*Najmočnejše vezi so tiste,
ki jih ne vidimo.*